

LähiTapiola
Keskinäinen
Henkivakuutusyhtiö

Toimintakertomus ja
tilinpäätös 2017
y-tunnus: 0201319-8

LÄHITAPIOLA

Sisällysluettelo

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS	3
LähiTapiola Henkiyhtiö 2017	3
Vakavaraisuus ja riskienhallinta	7
Hallinto, henkilöstö, palkitseminen	8
Vastuullisuus.....	12
Tilikauden jälkeiset tapahtumat.....	13
Tulevaisuuden näkymät.....	13
Ehdotus voiton käyttämisestä	15
TILINPÄÄTÖS 2017	16
LähiTapiola Henkiyhtiö -konsernin päälaskelmat	16
Tuloslaskelma, konserni	17
Tase, konserni.....	18
Epäsuora rahoituslaskelma, konserni	20
Tunnusluvut, konserni	21
LähiTapiola Henkiyhtiön päälaskelmat	22
Tuloslaskelma	23
Tase	24
Epäsuora rahoituslaskelma.....	26
Tunnusluvut.....	27
Tilinpäätöksen liitetiedot	28
LähiTapiola Henkiyhtiö -konsernin tuloslaskelman ja taseen liitetiedot.....	28
LähiTapiola Henkiyhtiön tuloslaskelman ja taseen liitetiedot.....	53
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	81
Riskienhallinnan liitetiedot	87
Tunnuslukujen laskentakaavat ja laskentaperiaatteet	90
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset	92
Tilinpäätösmerkintä	93
Tilintarkastuskertomus	94

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiön (LähiTapiola Henkiyhtiö) toimialaan kuuluvat yksityishenkilöille myönnettävät henkivakuutustuotteet: yksilölliset henkivakuutukset, ryhmähenkivakuutukset ja yksilölliset eläkevakuutukset; yrityksille myönnettävät henkivakuutustuotteet: yksilölliset henkivakuutukset, ryhmähenkivakuutukset, yksilölliset eläkevakuutukset ja ryhmäeläkevakuutukset sekä yksityishenkilöille ja yrityksille myönnettävät kapitalisaatiosopimukset. LähiTapiola Henkiyhtiö kuuluu LähiTapiola-ryhmään, jonka johtavana yrityksenä toimii LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö (LähiTapiola Vahinkoyhtiö, y-tunnus 0211034-2). LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen toimintakertomus ja tilinpäätös on julkaistu LähiTapiolan verkkosivuilla www.lahitapiola.fi.

LähiTapiola Henkiyhtiö 2017

LähiTapiola Henkiyhtiö maksoi asiakkailleen 323 miljoonaa euroa korvauksia. Vakuutussäästöille hyvitetiin 63 miljoonaa euroa tuottoa perustekorkona ja asiakashyvityksinä. RiskiHenkivakuutuksille hyvitetiin 2 miljoonaa euroa alennuksina ja lisäsummina.

- LähiTapiola Henkiyhtiö toi maaliskuussa markkinoille täysin uudenlaisen vakuutuksellisen varainhoidon konseptin, jonka avulla suuren sijoittajan välineet ja edut ovat kaikkien asiakkaidemme saatavilla. Uudessa ratkaisussa sijoitamme asiakkaidemme varat samoihin kohteisiin, joihin LähiTapiola Henkiyhtiö sijoittaa. Kysyntä kertoo, että asiakkaat ovat ottaneet uudistuksen erittäin hyvin vastaan.

Älyhenkivakuutusasiakkaiden määrä kasvoi. Älyhenkivakuutusasiakkaista yli 70 prosenttia kertoo Älyhenkivakuutuksen auttaneen tekemään elämäntapamuutoksia. Lisäsimme Älyhenkivakuutukseen uusia asiakkaidemme toivomia hyvinvointipalveluita.

- Maksutulo kasvoi 22 prosenttia 516 miljoonaan euroon. Maksutulo kasvoi kaikilla painopistealueilla ryhmäeläkevakuutuksessa ja riskiHenkivakuutuksissa ja säästö – ja kapitalisaatiosopimuksissa.
- Tulos oli hyvä sijoitustoiminnan 5,3 prosentin tuoton ja jo useamman vuoden jatkuneen vakuutuskannan kasvun myötä. Myös vakavaraisuus säilyi vahvalla tasolla.

	Henkiyhtiö 2017	Henkiyhtiö 2016
Tulostiivistelmä		
Liiketulos, milj. eur.	48,4	63,4
Tilikauden tulos, milj. eur.	51,7	60,0
Kokonaistulos, milj. eur.	64,0	72,7
Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitussidonnaista vakuutusta, %	5,1	5,8
Vakavaraisuusasema, % *	191,5	190,0

Tunnuslukujen laskentakaavat on kuvattu tilinpäätöksen liitetiedoissa.

* Vakavaraisuusasema = hyväksyttävän oman varallisuuden määrä suhteessa vakavaraisuuspääomavaatimukseen (Solvenssi 2).

Vertailuluvut ovat suluissa. Tuloslaskelmaerien ja ajanjaksoon liittyvien tunnuslukujen vertailulukuna on käytetty vuodentakaisia vastaavan ajanjakson lukuja. Tase- ja muiden poikkileikkaustyyppisten tunnuslukujen vertailulukuna on käytetty vuoden 2016 lopun lukuja.

Avainluvut	Henkiyhtiö 2017	Henkiyhtiö 2016
Korvaukset, milj. eur.	323,4	329,0
Asiakkailla maksettu perustekorko, milj. eur.	57,4	59,1
Asiakkailla maksetut asiakashyvitykset, milj. eur.	7,5	7,3
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin, %	5,3	5,0
Kuormitustulo, milj. eur.	46,8	44,1
Vakuutustekninen vastuuvelka, milj. eur.	2 276,4	2 265,2
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelka, milj. eur.	2 112,4	1 796,0
Oma pääoma, milj. eur.	412,2	362,8
Taseen loppusumma, milj. eur.	4 929,8	4 552,9

Konsernirakenne

LähiTapiola Henkiyhtiö yhdistellään LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen. LähiTapiola-ryhmän johtavana yrityksenä toimii LähiTapiola Vahinkoyhtiö. LähiTapiola Henkiyhtiö -konserniin sisältyvät emoyhtiön lisäksi 22 (25) asunto- ja kiinteistöyhtiötä ja yksi (0) muu yhtiö.

Osakkuusyhtiöitä ovat Tieto-Tapiola Oy -konserni, LähiTapiola Pääomasijoitus GP Oy, LähiTapiola Tontit GP I Oy. Lisäksi osakkuusyhtiöinä on yksi (3) kiinteistöyhtiö sekä 3 (5) muuta yhtiötä.

Hallituksen toimintakertomuksen sisältö keskittyy lähinnä konsernin emoyhtiön eli LähiTapiola Henkiyhtiön toiminnan kuvaamiseen ja nimenomaan konsernikokonaisuuteen liittyvässä asiayhteydessä on tällöin erikseen viittaus konserniin.

Yhtiössä ja konsernissa tapahtuneet muutokset

Yhtiön omistus LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy:stä äänimäärästä on vuonna 2017 tapahtuneen kaupan ja A-sarjan osakeannin jälkeen alle 20 prosenttia.

Konsernitilinpäätös

LähiTapiola Henkiyhtiön ja LähiTapiola Henkiyhtiö -konsernin vakuutustoiminnan luvut ovat samat. LähiTapiola Henkiyhtiö -konsernin voitto tilikaudelta oli 42,0 miljoonaa euroa (59,5 milj. €) ja taseen loppusumma 4 927,3 miljoonaa euroa (4 555,7 milj. €).

Henkivakuutustoiminta

Maksutulo	Henkiyhtiö 2017	Henkiyhtiö 2016	Muutos, %
Säästöhenkivakuutus ja kapitalisaatiosopimukset, milj. eur.	329,3	238,9	37,8
Riskivakuutus, milj. eur.	90,1	84,5	6,6
Ryhmäeläkevakuutus, milj. eur.	40,0	35,9	11,4
Yksilöllinen eläkevakuutus, milj. eur.	45,1	52,3	-13,8
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus, milj. eur.	11,6	10,1	15,2
Yhteensä	516,0	421,7	22,4

LähiTapiola Henkiyhtiön vakuutusmaksutulo kasvoi 22,4 prosenttia 516 miljoonaan euroon. Maksutulo kasvoi erityisesti säästöhenkivakuutuksissa ja kapitalisaatiosopimuksissa maaliskuussa lanseeratun vakuutuksellisen varainhoidon konseptin myötä. Myös riskivakuutuksissa ja ryhmäeläkevakuutuksissa maksutulon kasvu oli tavoitteiden mukaista.

Korvauksia maksettiin 323 miljoonaa euroa (329 milj. €) ja tuottoja vakuutussäästöille 63 miljoonaa euroa (64 milj. €). Eläkkeitä maksettiin 117 miljoonaa euroa (114 milj. €), sairauskulu- ja työkyvyttömyyskorvauksia 22 miljoonaa euroa (23 milj. €) ja kuolintapauskorvauksia 30 miljoonaa euroa (27 milj. €).

Kuormitustulon 6 prosentin kasvu oli vahva ja myös riskiliikkeen tulos oli hyvällä tasolla. Kuormitustuloon suhteutettu liikekustannussuhde kasvoi viime vuodesta hankinnan panostusten myötä ja oli 127 prosenttia (119 %). Mikäli liikekulujen kattamiseen käytettävät, mutta tunnuslukuihin sisällyttämättömät sijoitussidonnaisten tuotteiden palkkionpalautukset olisi huomioitu tunnusluvussa, olisi liikekustannussuhde ollut 117 prosenttia (111 %). Hankinnan panostukset kasvattavat liikekustannussuhdetta. Hoitokustannussuhde alentui vuonna 2017 edelleen ja oli 53,3 % (55,4 %). Hoitokustannussuhteessa verrataan hoitamisen, hallinnon, korvaustoiminnan ja sijoitustoiminnan liikekuluja kuormitustuloon ja palkkiopalautuksiin.

Vastuuvelan kokonaismäärä kasvoi 4,1 miljardista eurosta 4,4 miljardiin euroon. Sijoitussidonnaisen vastuuvelan osuus kasvoi 44 prosentista 48 prosenttiin. Vastuuvelan jakautumisesta ja muutoksesta on esitetty tarkempi selvitys tilinpäätöksen riskienhallintaa koskevassa liitteessä.

Tilinpäätöksessä tehty 64,2 miljoonan euron korkotäydennys ja 14,1 miljoonan euron kuolevuustäydennys rasittivat liikevoittoa ja kokonaistulosta. Liikevoitto ja kokonaistulos olivat kuitenkin hyvällä tasolla sijoitustoiminnan tuottojen ja jo useamman vuoden jatkuneen

vakuutuskannan kasvun myötä. Myös vakavaraisuus säilyi vahvalla tasolla.

Sijoitustoiminta

	Henkiyhtiö 2017	Henkiyhtiö 2016
Sijoitusten nettotuotto käyvin arvoin, %	5,3	5,0
Korkosijoitukset	2,3	4,1
Osakesijoitukset	10,7	6,5
Kiinteistösijoitukset	9,7	7,6
Muut sijoitukset	-5,4	4,0
Sijoitusten allokaatio, %		
Korkosijoitukset	53,1	58,1
Osakesijoitukset	26,6	23,3
Kiinteistösijoitukset	19,5	17,8
Muut sijoitukset	0,8	0,7
Sijoitusomaisuus käyvin arvoin, milj. eur.	3 005,7	2 939,5

Henkiyhtiön sijoitustoiminnan tarkoituksena on tuottaa arvoa omistaja-asiakkaille. Sijoitustoiminnan tuotoilla mahdollistetaan vakavaraisuuden ylläpitäminen, kilpailukykyisten tuottojen maksaminen perustekorkoisille vakuutussäästöille sekä palveluiden tuottaminen asiakkaillemme.

Sijoituskanta on pidetty riittävän yksinkertaisena, joka mahdollistaa myös kattavan riskienhallinnan. Sijoitustoimintamme on pitkäjänteistä ja suunnittelemme aina toimintaa vähintään 5 vuoden aikahorisontilla perustuen sekä vakuutuskantamme asettamiin vaatimuksiin että ekonomistiemme näkemyksiin markkinakehityksestä. Suunnitelmallisen sijoitustoiminnan keskeinen tavoite on mahdollistaa tehokas, tavoitteellinen, prosessimainen sekä kurinalainen ja riskit tiedostava sijoitusvarallisuuden hoito. Vakuutusyhtiöiden ja asiakkaidemme varat sijoitetaan siten tuottavasti ja turvaavasti.

Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvoin olivat vahvat 5,3 prosenttia (5,0 %) eli 153 miljoonaa euroa (140 milj. €). LähiTapiola Henkiyhtiön sijoitustoiminnan viiden vuoden keskimääräinen vuotuinen tuotto oli 5,1 prosenttia (5,8 %) ja kymmenen vuoden tuotto 5,0 prosenttia (4,7 %).

Sijoitusten allokaatiot pysyivät pääosin ennallaan, joskin kaiken kaikkiaan riskillisten sijoitusluokkien painot nousivat vuoden 2017 positiivisen arvonkehityksen seurauksena. Lisäksi erityisesti kiinteistösijoitusten osuus kasvoi hieman, kun rahaa alkoi sitoutumaan rakennettavien kohteiden valmistuttua.

Tilikauden merkittävät tapahtumat

LähiTapiola-ryhmän vahinkovakuutusyhtiöiden välillä toteutetun liikennevakuutustoiminnan hajauttamisen yhteydessä päätettiin kaikkien ryhmän yhtiöiden välillä uudesta LähiTapiolan ryhmäsopimuksesta, joka korvasi Tapiola-ryhmän ja Lähivakuutus-ryhmän fuusioitumisen yhteydessä 7.2.2012 tehdyn yhtiöryhmän perustamissopimuksen. Lisäksi LähiTapiola-ryhmän vahinkovakuutusyhtiöiden välistä yhteisvastuusopimusta päivitettiin uutta tilannetta vastaavaksi.

Henkiyhtiö on jatkanut panostusta elämänturvastrategian 2016-2018 toteuttamiseen ja muutokseen henkiyhtiöstä omistaja-asiakkaiden elämänturvayhtiöksi. Tavoitteena on vastata aitoon asiakaslähtöisyyteen uudistamalla liiketoimintamallilla, johtamisjärjestelmällä, palvelukonseptilla sekä jakelumallilla.

Elämänturvastrategiaa tukevassa LähiTapiola-ryhmän tietojärjestelmien kokonaisuudistuksessa edettiin suunnitelman mukaisesti. Uudistus on merkittävä panostus teknologia- ja digikehitykseen sekä asiakaskokemuksen kehittämiseen.

Ihmisen elämä ja elinympäristö ovat nykypäivänä voimakkaasti muuttuvia. Kehitämme asiakkaidemme elämänturvaksi merkityksellisiä palveluita, jotka auttavat asiakkaita lisäämään terveitä elinvuosia ja mahdollistavat taloudellisesti omavaraisemman elämän. Tämä tarkoittaa älyideologiaan perustuvia personoituja palveluita ja etuja, joilla huolehdimme ennakoivasti asiakkaan terveydestä ja taloudesta.

Säästöhenkivakuutuksen myyntiä vauhditti maaliskuussa markkinoille tuomamme täysin uudenlainen vakuutuksellisen varainhoidon konsepti, jonka avulla suurten sijoittajan välineet ja edut ovat kaikkien asiakkaidemme saatavilla. Uudessa ratkaisussa sijoitamme asiakkaidemme varat samoihin kohteisiin, joihin LähiTapiola Henkiyhtiö sijoittaa. Kysyntä kertoo, että asiakkaat ovat ottaneet uudistuksen erittäin tervetulleena vastaan.

Lisäsimme Älyhenkivakuutus -palvelukonseptiin uusia asiakkaiden toivomia hyvinvointipalveluita, jotka auttavat terveempiin elintapoihin. Älyhenkivakuutuspalvelukonsepti yhdistää taloudellisen turvan omien elintapojen ja hyvinvoinnin seurantaan. Älyhenkivakuutusasiakkaiden määrä kasvoi erinomaisesti ja konseptin piiriin kuuluu jo 15 000 ihmistä. Älyhenkivakuutuksen hankkineille syksyllä 2017 tehty kysely osoittaa, että "Henkivakuutus, joka auttaa sinua pysymään hengissä" on auttanut asiakkaita muuttamaan elintapoja terveemmiksi. Kyselyyn vastanneista 70 prosenttia kertoo parantaneensa elintapojaan ja 75 prosenttia kertoo elintapamuutosten jääneen osaksi arkipäivää.

Avasimme keväällä suosittua TerveysHelppi -palvelun yhteyteen taloudellisen neuvontapalvelun lapsen vakavan sairauden vakuutuksen asiakkaille, jotta lapsen vakavasti sairaustuessa myös perheen talousasiat saadaan suunniteltua kuntoon. Tämä lisäpalvelu on jatkoaskel

laajaan lapsiperheiden elämää turvaavaan kampanjaan 2016-2017, jonka aikana Henkiyhtiö tarjosi LähiTapiolan lapsiperheasiakkaille Lapsen vakavan sairauden vakuutuksen maksutta ensimmäiseksi vuodeksi kaikille perheen alle 16-vuotiaille lapsille.

Digitaalinen henkivakuutusehdotus otettiin käyttöön keväällä 2017 ja toiminnallisuus otettiin käyttöön nykyasiakkaille.

Uusia teknologioita hyödyntäviä palveluita otettiin käyttöön sisäisesti, mikä paransi asiakaspalvelua ja optimoi nykyistä toimintaa: ensimmäinen ohjelmistorobotti otettiin käyttöön ryhmäeläkevakuuttamisessa, chatbot – pilotti vastasi uuteen sijoitusvakuutukseen liittyvissä kysymyksissä, personoitua videotekniikkaa hyödynnetään Älyhenkivakuutuksen yritysasiakkaiden työntekijöille viestimisessä ja chat-palvelu otettiin käyttöön vastaamaan riskihenkivakuuttamisen kysymyksiin.

Sijoituspalveluihin sekä henkilöasiakkaiden riskienhien ratkaisuihin erikoistuneita kanavia kehitettiin edelleen sekä jatkettiin merkittäviä panostuksia yrityskanavan myyntiin. Jakelukanavayhteistyö S-pankin kanssa kehittyi odotusten mukaisesti ja S-mobiilista Älyhenkivakuutuksia on ostettu tasaisesti.

Palveluiden saatavuuteen panostaminen sekä uusien palveluiden tuominen markkinoille vauhditti myynnin kasvua sekä synnytti parempaa asiakaskokemusta. Asiakastytyväisyys on pysynyt vuonna 2017 erinomaisella tasolla ja parantunut verrattuna edellisvuoteen.

Euroopan laajuisen kuluttajasääntelyaallon mukaisten vaatimusten toteuttaminen prosesseihin ja järjestelmiin on ollut keskeinen osa vuoden 2017 toimintaa. PRIIP sääntelyn mukaiset avaintietoesitteet kuluttajille suunnattuihin paketoituihin sijoitustuotteisiin ovat käytössä vuoden 2018 alusta. Rahanpesulain muutosten toimeenpano on toteutettu mukaan lukien PEP -säännösten implementointi poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön tunnistamiseksi.

EU-tietosuojaalainsäädännön sekä IDD – vakuutusten myynnin menettelytapojen vuonna 2018 voimaan astuvien säännösten mukaisen toiminnan valmistelu on edennyt suunnitellusti ja aikataulussa.

1.1.2017 voimaan tulleen työeläkejärjestelmän uudistukset näkyivät sekä yritysasiakkaiden ryhmäeläkevakuutusten että yksilöllisen eläkevakuutuksen asiakasviestinnässä.

Asiakkaat ja asiakasedut

Vuonna 2017 eläkeasiakkaille maksettiin 50 miljoonaa euroa (50 milj. €) perustekorkoa ja asiakashyvityksiä. Muille kuin eläkesäästöille maksettiin vastaavasti 13 miljoonaa euroa (14 milj. €). Riskivakuutuksille annettiin alennuksina ja lisäsummoina 1,7 miljoonaa euroa (2,1 milj. €) ja etuohjelman mukaisia alennuksia säästövakuutuksista annettiin 0,4 miljoonaa euroa (0,4 milj. €).

Yhteensä LähiTapiola Henkiyhtiöstä maksettiin vuonna 2017 asiakashyvityksinä ja perustekorkona asiakkaille yhteensä 65 miljoonaa euroa (67 milj. €). Tästä 57 miljoonaa euroa (59 milj. €) on perustekorkoa ja 8 miljoonaa euroa (8 milj. €) tilivuoden asiakashyvityksiä.

Eläke- ja säästöhenkivakuutusten kokonaiskorko vaihteli 2,5 prosentin ja 4,5 prosentin välillä sopimuksen alkamishetkestä ja vakuutuslajista riippuen.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatte -liitetiedossa on annettu selvitys kohtuusperiaatteen soveltamisesta ja lisäetujen jakamista koskevista tavoitteista sekä kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008 – 2017.

Asiakashyvitysten vaikutus vuoden 2017 tulokseen oli 8,3 miljoonaa euroa (7,6 miljoonaa euroa), mikä huomioi vuoden 2017 lisäetuvarauksen purkaantumisen ja vuodelle 2018 vahvistetut lisäedut.

Toimintaympäristö

Henkivakuutustoiminta

Henkivakuutusyhtiöiden maksutulo on pysynyt samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Viime vuosina alan maksutulon kasvua hallinneen sijoitussidonnaisten vakuutusten osuuden kasvu on tasaantunut.

Nykyinen matala korkoympäristö yhdessä Solvenssi II:n kanssa on merkinnyt kuluttajille esimerkiksi säästöhenkivakuutusten tarjonnan siirtymistä perinteisistä perustekorkoisista vakuutuksista sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin, joissa vakuutuksenottajat, vakuutetut ja edunsaajat itse vastaavat sijoitusriskistä omalta osaltaan.

Henkivakuutukselle merkityksellisten korkomarkkinoiden muutokset vaikuttavat enemmän yhtiöihin, jotka harjoittavat perustekorkoista vakuutusliiketoimintaa kuin sijoitussidonnaista vakuutustoimintaa harjoittaviin yhtiöihin.

Viime vuosien lukuisat verolainsäädännön muutokset ovat lopettaneet yksilöllisen eläkevakuuttamisen markkinan. Yksityinen varautuminen on kuitenkin entistä tärkeämmässä roolissa pitkäikäisyyden, sosiaaliturvan paineiden ja yhteiskuntamurroksen takia. Erityisesti työeläke muutosten odotetaan kasvattavan asiakkaiden tarvetta varautua eläkeikaan. Tämä on luonut henkivakuutusyhtiöille uusia liiketoimintamahdollisuuksia. LähiTapiola on strategiansa mukaisesti pystynyt kasvattamaan markkinaosuuttaan riskihenkivakuutuksessa.

Kansainvälisessä vertailussa henkivakuutusten määrä on Suomessa alhainen. Finanssialan mukaan vain reilu kolmannes on vakuuttanut henkensä kuoleman varalta ja tehtyjen kyselyiden perusteella moni ei ole miettinyt, miten perheen talous kestäisi toisen elättäjän kuoleman. Henkivakuuttamisen tarve on Suomessa suuri eivätkä vuoden 2018 alusta voimaan tulevat verolainsäädännön muutokset pienennä sitä. Riskihenkivakuutusten maksutulo ei ole kuitenkaan alalla oleellisesti kasvanut viime vuosina.

Sijoitustoiminta

Maailmantalouden suhdanteiden elpyminen jatkui ja ensimmäistä kertaa suuren finanssikriisin (2007-09) jälkeen kaikki suuret taloudet ja keskeiset talousalueet kasvoivat samaan aikaan. Ennakoivien suhdanneosoittimien mukaan nopein kasvuvauhti näyttää kuitenkin jo jääneen taakse ja vuonna 2018 kasvun odotetaan hidastuvan edellisestä vuodesta.

Alkuvuonna 2017 ennakoivat suhdanneosoittimet jatkoivat vahvistumistaan, mikä näkyi vahvana kehityksenä osakemarkkinoilla ja muissa riskillisissä omaisuuserissä. Osakemarkkinat ja riskilliset korko-omaisuusluokat tuottivat selvästi valtionlainoja ja käteistä enemmän.

Loppukeväästä euro kääntyi vahvistuvalle uralle dollari ja muita keskeisiä valuuttoja vastaan. Tämä leikkasi eurosijoittajan tuottoja muissa kuin euromääräisissä sijoituksissa. Euron aliarvostus on vahvistumisen myötä poistunut ja euron mahdollinen lisävahvistuminen jarruttaisi euroalueen taloudellista toimeliaisuutta. Sijoittajan näkökulmasta euron vahvistuminen hidastaa inflaatiota ja talouskasvua sekä jarruttaa euroalueen pitkien korkojen ja osakkeiden nousua.

Loppukesästä Pohjois-Korean tilanne kärjistyi ja aiheutti aika ajoin voimakasta heiluntaa sijoitusmarkkinoilla. Vaikutukset jäivät kuitenkin kokonaisuutena vähäisiksi ja lyhytkestoisiksi. Markkinat ovat oppineet elämään geopoliittisen ja poliittisen epävarmuuden kanssa.

Keskuspankkipolitiikka oli vuonna 2017 kokonaisuutena elvyttävää ja rahoitusmarkkinoita tukevaa. USA:n keskuspankki FED jatkoi koronnostoa, kun taas Euroopan keskuspankki EKP ja Japanin keskuspankki BoJ jatkoivat kevyttä rahapolitiikkaa.

Maailman osakemarkkinoiden euromääräinen kokonaisvuosituotto oli jälleen kokonaisuutena hyvä. Voimakainta nousua nähtiin Aasiassa ja kehittyvillä markkinoilla mutta myös Suomessa kurssinousu oli jälleen vahvaa.

Korkomarkkinoilla valtionlainsijoitusten tuotot jäivät vaatimattomiksi. Sen sijaan riskillisten korkosijoitusten, kuten korkeariskisten yrityslainojen, kehittyvien markkinoiden lainojen ja vaihtovelkakirjalainojen tuotot muodostuivat kohtuullisen hyviksi. Vahvinta kehitystä nähtiin kehittyvien markkinoiden ns. reunamarkkinoilla.

Euroopan kiinteistösijoitusmarkkinat jatkuivat vuonna 2017 vilkkaina ja volyymit näyttäisivät hieman nousevan vuoteen 2016 verrattuna. Erityisesti kaupankäynti on ollut vahvaa Saksassa ja Iso-Britanniassa. Vuonna 2017 Suomessa tehtiin jälleen enemmän kiinteistökauppoja kuin kertaakaan aikaisemmin ja transaktiovolyymi nousee jopa 10 miljardiin euroon. Isompien kaupunkien toimitilavuokrissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia, vaikkakin piristynyt talouskasvu on luonut kysyntää erityisesti parhaille sijainneille. Toimistojen tilankäytön tehostuminen näkyy selkeämmin heikommilla alueilla, joissa sekä vuokrat että käyttöasteet ovat laskussa. Vuokra-asuntojen kysyntä on jatkunut hyvänä kasvukeskuksissa, joissa asuntovuokrat jatkavat maltillista kasvua.

Vakavaraisuus ja riskienhallinta

Vakavaraisuuden hallinta

LähiTapiola-ryhmän ja sen vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden valvonta perustuu EU-tason Solvenssi II-säännöstöön. LähiTapiola-ryhmä ja sen vakuutusyhtiöt laskevat vakavaraisuuden käyttämällä lainsäädännön mukaista standardikaavaa. LähiTapiola-ryhmä muodostaa myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain mukaisen vakuutus- ja rahoitusryhmän. LähiTapiola Vahinkoyhtiö toimii ryhmän johtavana yrityksenä ja sen tehtävänä on varmistaa, että ryhmä ja sen yhtiöt täyttävät lakisääteiset vakavaraisuuteen liittyvät vaatimukset.

LähiTapiola Henkiyhtiön vakavaraisuus on hyvällä tasolla ja LähiTapiola-ryhmän vahinkovakuutusyhtiöt ovat vakavaraisimpia vahinkovakuutusalan toimijoita Suomessa. Täten ryhmän vakavaraisuus on lujalla pohjalla toimintaympäristön taloudellisesta epävarmuudesta huolimatta. Keskinäisen yhtiömuodon vuoksi vakavaraisuuden hallinnassa korostetaan asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvaa varmistamista koko ryhmän ja sen yhtiöiden hyvällä vakavaraisuudella.

Henkiyhtiön ja LähiTapiola-ryhmän vakavaraisuuden hallinnasta kerrotaan tarkemmin ryhmän vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevassa kertomuksessa, joka tullaan julkaisemaan 16.6.2018 mennessä LähiTapiolan verkkosivuille www.lahitapiola.fi. Siihen asti verkkosivuiltamme on luettavista suppeampi, LähiTapiola Henkiyhtiön oma tiivistelmä.

Vakavaraisuusasema

LähiTapiola Henkiyhtiön vakavaraisuus säilyi vahvana vuonna 2017.

LähiTapiola Henkiyhtiön hyväksyttävä oma varallisuus, joka kuvaa määrää jolla vakuutusyhtiön varat ylittävät sen velat ja muut niihin rinnastettavat sitoumukset oli 1144 miljoonaa euroa (988 milj. €). Yhtiön vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR) vuoden 2017 lopussa oli 598 miljoonaa euroa (520 milj. €). Vakavaraisuusasema eli hyväksyttävän oman varallisuuden määrä suhteessa vakavaraisuuspääomavaatimukseen oli 1,92-kertainen (1,90-kertainen). Yhtiön vakavaraisuusasema ilman vastuuelan siirtymäsäännöserää olisi ollut 1,44-kertainen (1,21-kertainen). Vastuuelan siirtymäsäännöserän vaikutus yhtiön vakavaraisuuteen vähenee asteittain ja päättyy viimeistään vuonna 2032.

Riskiasema

Toiminnan merkittävimmät riskit ovat sijoitustoimintaan, sekä markkinaehtoisien vastuuvelan arvostamiseen liittyvät markkinariskit, henkivakuuttamisen vakuutusriskit, operatiiviset riskit sekä toimintaympäristön ja strategisen tahtotilan riskit.

Markkinariski aiheutuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen muun muassa korkojen, osakekursien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun. Henkivakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit ovat vastuuvelkaan liittyvät riskit ja asiakaskäyttämiseen liittyvät sopimusten ja vakuutusmaksujen maksamisen keskeytymisen riskit. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toimintaympäristön ja strategisen tahtotilan riskit sisältävät muun muassa yleiseen toimintaympäristöön, markkinoiden ja asiakaskäyttämisen muutoksiin, kilpailuun ja kilpailijoihin sekä strategian sisältöön liittyvät riskit.

Toimintaympäristön riskejä ja strategisia riskejä korostavat vakuutuslalla samanaikainen talouskehityksen epävarmuus ja toimintaympäristön yhä nopeutuva muutosvauhti: mm. digitalisaation tuoma murros, toimialaliukumet, uudenlaiset toimijat ja yhteenliittymät, muutto- ja väestörakenteen muutos, kansainvälistyminen sekä ilmastonmuutos.

Henkiyhtiön riskienhallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen riskienhallinnan liitetiedoissa ja vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevassa kertomuksessa, joka tullaan julkaisemaan 16.6.2018 mennessä LähiTapiolan verkkosivuille www.lahitapiola.fi.

Hallinto, henkilöstö, palkitseminen

LähiTapiola-ryhmän hallinto ja johtamisjärjestelmä

LähiTapiola-ryhmän ja sen yhtiöiden hallinnossa noudatetaan hyvää hallinnointitapaa, joka perustuu vakuutus- alaa koskevaan lainsäädäntöön, Finanssivalvonnan an-

tamiin määräyksiin ja ohjeisiin sekä keskinäisiin vakuutusyhtiöihin soveltuvin osin listayhtiöiden hallinnointikoodiin.

LähiTapiola-ryhmän hallintomalliin vaikuttaa keskeisesti sen vakuutusyhtiöiden keskinäinen yhtiömuoto, jossa vakuutuksenottajat ovat vakuutusyhtiöiden osakkaita. Koska osakkaiden määrä on näin ollen hyvin laaja, on yhtiöiden hallintoneuvostoilla ja hallituksilla juridisten tehtäviensä ohella merkittävä rooli vakuutusyhtiöiden omistajaohjauksessa sekä yhtiöiden ja niiden osakkaiden välisenä vuorovaikutuskanavana.

LähiTapiola-ryhmä muodostaa vakuutusyhtiölain tarkoittaman vakuutusyhtyröhmän, jonka lain tarkoittama ylin emoyritys on LähiTapiola Vahinkoyhtiö. Sillä on tässä roolissaan koko LähiTapiola-ryhmään ulottuva vastuu ryhmän ja sen yhtiöiden luotettavasta hallinnosta, vakavaraisuudesta, riskienhallinnan järjestämisestä, sisäisestä valvonnasta sekä näihin liittyvän viranomaisraportoinnin järjestämisestä.

LähiTapiola-ryhmän yhtiöt ovat järjestäneet keskinäiset vastuunsa ja työnjakonsa ryhmän sisäisin sopimuksin. LähiTapiola-ryhmässä toimii LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen nimittämä yhtiöryhmän johtoryhmä, jossa ovat laajasti edustettuina LähiTapiola-ryhmän eri yhtiöt ja keskeisten yhteisten toimintojen vastuuhenkilöt. Yhtiöryhmän johtoryhmä vastaa hallituksen sille antamien sekä LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden välillä solmitun ryhmäsopimuksen mukaisten valtuuksien puitteissa LähiTapiola-ryhmän strategisten ja muiden ryhmätason yhteisten asioiden valmistelusta, päätöksenteosta ja täytäntöönpanosta sekä yhtiöryhmän ohjaamisen ja kehittämisen kokonaisuudesta.

Yhtiökokous

LähiTapiola Henkiyhtiön yhtiökokous oli 17.5.2017. Kokouksessa vahvistettiin tilinpäätös vuodelta 2015, päätettiin yhtiön tuloksen käyttämisestä, myönnettiin vastuuvapaus yhtiön hallinnolle ja toimitusjohtajalle sekä valittiin yhtiön tilintarkastaja. Kokouksessa vahvistettiin lisäksi hallintoneuvoston jäsenten lukumäärä ja palkkiot sekä valittiin uudet hallintoneuvoston jäsenet.

Lisäksi kokouksessa hyväksyttiin esitys yhtiön yhtiöjärjestyksen 3 §:n ja 16 §:n muuttamisesta.

LähiTapiola Henkiyhtiön hallintoneuvoston erovuoroisista jäsenistä valittiin uudelleen toimitusjohtaja Jari Bachmann, Helsinki (Kasola Oyj), hallituksen puheenjohtaja Vesa Ekroos, Helsinki (Balustrade Oy), metsäjohtaja Juha Hakkarainen, Espoo (MTK), viestintä- ja vastuullisuusjohtaja Pekka Ilmivalta, Espoo (Veikkaus Oy), kotitalousopettaja Merja Lehtonen, Riihimäki (Riihimäen kaupunki), kauppaneuvos Ahti Manninen, Lappeenranta, toimitusjohtaja Totti Salko, Helsinki (Merle Oy), johtava työterveyslääkäri Minna Talvio, Naantali (Diacor Ter-

veyuspalvelut Oy) ja toimitusjohtaja Harri Tuomi, Rusko (Satakunnan Osuuskauppa).

Uusiksi jäseniksi valittiin executive business strategist Saara Perho, Helsinki (Citrus Solutions Oy) ja johtava asiantuntija Satu Ylisiurua-Hemminki, Seinäjoki (Maakuntauudistuksen valmisteluprojekti kaikki kolmivuotiskaudeksi vuoden 2020 yhtiökokoukseen saakka

Hallintoneuvostosta eronneen Susa Nikulan tilalle hänen jäljellä olevaksi toimikaudekseen vuoden 2019 varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka valittiin Kenttäjohdaja Arttu Laine, Espoo (SOK) ja niin ikään hallintoneuvostosta eronneen Mikko Koiviston tilalle tilalle hänen jäljellä olevaksi toimikaudekseen vuoden 2019 varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka valittiin asianajaja, varatuomari Juhani Salo, Rauma (Asianajotoimisto Juhani Salo).

Tilintarkastajaksi valittiin KPMG Oy Ab, jonka nimeämänä yhtiön vastuullisena tilintarkastajana toimii Mikko Haavisto, KHT.

Hallintoneuvosto

LähiTapiola Henkiyhtiön hallintoneuvosto piti järjestäytymiskokouksensa 1.6.2017. Kokouksessa valittiin hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat. Hallintoneuvoston puheenjohtajaksi valittiin toimitusjohtaja Totti Salko. Hallintoneuvoston 1. varapuheenjohtajaksi valittiin vakuutusneuvos Ralf Wickström ja 2. varapuheenjohtajaksi Caruna Networks Oy:n Head of Financial Control Päivi Uusitalo.

Hallintoneuvosto kokoontui kolme kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 83,8 prosenttia jäsenistä. Hallintoneuvoston jäsenille maksetut palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset ovat tuloslaskelman liitteessä 3.3.2.

Hallintoneuvoston valiokunnat

Hallintoneuvoston nimitystoimikunta

Hallintoneuvoston nimitystoimikunnan tarkoituksena on varmistaa valintaesitysten valmistelun monipuolisuus ja läpinäkyvyys valittaessa jäseniä yhtiön hallintoneuvostoon ja hallitukseen.

Nimitystoimikunnan muodostavat hallintoneuvoston puheenjohtaja ja hallintoneuvoston keskuudestaan valitsemat 3 puheenjohtajiston ulkopuolista jäsentä. Toimikunnan puheenjohtajana toimii hallintoneuvoston puheenjohtaja. Jäsenten toimikausi on vuoden mittainen ja kestää kunkin vuoden yhtiökokouksen jälkeisestä hallintoneuvoston järjestäytymiskokouksesta seuraavan vuoden järjestäytymiskokoukseen saakka edellyttäen, että jäsen on edelleen myös hallintoneuvoston jäsen.

Nimitystoimikunnan puheenjohtajana on vuonna 2017 toiminut 1.6.2017 saakka hallintoneuvoston pu-

heenjohtaja Jouko Havunen ja 1.6.2017 lukien hallintoneuvoston puheenjohtaja Totti Salko. Nimitystoimikunnan jäseninä toimivat 1.6.2017 saakka hallintoneuvoston jäsenet Hannu Anttila, Marita Modenius ja Totti Salko ja 1.6.2017 lukien hallintoneuvoston jäsenet Tiina Brandt, Vesa Ekroos ja Marjut Nordström.

Nimitystoimikunta kokoontui vuonna 2017 kaksi kertaa ja kokouksiin osallistui keskimäärin 75 prosenttia jäsenistä.

Yhteistyövaliokunta

LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja LähiTapiola Henkiyhtiön hallintoneuvostojen puheenjohtajista ja varapuheenjohtajista muodostuvan yhteistyövaliokunnan järjestäytymiskokous pidettiin 1.6.2017.

Yhteistyövaliokunta valmistelee päätösesitykset hallintoneuvostolle ja muut hallintoneuvoston kokouksessa käsiteltävät asiat. Yhteistyövaliokunta valvoo hallituksen, pääjohtajan ja toimitusjohtajien sekä koko yhtiöryhmän toimintaa ja raportoi siitä hallintoneuvostolle.

Yhteistyövaliokunnan puheenjohtajana on vuonna 2017 toiminut Timo U. Korhonen ja varapuheenjohtajana 1.6.2017 saakka Jouko Havunen ja 1.6.2017 alkaen Totti Salko.

Yhteistyövaliokunnan muina jäseninä ovat vuonna 2017 toimineet Juha Marttila, Päivi Uusitalo ja Ralf Wickström sekä 1.6.2017 saakka Pauliina Haijanen, Marjut Nordström ja Jouko Virranniemi sekä 1.6.2017 alkaen Ulla-Maija Moisio.

Yhteistyövaliokunta kokoontui 7 kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 98 prosenttia jäsenistä.

Yhteistyövaliokunnan palkitsemisvaliokunta

Palkitsemisvaliokunnan tehtävänä on avustaa yhteistyövaliokuntaa sen työjärjestyksen mukaisissa ryhmän ylimmän johdon palkitsemisasioissa.

Palkitsemisvaliokunnan tehtäviin kuuluu valmistella hallintoneuvostojen puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien päätettäväksi ehdotukset LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja LähiTapiola Henkiyhtiön päätoimisten hallitusten jäsenten palkka- ja palkitsemisasioissa sekä toimi- ja työsuhdeasioissa sekä kehittää hallitusten jäsenten palkitsemisjärjestelmää. Lisäksi palkitsemisvaliokunnan tehtäviin kuuluu antaa LähiTapiola-ryhmän yhtiöille periaatelinjauksia ja suosituksia toimitusjohtajien palkka- ja palkitsemisasioissa sekä alueyhtiöiden hallinnon palkkioiksi yhdenmukaisen ja oikeudenmukaisen käytännön varmistamiseksi LähiTapiola-ryhmän yhtiöissä.

Yhteistyövaliokunnan palkitsemisvaliokunnan jäseninä ovat toimineet Timo U. Korhonen (pj) ja Ralf Wickström sekä 1.6.2017 saakka Jouko Virranniemi ja 1.6.2017 lukien Ulla-Maija Moisio.

Palkitsemisvaliokunta kokoontui 6 kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 94 prosenttia jäsenistä.

Hallitus

Hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Sen tulee myös huolehtia kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Hallituksen jäsenet toimikaudella 1.1.2016 - 31.12.2018:

- pääjohtaja Erkki Moisander, puheenjohtaja
- yhtiöryhmän johtaja Jari Eklund, varapuheenjohtaja
- aktuaarijohtaja Janne Kaippio (LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö)
- talousjohtaja Timo Laakso (LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö)
- toimitusjohtaja Lauri Riekkola (LähiTapiola Loimi-Häme Keskinäinen Vakuutusyhtiö)
- liiketoimintajohtaja Kati Sulin (DNA Oyj)
- OTK, varatuomari Olli Latola

Hallitus kokoontui 14 kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 98 prosenttia jäsenistä. Hallitukselle maksetut palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset ovat tuloslaskelman liitteessä 3.3.2.

Yhtiöryhmän johtoryhmä

Yhtiöryhmän johtoryhmän tehtävänä on LähiTapiola-ryhmään kuuluvien yhtiöiden yhteisten ja ryhmätason asioiden valmistelu ja päätöksenteko sekä täytäntöönpanosta huolehtiminen.

Johtoryhmän puheenjohtajana on toiminut pääjohtaja Erkki Moisander, ja sen kokoonpanoon kuuluu LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden toimitusjohtajia sekä ryhmän ohjaamisesta ja yhteisistä toiminnoista vastaavia johtajia.

Toimitusjohtaja Minna Kohmo on toiminut yhtiöryhmän johtoryhmän jäsenenä. Yhtiöryhmä kokoontuu pääsääntöisesti joka toinen viikko.

LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen tarkastus- ja riskienhallintavaliokunta

LähiTapiola-ryhmän ylimmän yrityksen LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen apuna toimii tarkastus- ja riskienhallintavaliokunta. Valiokunnan tarkoituksena on avustaa hallitusta sen lakisääteisissä ja työjärjestyksen mukaisissa asioissa liittyen yhtiön ja LähiTapiola-ryhmän talouteen, kirjanpitoon, vakavaraisuuteen, riskienhallintaan, tilintarkastukseen, sisäiseen valvontaan ja sisäiseen

tarkastukseen. LähiTapiola Henkiyhtiön hallituksen jäsenellä Olli Latolalla on ollut länäolo- ja puheoikeus valiokunnan kokouksiin.

Toimitusjohtaja

LähiTapiola Henkiyhtiön toimitusjohtajana toimii kauppateiden maisteri Minna Kohmo. Varatoimitusjohtaja on diplomi-insinööri, SHV Janne Pesonen.

Toimitusjohtajalle maksetut palkat ja luontoisedut olivat yhteensä 314 240 euroa, johon sisältyy tulospalkkio 58 680 euroa. Tulospalkkiosta 19 700 euroa on ansaittu vuonna 2016, 8 282 euroa on ansaittu vuonna 2015, 12 224 euroa on ansaittu vuonna 2014 ja 18 474 euroa on ansaittu vuonna 2013. Tulospalkkiosta on viivästetty myöhemmin maksettavaksi 56 338 euroa, josta 29 551 euroa on ansaittu vuonna 2016, 15 715 euroa on ansaittu vuonna 2015 ja 11 072 euroa on ansaittu vuonna 2014. Johdon tulospalkkio perustuu vuositavoitteiden toteutumiseen.

Toimitusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Toimisuhteen ennaikaisesta päättymisestä on sovittu maksettavaksi 12 kuukauden palkkaa vastaava korvaus.

Lähipiiri

LähiTapiola Henkiyhtiön lähipiiristä kerrotaan tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Tilintarkastaja

LähiTapiola Henkiyhtiön tilintarkastaja on KPMG Oy Ab, jonka nimeämänä yhtiön päävastuullisena tilintarkastajana toimii Mikko Haavisto, KHT.

Valvova viranomainen

LähiTapiola Henkiyhtiö on julkisen valvonnan alainen henkivakuutusyhtiö, jota valvoo Suomen Pankin yhteydessä toimiva Finanssivalvonta. Finanssivalvonta valvoo ja tarkastaa, että vakuutuslaitokset noudattavat lakia ja hyvää vakuutustapaa ja käyttävät toiminnassaan asianmukaisia menettelytapoja. Se seuraa ja arvioi valvottaviensa taloudellista asemaa, johtamis-, valvonta- ja riskienhallintajärjestelmiä, toimintaedellytyksiä sekä toimintaympäristön muutoksia.

Henkilöstö

LähiTapiola Henkiyhtiön henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana oli 132 (132).

Palkitseminen

Palkitsemisjärjestelmän tavoitteena on kannustaa hyvään suoritukseen sekä motivoida ja sitouttaa henkilöitä. LähiTapiola Henkiyhtiön palkitseminen perustuu yhtiöryhmän strategiaan ja sen pohjalta asetettuihin tavoitteisiin. Palkitsemisen perusteena on henkilön hyvä työsuoritus suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Palkkiojärjestelmä on osa kokonaispalkkausta ja se perustuu vuosipalkkioihin, vaikka jotkin palkkiotavoitteista voivat olla vuotta pidempää aikajaksoa mittaavia. Palkitsemisjärjestelmä koskee johtoa ja koko henkilöstöä.

Palkitsemisjärjestelmää vahvistettaessa pyritään varmistumaan siitä, että se on yhtiön ja LähiTapiola-ryhmän liiketoimintastrategian sekä tavoitteiden ja arvojen mukainen ja että se vastaa yhtiöryhmän pitkän aikaväli etua, ja on sopusoinnussa yhtiöryhmän hyvän ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa eikä kannusta liialliseen riskinottoon.

LähiTapiola Henkiyhtiön palkka- ja palkitsemisjärjestelmät suunnitellaan ja valmistellaan henkilöstö-, talouscompliance- ja riskienhallintapalveluiden sekä yhtiöiden hallinnon ja johdon yhteistyönä. Vahinko- ja Henkiyhtiön hallintoneuvostojen yhteistyövaliokunta tekee päätökset pääjohtajan sekä hallituksen päätoimisten jäsenten palkitsemisen osalta. Yhteistyövaliokuntaa avustaa tämän tehtävän suorittamisessa yhteistyövaliokunnan perustama palkitsemisvaliokunta. Muiden kuin päätoimisten hallitusten jäsenten palkkioista päättää yhtiön hallintoneuvosto. Muun johdon osalta päätökset tehdään yhtiön hallituksessa.

Yhteistyövaliokunta sekä palkitsemisvaliokunta kehittävät palkitsemisjärjestelmää hallituksen jäsenten osalta ja seuraavat koko LähiTapiola-ryhmän johdon ja henkilöstön palkitsemisjärjestelmän kehittämistä. Palkitsemisvaliokunta antaa periaatelinjauksia sekä suosituksia palkka- ja palkitsemisasioiden osalta.

Yhtiökokous päättää hallintoneuvoston jäsenten palkkioista. LähiTapiola Henkiyhtiön johdon palkitsemisen muodostuu seuraavasti:

- palkka
- luontoisedut (auto, lounas ja puhelin)
- vuositulospalkkiot
- lisäeläkejärjestely (ennen 1.1.2013 alkaneet työ- ja toimisuhteet)

Johdon palkat perustuvat finanssitoimialan vertailutietoa hyödyntäen tehtyyn Hay-vaativuusluokitukseen ja pisteytykseen.

Johdon vuosipalkkiointi perustuu yhtiöryhmän ja yhtiöiden tuloksiin vaikuttaviin elementteihin, henkilöstö- ja asiakaskokemukseen sekä kunkin palkkionsaajan oman liiketoimintayksikön ja tehtävän mukaisiin tavoitteisiin. Mittarit ovat pääosin virallisiin tunnuslukuihin perustuvia. Palkkio määräytyy edellä mainittujen elementtien toteuma-asteen, asematasoon perustuvan maksimipalkkioprosentin ja vuosipalkan tulona. Yhtiöryhmän johdon tulospalkkioiden maksimitasot vaihtelevat 30 – 100 prosentin välillä vuosipalkasta.

Konttoritoimihenkilöiden tulospalkkion määrä on enintään 7 prosenttia vuosipalkasta lukuun ottamatta joitakin asiantuntijoita, joiden maksimipalkkio voi olla enintään 30 prosenttia vuosipalkasta. Tavoitteet johdetaan yhtiöryhmän strategiasta, ja ne voivat olla joko tiimitai yksilökohtaisia. Tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan tuloskeskustelussa.

Sijoitusorganisaatioihin kuuluvilla henkilöillä on oma tulospalkkiomalli, jossa palkkio määräytyy asematasosta riippuen eri tasoilta laskettavien sijoitustuottojen perusteella. Palkkioitasojen vaihteluväli on vuositasolla 10 - 83 prosenttia vuosipalkasta.

Tulospalkkioiden toteutumisesta seurataan säännöllisesti ja niiden maksamisesta päättävät yhteistyövaliokunta ja hallitus vuosittain tulospalkkiokausien päätyttyä. Hallitus voi yhtiön merkittävästi heikentyneen taloudellisen tilanteen johdosta päättää tulospalkkion maksamatta jättämisestä. Vastaavasti tulospalkkioperusteiden mukaisten tulospalkkioiden maksamisesta voidaan pidättäytyä, jos osoittautuu, että tavoitteet on saavutettu ottamalla sellaista riskiä, joka realisoituu ennen palkkion maksamista. Tulospalkkio voidaan periä takaisin, jos palkkion maksamisen jälkeen selviää, että palkkionsaaja on menetellyt yhtiötä velvoittavien säännösten, viranomaismääräysten tai ohjeiden tai yhtiön toimintaperiaatteiden vastaisesti tai palkkio on maksettu aiheettomasti.

Niillä LähiTapiola Henkiyhtiön johtoon ja sijoitusorganisaatioon kuuluvilla henkilöillä, joiden ammatillisella toiminnalla on olennainen vaikutus yrityksen riskiprofiiliin, tulospalkkioiden maksua viivästetään siten, että palkkioista ensimmäinen erä eli 40 prosenttia maksetaan henkilöille viimeistään ansaintajakson päättymistä seuraavan kesäkuun palkanmaksupäivänä. Loput 60 prosenttia maksetaan tästä ajankohdasta yhtä, kahta ja kolmea vuotta myöhemmin kolmessa yhtä suuressa erässä. Lykätyn palkkion arvo muuttuu palkitsemista koskevissa säännöksissä tarkoitettuna rahoitusinstrumenttina käytetyn LähiTapiola Keskinäisen Vakuutusyhtiön ja LähiTapiola Keskinäisen Henkivakuutusyhtiön taseisiin suhteutetun kokonaistuloksen (Kokonaistulos / Tase käyvin arvoin (pl. sijoitussidonnaiset henkivakuutukset), painotettuna edellä mainittujen yhtiöiden taseiden suhteessa) mukaan ansaintajakson lopusta palkkion maksuhetkeä edeltävän vuoden loppuun.

Lisäksi LähiTapiola-ryhmän henkilöstörahastoon siirretään vuosittain toteutuneiden tavoitteiden mukainen

voittopalkkioerä, joka määräytyy henkilöstörahasolain mukaisesti pääosin yhtiöiden tulosten ja tehokkuuden perusteella. Kaikkien yhtiöiden henkilöstöt eivät kuulu henkilöstörahasolain piiriin. Voittopalkkion maksimi on 3 prosenttia palkkasummasta. Voittopalkkion määräytymiskriteerit vahvistetaan vuosittain. Voittopalkkiosiiro on vähennetty ennakkoarvion mukaisena tilikauden tuloksesta.

LähiTapiola Henkiyhtiön ylimmän johdon eläkeikä on 63 vuotta. LähiTapiola Henkiyhtiö on ottanut henkilöstölleen lisäeläkevakuutuksen, jolla parannetaan eläketurvaa siten, että lisäeläke kartuttaa työeläkettä tietyin edellytyksin vähintään 0,2 prosenttia vuosittain. Etuuden piiriin kuuluvat kaikki ne, joiden työsuhte yhtiöryhmässä on alkanut ennen 1.1.2013. Tämän jälkeen alkaneissa työsuhteissa lisäeläke-etuutta ei ole.

Hallintokoodin mukainen raportointi

LähiTapiola Henkiyhtiö on antanut toimintakertomuksestaan erillisenä dokumenttina selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksen mukaisella tavalla (10/2015). LähiTapiolan hallintojärjestelmää koskevia tietoja on myös laajemmin saatavilla yhtiön Internet-sivuilta www.lahitapiola.fi.

Vastuullisuus

LähiTapiola Henkiyhtiön tavoitteena on tarjota asiakkailleen turvallisempaa ja terveempää elämää. LähiTapiolan yritysvastuu on paikallisia ja valtakunnallisia tekoja kestävä kehityksen edistämiseksi. Käytännön tekemistä ohjaavat yhtiöryhmän yhteiset vastuullisuusperiaatteet sekä vastuullisuuslupaukset asiakkaille, henkilöstölle, ympäristölle sekä lähiyhteisöille ja yhteiskunnalle. Painopisteinä ovat elämänturvaa ja vahinkojen ennaltaehkäisemistä painottavan strategian mukaisesti ihmisten terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen.

Taloudellisen turvan tarjoaminen on pohja asiakkaiden elämänturvasta huolehtimiselle ja auttaa heitä huolehtimaan paremmin itsestään, perheenjäsenistään sekä muista läheisistään. Taloudellinen vastuu perustuu yhtiön vakavaraisuudesta huolehtimiselle. Henkiyhtiön sijoitustoiminnassa noudatetaan vastuullisen sijoittamisen periaatteita.

Asiakkaiden kuuleminen ja ottaminen mukaan toiminnan kehittämiseen on asiakkaidensa omistamalle keskinäiselle yhtiölle erittäin tärkeää. Tuotteita ja palveluita kehitetään yhdessä asiakkaiden kanssa ja asiakkaat

ovat mukana yhtiön toiminnan kehittämisessä muun muassa tutkimusten, tuotekehitysprosessin, testauksen sekä hallinnon kautta. Asiakaspalautteiden kerääminen ja käsittely on jatkuvaa ja järjestelmällistä. Asiakastytyväisyyttä mitataan ja seurataan jatkuvasti.

Vuonna 2017 jatkettiin LähiTapiolan Sankarikoulutusta, ja edellisen vuoden alkusammutustaitojen kouluttamisesta siirryttiin ensiaputaitojen koulutuksiin. Hätäensiapukoulutusta annettiin vuonna 2017 11 500 asiakkaalle ja elvytyskoulutusta 38 500 5.-6.-luokkalaiselle koululaiselle ympäri Suomen. Koulutukset toteutettiin yhteistyössä Suomen Punaisen Ristin kanssa.

LähiTapiolassa on valmistauduttu EU:n uuden tietosuojasetuksen (GDPR) voimaantuloon toukokuussa 2018 muun muassa toteuttamalla yhtiöryhmässä merkittäviä järjestelmä- ja prosessimuutoksia. Jokainen henkilötietoja käsittelevä koulutetaan toimimaan uuden lain mukaisesti.

Henkilöstön työhyvinvoinnin ja työkyvyn strategisen johtamisen malli hyväksyttiin käyttöön keväällä 2017. Vuoden aikana tehtiin myös työturvallisuuslain mukainen työn vaarojen selvitys ja riskien arviointi kaikissa LähiTapiolan yhtiöissä, erityisesti kiinnitettiin huomiota psykososiaalisiin kuormitustekijöihin. Vuoden 2017 aikana saatiin käyttöön osaamisen hallintajärjestelmä, joka mahdollistaa entistä paremmin koulutuksen suunnittelun ja seurannan. Koko henkilöstöllä oli myös mahdollisuus osallistua Sankarikoulutuksiin ja saada hätäensiapukoulutus. Henkilöstöjärjestelmien sekä palkitsemisen kehittämistä jatkettiin.

Yritysvastuun kumppaneiden kanssa tehdään laajalti yhteistyötä turvallisuuden sekä hyvinvoinnin edistämiseksi yhteiskunnassa. Pitkäaikainen yhteistyö Suomen Punaisen Ristin kanssa painottui ystävä- ja tukihenkilötoimintaan. Toiminnan tavoitteena on vähentää ihmisten yksinäisyyttä ja ehkäistä syrjäytymistä. LähiTapiolan tuki mahdollistaa vuosittain noin 800 uuden vapaaehtoisen ystävän kouluttamisen. Suomen Uimaopetus- ja Hengenvastusliiton kanssa parannettiin vesiturvallisuutta yhteisellä pelastusrengaskampanjalla, jossa luovutettiin 100 pelastusrengasta Suomen rannoille ja laitureille. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö on LähiTapiolan kumppani paloturvallisuuden edistämiseksi.

LähiTapiola Henkiyhtiöllä ja Syöpäsäätiöllä on monivuotinen yhteistyösopimus, jonka puitteissa jatkettiin tutkimusyhteistyön tukemista suomalaisten terveyden edistämiseksi Syöpäsäätiön rahoittamissa tutkimushankkeissa. LähiTapiola tukee myös Syöpäsäätiön Hyvä Päivä -hanketta, jossa tavoitteena on edistää alle 25-vuotiaiden, syrjäytymisvaarassa olevien nuorten terveyttä sekä vähentää riskiä sairastua kansansairauksiin ja syöpään.

LähiTapiola on mukana edistämässä lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia yhteistyössä usean lajiliiton kanssa. Vuonna 2017 LähiTapiolan tukemat liikuntapahtumat tavoittivat yhteensä jopa 200 000 lasta ja nuorta. LähiTapiola jatkoi vuonna 2017 yhteistyötä Suomen

luonnonsuojeluliiton ja Pidä Saaristo Siistinä ry:n kanssa lähiympäristön tilan ja suomalaisen luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi.

LähiTapiola pyrkii tavoitteellisesti vähentämään ympäristö- ja ilmastovaikutustaan muun muassa omistamiensa kiinteistöjen energiatehokkuudella, uusiutuvan energian käytöllä, rakennuttamisen ratkaisulla sekä sähköisten palvelujen ja toimintatapojen edistämällä. Kiinteistöjen hallinnassa käytetään vastuullisia ja ympäristöystävällisiä toimintamalleja koko niiden elinkaaren ajan.

LähiTapiola Henkiyhtiö osallistui suomalaisen yhteiskunnan kehittämiseen ja korkeakoulutuksen tukemiseen yliopistojen vastinrahaohjelman puitteissa. Lisäksi vuoden aikana tehtiin muita yleishyödyllisiä lahjoituksia suomalaisten hyvinvoinnin, kulttuurin ja kestävän kehityksen edistämiseksi.

Ryhmän yhteiskuntavastuusta kerrotaan tarkemmin erillisessä selvityksessä muista kuin taloudellisista tiedoista. Selvitys tulee julkaisemaan samanaikaisesti toimintakertomuksen kanssa LähiTapiolan verkkosivuilla www.lahitapiola.fi.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Ei merkittäviä tilikauden jälkeisiä tapahtumia.

Tulevaisuuden näkymät

Henkivakuutusliiketoiminta

LähiTapiola Henkiyhtiö tarjoaa henkivakuuttamisen, säästämisen ja sijoittamisen sekä eläkevakuuttamisen palveluita yhdistettynä asiakaskokemusta parantaviin

ennakoiviin palveluihin kaikille asiakasryhmille henkilöasiakkaista suuryrityksiin.

Sekä henkivakuuttamisen että säästämisen tarve tulee kasvamaan Suomessa. Pitkällä aikavälillä myös ennakkoivien toimeentuloa ja toimintakykyä parantavien palveluiden kysyntä kasvaa. LähiTapiola Henkiyhtiö odottaa myynnin ja asiakasmäärien positiivisen kehittymisen jatkumista myös vuonna 2018 kaikilla liiketoimintalueilla.

Kuluttajien tarve varautua säästämällä ennakkoivasti tuleviin rahantarpeisiin kasvaa mm. eläkkeiden pienentymisen ja julkisen terveydenhoidon murroksen myötä. Samalla yksityisen varautumisen rooli vakuuttamalla ja säästämällä on entistä tärkeämmässä roolissa pitkäikäisyyden, sosiaaliturvan paineiden ja yhteiskuntamurroksen takia. Kasvavaan säästämisen tarpeeseen vastataksemme toimme vuonna 2017 asiakkaidemme saataville suuren sijoittajan sijoituskohteita ja hinnoittelun. Vuonna 2018 haluamme muuttaa lisäeläkemerkkin johdon palkitsemisesta koko henkilöstön eduksi.

Vakavien henkilöriskien vakuuttamisen yhteiskunnallinen merkitys on kasvussa. Haluamme tuoda asiakkaillemme jatkossakin alan parhaat riskihenkivakuuttamisen palvelut yhdistäen niitä asiakaskokemusta parantaviin ennakkoiviin palveluihin.

Sääntely muuttaa henkivakuutusalan pelisääntöjä. Vuoden 2018 aikana saatetaan voimaan useita henkivakuutukseen vaikuttavia kuluttajalainsäädännön uudistuksia, joiden mukaisia muutoksia on valmisteltu ja ne tulevat käyttöön vuoden 2018 aikana.

Finanssialan investoinnit digitalisaatioon näkyvät lähi-vuosina myös henkivakuutuksessa. Digitalisaatiolla haetaan ratkaisuja parempaan asiakaskokemukseen ja tehokkuuteen. Digitalisaation mahdollistama monikanavaisuus ja asiakaskokemuksen parantuminen voi olla nopeaa ja erottaa alan toimijoita toisistaan jo lähivuosina.

Vuonna 2018 LähiTapiola Henkiyhtiö panostaa Älyhenkivakuutuksen, uuden Sijoitusvakuutuksen ja ryhmäeläkevakuuttamisen edelleen kehittämiseen ja tuomiseen kaikkien saataville digitalisaation keinoin. Samalla jatketaan uuden liiketoimintamallin mukaisesti älyideologiaan perustuvien ennakkoivien elämänturvapalveluiden kehittämistä.

LähiTapiola Henkiyhtiön tavoitteena on panostaa asiakkaidensa hyvinvointiin auttamalla asiakkaitaan voimaan paremmin ja taloudellisesti omavaraisemmin. Palvelujohtajuuteen perustuvan elämänturvastrategian toteuttamiseksi LähiTapiola Henkiyhtiö tarjoaa ratkaisuja, jotka ovat merkityksellisiä asiakkaiden elämässä. Aidosti asiakkaiden tarpeita vastaavien palveluiden kehittäminen tarkoittaa älyideologiaan perustuvia ennakkoivia elämänturvapalveluita ja asiakasetuja mukaan lukien säästämisen ja sijoittamisen palvelut vakuuttamisen lähtökohdista.

Sijoitustoiminta

Vuoden 2018 alkaessa maailmantalouden suhdanneindikaattorit osoittavat maailmantalouden kasvun olevan hidastumassa. Kasvunäkymä on samalla muuttunut kaksijakoiseksi: teollisuusmaiden kasvu on hidastumassa, kun taas kehittyvien markkinoiden näkymät ovat kääntyneet uudelleen vahvistuvalle uralle. Myös Suomen talous on päässyt kansainvälisen talouden kasvuun mukaan. Suomen talouden kasvun odotetaan hidastuvan teollisuusmaiden vanavedessä vuonna 2018 edellisvuodesta.

Positiivisesta perusvireestä huolimatta suhdannenäkymään liittyy edelleen epävarmuustekijöitä lähinnä poliittisen toimintaympäristön arvaamattomuuden vuoksi. Ison-Britannian EU-eron neuvottelut junnaavat paikallaan ja Yhdysvalloissa Donald Trump ajaa edelleen protektionistista politiikkaa. Lisäksi Pohjois-Korean tilanteen kärjistyminen voi johtaa epävarmuuden kasvuun rahoitusmarkkinoilla.

Rakenteellisesti maailmantalouden suurimmat haasteet liittyvät ylivelkaantumiseen ja väestön ikääntymisen mukanaan tuomaan potentiaalisen kasvu-uran alenemiseen. Velkamäärien paisuminen lisää nouseviin korkoihin liittyviä riskejä. Markkinat odottavat USA:n keskuspankin jatkavan koronnostoa vuonna 2018. Lisäksi FEDin pääjohtaja vaihtuu tilanteessa, jossa keskuspankin odotetaan aloittavan taseen normalisoinnin.

Sijoitusmarkkinoilla alkavan vuoden näkymään liittyvät riskit ovat pitkälti edellisvuoden kaltaisia. Suhdannenäkymän odotettua voimakkaampi heikkeneminen voisi johtaa riskien uudelleenhinnoitteluun ja sitä kautta kurssilaskuun. Lisäksi riskillisten omaisuusluokkien perinteiset arvostusmittarit ovat historiallisen korkealla. Suhteellinen arvostus puoltaa edelleen riskillisten omaisuuserien normaalia korkeampia osuuksia salkuissa.

Europassa kiinteistökauppa käy edelleen erittäin vilkkaana. Euroopan tasolla vuokramarkkinoilla on jatkunut positiivinen vire ja vuokrien ennustetaan kasvavan jonkin verran vuoden 2018 aikana. Elpyvässä taloudessa kiinteistömarkkinoilla on tarjolla runsaasti pääomia ja kiinteistöt näyttävät sijoittajille houkuttelevana sijoitusluokkana. Näiden kaikkien tekijöiden yhdessä uskotaan tukevan kiinteistöjen positiivista kehitystä vuoden 2018 aikana. Kiinteistöjen voimakkain arvonkehitys kuitenkin näyttäisi olevan takanapäin ja arvonnousun ajurit siirtyvät tuottovaatimuksien laskusta vuokrien nousuun.

Ehdotus voiton käyttämisestä

Hallituksen esitys

Hallitus ehdottaa, että tilikauden voitosta 51 724 640,66 euroa jaetaan takuusuudenomistajille takuupääoman korkoa 5,0 % eli 1 879 275,00 euroa, varmuusrahastoon siirretään 49 445 365,66 euroa ja käyttörahastoon siirretään 400 000,00 euroa.

Mikäli hallituksen ehdotus voiton käyttämisestä hyväksytään, jakautuu yhtiön oma pääoma alla olevan taulukon mukaisesti.

Oma pääoma	31.12.2017
Oma pääoma, eur.	412 205 224,14
Pohjarahasto	4 482 208,24
Takuupääoma	37 585 505,12
Varmuusrahasto	366 380 097,55
Käyttörahasto	1 878 138,23

TILINPÄÄTÖS 2017

LähiTapiola Henkiyhtiö -konsernin päälaskelmat

Tuloslaskelma, konserni

VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA - HENKIVAKUUTUS

	1.1.2017	-	31.12.2017	1.1.2016	-	31.12.2016
Vakuutusmaksutulo						
Vakuutusmaksutulo	K1	516 017 481,77		421 706 014,44		
Jälleenvakuuttajien osuus		-2 837 556,37	513 179 925,40	-2 086 478,54		419 619 535,90
Sijoitustoiminnan tuotot	K4		232 257 056,08			231 382 801,53
Sijoitusten arvonnkorotukset	K4		109 299 080,65			91 287 760,80
Korvauskulut						
Maksetut korvaukset		-327 201 715,78		-333 461 611,74		
Jälleenvakuuttajien osuus		1 473 851,83	-325 727 863,95	383 473,32	-333 078 138,42	
Korvausvastuun muutos		-24 143 537,00		-24 396 308,00		
Jälleenvakuuttajien osuus		0,00	-24 143 537,00	0,00	-24 396 308,00	
Korvauskulut yhteensä			-349 871 400,95			-357 474 446,42
Vakuutusmaksuvastuun muutos						
Vakuutusmaksuvastuun muutos		-303 383 721,53		-173 014 965,35		
Jälleenvakuuttajien osuus		0,00	-303 383 721,53	0,00	-173 014 965,35	
Liikekulut	K3		-55 353 572,34			-47 831 401,36
Sijoitustoiminnan kulut	K4		-71 082 533,81			-71 251 290,21
Sijotusten arvonnkorotuksen oikaisu	K4		-21 988 675,30			-17 311 738,72
Vakuutustekninen tulos			53 056 158,20			75 406 256,17

MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA

Henkivakuutuksen tekninen tulos		53 056 158,20		75 406 256,17
Muut tuotot	K4			
Muut		2 697 326,22	2 697 326,22	2 718 407,71
Muut kulut	K4			
Konserniliikearvon poisto		0,00		-27 981,00
Muut		-4 878 026,79	-4 878 026,79	-5 168 500,21
Osuus osakkuusyritysten voitoista (tappioista) verojen jälkeen			543 602,26	-54 134,06
Voitto varsinaisesta toiminnasta			51 419 059,89	72 874 048,61
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta				
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot		-9 322 951,12		-13 436 387,80
Laskennalliset verot		18 023,77	-9 304 927,35	23 315,49
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta			-120 727,94	4 751,75
Tilikauden voitto			41 993 404,60	59 465 728,06

Tase, konserni

VASTAAVAA	31.12.2017		31.12.2016	
Aineettomat hyödykkeet	K9			
Aineettomat oikeudet		187 339,29		237 035,48
Konserniliikearvo		8 237,44		0,00
Muut pitkävaikutteiset menot		14 278 379,55		14 940 423,44
Ennakkomaksut		<u>1 670 885,63</u>	<u>16 144 841,91</u>	<u>0,00</u>
				15 177 458,92
Sijoitukset	K5			
Kiinteistösijoitukset	K6			
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		318 635 772,86		278 950 491,02
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		<u>38 387 757,69</u>	<u>357 023 530,55</u>	<u>15 762 257,69</u>
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä				294 712 748,71
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	K7	145 495 397,93		41 163 478,34
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		79 980 249,35		73 973 000,01
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä		37 373 323,83		40 257 156,42
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteisyhteisöiltä		<u>4 000 000,00</u>	<u>266 848 971,11</u>	<u>4 000 000,00</u>
				159 393 634,77
Muut sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	K7	913 587 470,13		882 672 192,51
Rahoitusmarkkinavälineet	K7	790 089 820,64		958 752 898,24
Kiinnelainasaamiset		217 981 116,58		174 044 238,03
Muut lainasaamiset	K8	107 263 446,94		142 109 989,71
Talletukset		<u>10 097 123,11</u>	<u>2 052 900 077,40</u>	<u>11 565 073,75</u>
				2 169 144 392,24
				2 623 250 775,72
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset	K7			
	K10	2 135 773 963,88		1 821 742 996,28
Saamiset	K15			
Ensivakuutustoiminnasta				
Vakuutuksenottajilta		1 009 218,80		1 106 251,19
Jälleenvakuutustoiminnasta		<u>116 864,10</u>	<u>1 126 082,90</u>	<u>92 535,16</u>
				1 198 786,35
Muut saamiset		3 586 266,20		2 934 068,11
Laskennallinen verosaaminen	K14	1 042 305,94		1 047 417,81
		<u>5 754 655,04</u>		<u>5 180 272,27</u>
Muu omaisuus				
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	K9	685 449,33	685 449,33	510 723,89
Rahat ja pankkisaamiset		60 187 763,83		66 920 296,77
Muu omaisuus		<u>767 204,41</u>		<u>117 204,41</u>
				67 548 225,07
		61 640 417,57		
Siirtosaamiset				
Korot ja vuokrat		10 099 548,12		12 667 410,84
Muut siirtosaamiset		<u>21 119 464,24</u>		<u>10 134 721,64</u>
		<u>31 219 012,36</u>		<u>22 802 132,48</u>
Vastaavaa yhteensä		<u>4 927 305 469,82</u>		<u>4 555 701 860,74</u>

VASTATTAVAA		31.12.2017	31.12.2016
Oma pääoma	K11		
Pohjarahasto		4 482 208,24	4 482 208,24
Takuupääoma		37 585 505,12	37 585 505,12
Arvonkorotusraho		9 162 367,08	9 162 367,09
Muut rahastot			
Muut rahastot		318 412 870,18	260 753 178,78
Verotusperusteisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus		921 232,27	1 026 277,13
Konsernin edellisten tilikausien voitto/tappio		319 334 102,45	261 779 455,91
Konsernin tilikauden voitto/tappio		-19 582 124,25	-19 186 463,88
Tilikauden voittoon sisältyvä osuus poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutoksesta		41 993 404,60	59 465 728,06
		105 044,86	93 261,97
		42 098 449,46	59 558 990,03
		393 080 508,11	353 382 062,50
Vähemmistöosuudet		3 475 034,63	3 247 810,20
Pääomalainat		99 857 016,67	99 782 416,67
Vakuutustekninen vastuuvelka			
Vakuutusmaksuvastuu		1 573 620 327,14	1 586 029 019,61
Jälleenvakuuttajien osuus		0,00	0,00
Korvausvastuu		702 742 289,00	679 153 845,00
Jälleenvakuuttajien osuus		0,00	0,00
		2 276 362 616,14	2 265 182 864,61
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelka			
Vakuutustekninen vastuuvelka		2 112 377 186,00	1 796 029 679,00
Pakolliset varaukset			
Muut pakolliset varaukset	K13	88 676,16	184 252,33
Jälleenvakuutustallettevelat		522 682,50	0,00
Velat	K15		
Ensivakuutustoiminnasta		1 303 193,80	1 230 985,93
Jälleenvakuutustoiminnasta		259 236,85	777 304,23
Eläkelainat		0,00	9 505 565,06
Muut velat		29 344 545,60	15 573 218,91
Laskennalliset verovelat	K14	314 295,47	332 319,24
		31 221 271,72	27 419 393,37
Siirtovelat		10 320 477,89	10 473 382,06
Vastattavaa yhteensä		4 927 305 469,82	4 555 701 860,74

Epäsuora rahoituslaskelma, konserni

Liiketoiminnan rahavirta	2017	2016
Voitto varsinaisesta toiminnasta	42 114 132,40	59 460 976,37
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	327 527 258,53	197 411 273,35
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	-105 988 713,62	-75 502 293,63
Pakollisten varausten muutos	-95 576,17	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	10 562 924,09	12 521 934,36
Muut oikaisut	-27 687 979,13	-56 467 866,48
<i>Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta</i>	246 432 046,10	137 424 023,97
Käyttö pääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten		
lisäys (-)/vähennys (+)	-8 991 262,65	2 031 822,74
Lyhytaikaisten korottomien velkojen		
lisäys (+)/vähennys (-)	4 171 656,68	7 399 857,57
<i>Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja</i>	241 612 440,13	146 855 704,28
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rah. kuluista	-3 625 000,00	-3 625 000,00
Maksetut välittömät verot	-22 277 034,47	-10 166 493,54
Liiketoiminnan rahavirta	215 710 405,66	133 064 210,74
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-267 716 691,97	-202 374 087,85
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	53 587 835,42	70 259 360,02
Vähemmistöosuuden lisäys/vähennys	125 479,67	378 524,54
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä		
muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-6 219 202,72	-3 855 007,20
Investointien rahavirta	-220 222 579,60	-135 591 210,49
Rahoituksen rahavirta		
Lainojen nostot	74 600,00	74 600,00
Maksetut takuupääoman korot	-2 179 959,00	-2 067 203,00
Muu voitonjako	-115 000,00	-80 000,00
Rahoituksen rahavirta	-2 220 359,00	-2 072 603,00
Rahavarojen muutos	-6 732 532,94	-4 599 602,75
Rahavarat tilikauden alussa	66 920 296,77	71 519 899,52
Rahavarat tilikauden lopussa	60 187 763,83	66 920 296,77

Tunnusluvut, konserni

	2017				M€
	2017	2016	2015	2014	2013
Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Liikevoitto	38,9	63,0	101,4	86,9	42,8
Kokonaistulos	61,6	63,4	63,3	77,9	50,5
Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitus- sidonnaista vakuutusta prosentteina	5,0	5,5	5,2	3,9	3,5
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana 1)	132	132	134	2	2
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna 1)	-	-	-	268	405
Henkivakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Vakuutusmaksutulo	513,2	419,6	421,5	389,1	423,3
Liikekustannussuhde prosentteina kuormitustulosta	127,1	119,5	120,7	122,9	138,3
Liikekustannussuhde prosentteina taseen loppusummasta	1,5	1,2	1,2	1,5	2,1
Vähemmistöosuus	3,5	3,2	2,9	1,3	1,3

1) Vuoteen 2014 asti henkilöstö ollut työsuhteessa LähiTapiola ryhmän vahinko- ja henkivakuutusyhtiöihin

LähiTapiola Henkiyhtiön päälaskelmat

Tuloslaskelma

VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA - HENKIVAKUUTUS

	1.1.2017	-	31.12.2017	1.1.2016	-	31.12.2016
Vakuutusmaksutulo						
Vakuutusmaksutulo	1		516 017 481,77			421 706 014,44
Jälleenvakuuttajien osuus			-2 837 556,37			-2 086 478,54
Sijoitustoiminnan tuotot	4		239 984 197,82			235 210 955,13
Sijoitusten arvonnkorotukset			109 299 080,65			91 287 760,80
Korvauskulut						
Maksetut korvaukset	2		-327 201 715,78			-333 461 611,74
Jälleenvakuuttajien osuus			1 473 851,83			383 473,32
			-325 727 863,95			-333 078 138,42
Korvausvastuun muutos			-24 143 537,00			-24 396 308,00
Jälleenvakuuttajien osuus			0,00			0,00
			-24 143 537,00			-24 396 308,00
Korvauskulut yhteensä			-349 871 400,95			-357 474 446,42
Vakuutusmaksuvastuun muutos						
Vakuutusmaksuvastuun muutos			-303 383 721,53			-173 014 965,35
Jälleenvakuuttajien osuus			0,00			0,00
			-303 383 721,53			-173 014 965,35
Liikekulut	3		-55 354 816,14			-47 831 505,96
Sijoitustoiminnan kulut	4		-71 017 441,30			-75 587 823,34
Sijoitusten arvonnkorotuksen oikaisu			-19 605 190,30			-17 311 738,72
Vakuutustekninen tulos			63 230 633,65			74 897 772,04

MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA

Henkivakuutuksen vakuutustekninen tulos			63 230 633,65			74 897 772,04
Muut tuotot	4					
Muut			2 697 326,22			3 534 055,04
Muut kulut	4					
Muut			-5 037 328,51			-5 168 595,61
Voitto varsinaisesta toiminnasta			60 890 631,36			73 263 231,47
Tilinpäätössiirrot						
Poistoeron muutos			131 306,07			126 989,46
Tuloverot						
Tilikauden verot			-6 567 683,65			-13 665 761,87
Aikaisempien tilikausien verot			-2 729 613,12			230 191,34
			-9 297 296,77			-13 435 570,53
Tilikauden voitto			51 724 640,66			59 954 650,40

Vastaavaa

31.12.2017

31.12.2016

Aineettomat hyödykkeet

Muut pitkävaikutteiset menot

9	16 067 602,69	16 067 602,69	15 108 457,14	15 108 457,14
---	---------------	---------------	---------------	---------------

Sijoitukset

Kiinteistösijoitukset

5

Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

6

Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä

172 792 509,66

155 032 651,05

187 693 867,40

155 707 380,91

Sijoitukset saman konsernin yrityksissä

ja omistusyhteisyhteisöissä

7

Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä

151 565 447,07

40 284 572,28

Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset

saman konsernin yrityksiltä

79 980 249,35

73 973 000,01

Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä

37 299 801,32

35 165 699,18

Rahoitusmarkkinavälineet ja

lainasaamiset omistusyhteisyhteisöiltä

4 000 000,00

4 000 000,00

Muut sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

7

913 587 470,13

878 451 972,29

Rahoitusmarkkinavälineet

790 089 820,64

958 752 898,24

Kiinnelainaamiset

217 981 116,58

174 044 238,03

Muut lainasaamiset

8

107 263 446,94

142 109 989,71

Talletukset

10 097 123,11

11 565 073,75

Muut sijoitukset

13 881 100,00

0,00

2 052 900 077,40

2 164 924 172,02

2 686 231 952,20

2 629 087 475,45

Sijoitussidonnaisten vakuutusten

katteena olevat sijoitukset

10

2 135 773 963,88

1 821 742 996,28

Saamiset

14

Ensivakuutustoiminnasta

Vakuutuksenottajilta

1 009 218,80

1 106 251,19

Jälleenvakuutustoiminnasta

116 864,10

92 535,16

Muut saamiset

1 126 082,90

1 198 786,35

3 124 632,34

2 536 390,97

4 250 715,24

3 735 177,32

Muu omaisuus

Aineelliset hyödykkeet

Kalusto

9

332 237,57

361 186,94

Rahat ja pankkisaamiset

332 237,57

361 186,94

55 624 736,64

60 476 891,52

Muu omaisuus

767 204,41

117 204,41

56 724 178,62

60 955 282,87

Siirtosaamiset

Korot ja vuokrat

9 955 480,78

12 422 968,95

Muut siirtosaamiset

20 810 077,39

9 897 074,89

22 320 043,84

Vastaavaa yhteensä

4 929 813 970,80

4 552 949 432,90

Vastattavaa	31.12.2017		31.12.2016	
Oma pääoma	11			
Pohjarahasto		4 482 208,24		4 482 208,24
Takuupääoma		37 585 505,12		37 585 505,12
Vapaat rahastot		318 412 870,12		260 753 178,72
Tilikauden voitto		51 724 640,66	412 205 224,14	59 954 650,40
				362 775 542,48
Pääomalainat	16		99 857 016,67	99 782 416,67
Tilinpäätössiirtojen kertymä	12			
Poistoero		809 964,05	809 964,05	941 270,12
				941 270,12
Vakuutustekninen vastuuelka				
Vakuutusmaksuvastuu		1 573 620 327,14		1 586 029 019,61
Jälleenvakuuttajien osuus		0,00	1 573 620 327,14	0,00
Korvausvastuu		702 742 289,00		679 153 845,00
Jälleenvakuuttajien osuus		0,00	702 742 289,00	0,00
				2 265 182 864,61
Sijoitusidonnaisten vakuutusten vastuuelka				
Vakuutustekninen vastuuelka		2 112 377 186,00		1 796 029 679,00
Jälleenvakuuttajien osuus		0,00	2 112 377 186,00	0,00
				1 796 029 679,00
Pakolliset varaukset	13			
Muut pakolliset varaukset		88 676,16	88 676,16	184 252,33
				184 252,33
Jälleenvakuutustallettevelat				
		522 682,50	522 682,50	0,00
				0,00
Velat				
Ensivakuutustoiminnasta		1 300 420,81		1 228 212,94
Jälleenvakuutustoiminnasta		259 236,85		777 304,23
Muut velat	14	15 729 792,48	17 289 450,14	15 947 215,27
				17 952 732,44
Siirtovelat	14		10 301 155,00	10 100 675,25
Vastattavaa yhteensä		4 929 813 970,80		4 552 949 432,90

Epäsuora rahoituslaskelma

Liiketoiminnan rahavirta	2017	2016
Voitto varsinaisesta toiminnasta	60 890 631,36	73 263 231,47
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	327 527 258,53	197 411 273,35
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	-109 450 320,99	-75 605 293,63
Pakollisten varausten muutos	-95 576,17	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	6 438 660,28	8 611 242,70
Muut oikaisut	-56 297 347,07	-64 361 970,91
<i>Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta</i>	<i>229 013 305,94</i>	<i>139 318 482,98</i>
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten		
lisäys (-)/vähennys (+)	-8 961 052,25	2 554 139,79
Lyhytaikaisten korottomien velkojen		
lisäys (+)/vähennys (-)	59 879,95	7 990 970,43
<i>Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja</i>	<i>220 112 133,64</i>	<i>149 863 593,20</i>
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-3 625 000,00	-3 625 000,00
Maksetut välittömät verot	-9 297 296,77	-13 435 570,53
Liiketoiminnan rahavirta	207 189 836,87	132 803 022,67
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-263 853 046,89	-194 492 808,08
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	59 922 347,07	67 986 970,91
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-5 890 932,93	-3 867 175,32
Investointien rahavirta	-209 821 632,75	-130 373 012,49
Rahoituksen rahavirta		
Lainojen nostot	74 600,00	74 600,00
Maksetut takuupääoman korot	-2 179 959,00	-2 067 203,00
Muu voitonjako	-115 000,00	-80 000,00
Rahoituksen rahavirta	-2 220 359,00	-2 072 603,00
Rahavarojen muutos	-4 852 154,88	357 407,18
Rahavarat tilikauden alussa	60 476 891,52	60 119 484,34
Rahavarat tilikauden lopussa	55 624 736,64	60 476 891,52

Tunnusluvut

	2017	2016	2015	2014	M€ 2013
Yhtiön taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Liiketulos	48,4	63,4	98,9	85,6	37,0
Kokonaistulos	64,0	72,7	51,7	79,1	44,9
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin) prosentteina	5,3	5,0	4,8	5,3	4,6
Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitussidonnaista vakuutusta prosentteina	5,1	5,8	4,8	4,0	3,3
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana 1)	132	132	134	2	2
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna 1)		-		268	405
Henkivakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Vakuutusmaksutulo	516,0	421,7	423,0	389,1	423,3
Liikekustannussuhde prosentteina	127,1	119,5	120,7	120,2	138,3
Liikekustannussuhde prosentteina taseen loppusummasta	1,5	1,4	1,4	1,5	2,1

1) Vuoteen 2014 asti henkilöstö oli työsuhteessa LähiTapiola-ryhmän vahinko- ja henkivakuutusyhtiöihin.

Tilinpäätöksen liitetiedot

LähiTapiola Henkiyhtiö -konsernin tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

Tuloslaskelman liitteet

K1. Vakuutusmaksutulo

	2017	2016
Ensivakuutus		
Henkivakuutus		
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	248 834 647,72	191 666 545,11
Muu yksilöllinen henkivakuutus	52 876 421,80	47 488 584,28
Sijoitussidonnainen kapitalisaatiosopimus	51 413 665,22	25 388 256,05
Muu kapitalisaatiosopimus	1 394 622,12	0,00
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	11 596 818,95	10 069 595,14
Muu ryhmähenkivakuutus	65 304 723,19	58 929 783,63
<i>Yhteensä</i>	<u>431 420 899,00</u>	<u>333 542 764,21</u>
Eläkevakuutus		
Sijoitussidonnainen yksilöllinen eläkevakuutus	29 303 657,45	32 136 548,86
Muu yksilöllinen eläkevakuutus	15 339 656,81	20 138 901,83
Sijoitussidonnainen ryhmäeläkevakuutus	11 025 947,97	10 504 647,64
Muu ryhmäeläkevakuutus	28 927 320,54	25 383 151,90
<i>Yhteensä</i>	<u>84 596 582,77</u>	<u>88 163 250,23</u>
Ensivakuutuksen maksutulo yhteensä	516 017 481,77	421 706 014,44
Jälleenvakuutus	0,00	0,00
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	<u>516 017 481,77</u>	<u>421 706 014,44</u>
<i>Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta</i>		
Jatkuvat vakuutusmaksut	396 749 060,15	326 972 742,04
Kertamaksut	119 268 421,62	94 733 272,40
<i>Yhteensä</i>	<u>516 017 481,77</u>	<u>421 706 014,44</u>
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen	175 439 563,41	162 010 016,78
Vakuutusmaksut sijoitussidonnaisesta vakuutuksesta	340 577 918,36	259 695 997,66
	<u>516 017 481,77</u>	<u>421 706 014,44</u>

K1.1. Henkivakuutuksen hyvitysten ja alennusten vaikutus tulokseen

	2017	2016
Hyvitykset		
Henkivakuutus		
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus		
Muu yksilöllinen henkivakuutus	2 210 904,75	1 721 812,87
Muu kapitalisaatiosopimus	46 001,79	0,00
Muu ryhmähenkivakuutus	229 204,00	196 044,00
Yhteensä	2 486 110,54	1 917 856,87
Eläkevakuutus		
Muu yksilöllinen eläkevakuutus	2 065 098,81	1 948 365,39
Muu ryhmäeläkevakuutus	1 796 275,07	1 424 247,39
Yhteensä	3 861 373,88	3 372 612,78
Hyvitykset yhteensä	6 347 484,42	5 290 469,65
Alennukset		
Henkivakuutus		
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	292 186,00	428 556,15
Muu yksilöllinen henkivakuutus	176 124,54	257 950,32
Muu ryhmähenkivakuutus	1 490 810,42	1 655 361,68
Yhteensä	1 959 120,96	2 341 868,15
Hyvitykset ja alennukset yhteensä	8 306 605,38	7 632 337,80

K2. Maksetut korvaukset ennen jälleenvakuuttajien osuutta

	2017	2016
Ensivakuutus		
Henkivakuutus	201 901 617,08	211 996 084,76
Eläkevakuutus	125 300 098,70	121 465 526,98
Yhteensä	327 201 715,78	333 461 611,74
Jälleenvakuuttajien osuus	-1 473 851,83	-383 473,32
Maksetut korvaukset yhteensä	325 727 863,95	333 078 138,42
Josta:		
Takaisinostot	109 634 242,95	123 951 181,98
Säästösummien takaisinmaksut	43 633 853,58	41 255 981,47
Muut	173 933 619,25	168 254 448,29
	327 201 715,78	333 461 611,74
Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus maksetuista korvauksista	117 007 189,69	127 694 701,82

K3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäsenistöä koskevat liitetiedot

K3.1 Kokonaisliikekulut toiminnoittain

	2017	2016
Maksetut korvaukset	3 826 841,13	4 508 848,52
Liikekulut	55 353 572,34	47 831 401,36
Sijoitustoiminnan hoitokulut	5 714 851,66	5 336 101,45
Muut kulut	2 641 529,01	2 676 725,88
Yhteensä	67 536 794,14	60 353 077,21

K3.2 Tuloslaskelman erä liikekulut

	2017	2016
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	18 442 534,64	14 523 852,49
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	0,00	0,00
Muut vakuutusten hankintamenot	19 608 787,81	17 213 348,97
	<u>38 051 322,45</u>	<u>31 737 201,46</u>
Vakuutusten hoitokulut	7 704 815,15	8 219 989,83
Hallintokulut	9 847 363,88	8 262 158,30
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-249 929,14	-387 948,23
<i>Yhteensä</i>	<u><u>55 353 572,34</u></u>	<u><u>47 831 401,36</u></u>

K3.3 Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

	2017	2016
3.3.1 Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	10 965 953,10	9 744 137,10
Eläkekulut	2 033 272,01	1 962 634,89
Muut henkilösivukulut	344 076,70	588 683,27
<i>Yhteensä</i>	<u><u>13 343 301,81</u></u>	<u><u>12 295 455,26</u></u>

3.3.2 Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja		
Palkat ja palkkiot	472 973,00	436 922,00
Eläkesitoumukset	Toimitusjohtajan eläkeikä/eroamisikä on 63 vuotta ja varatoimitusjohtajan eläkeikä/eroamisikä määräytyy lain mukaan.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	144 000,00	151 000,00
Eläkesitoumukset	Yhtiöön toimitushteessa oleville hallituksen jäsenille ja varajäsenille on eläkeiäksi sovittu 60-63 vuotta.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallintoneuvosto		
Palkat ja palkkiot	170 250,00	187 250,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

3.3.3 Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Konttorihenkilöstö	132	132
--------------------	-----	-----

K3.4 Tilintarkastajan palkkiot eriteltyinä toimeksiantoryhmittäin

	2017	2016
Tilintarkastus	31 130,05	47 763,23
Veroneuvonta	15 175,29	39 948,33
Muut palvelut	86 231,60	91 139,57
<i>Yhteensä</i>	<u>132 536,94</u>	<u>178 851,13</u>

K4. Sijoitustoiminnan nettotuottojen erittely, sijoitussidonnaisten vakuutusten nettotuotot sekä muiden tuottojen ja kulujen erittely

K4.1 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

	2017	2016
Sijoitustoiminnan tuotot		
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin		
Osinkotuotot	3 022 725,49	855 700,47
Korkotuotot	2 446 086,49	2 667 511,21
<i>Yhteensä</i>	<u>5 468 811,98</u>	<u>3 523 211,68</u>
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrityksiin		
Osinkotuotot	87 708,24	80 519,04
Korkotuotot	59 296,62	51 761,39
<i>Yhteensä</i>	<u>147 004,86</u>	<u>132 280,43</u>
Tuotot kiinteistösijoituksista saman konsernin yrityksiin		
Korkotuotot	1 589 094,02	1 040 741,29
<i>Yhteensä</i>	<u>1 589 094,02</u>	<u>1 040 741,29</u>
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin		
Osinkotuotot	858,21	686,56
Korkotuotot	65 107,57	56 801,61
Muut tuotot	28 328 322,37	29 196 208,29
<i>Yhteensä</i>	<u>28 394 288,15</u>	<u>29 253 696,46</u>
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	49 303 219,37	45 234 329,11
Korkotuotot	29 086 139,09	33 079 159,85
Muut tuotot	9 703 167,56	9 194 291,35
<i>Yhteensä</i>	<u>88 092 526,02</u>	<u>87 507 780,31</u>
	123 691 725,03	121 457 710,17
Arvon alentumisten palautukset	38 814 978,19	26 748 956,76
Myyntivoitot	69 750 352,86	83 176 134,60
Sijoitustoiminnan tuotot yhteensä	232 257 056,08	231 382 801,53

Sijoitustoiminnan kulut	2017	2016
Kulut kiinteistösijoituksista	-13 852 407,76	-12 526 925,33
Kulut muista sijoituksista	-10 426 609,25	-9 290 865,89
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut		
Muut yritykset	-4 351 694,63	-4 272 009,48
Yhteensä	-4 351 694,63	-4 272 009,48
	-28 630 711,64	-26 089 800,70
Arvonalentumiset ja poistot		
Arvonalentumiset	-20 136 669,92	-25 222 685,21
Rakennusten suunnitelmapoistot	-6 152 634,81	-7 022 029,72
Yhteensä	-26 289 304,73	-32 244 714,93
Myyntitappiot	-16 162 517,44	-12 916 774,58
Sijoitustoiminnan kulut yhteensä	-71 082 533,81	-71 251 290,21
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua	161 174 522,27	160 131 511,32
Sijoitusten arvonkorotus	109 299 080,65	91 287 760,80
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	-21 988 675,30	-17 311 738,72
	87 310 405,35	73 976 022,08
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	248 484 927,62	234 107 533,40

K4.2 Sijoitussidonnaisten vakuutusten sijoitustoiminnan tuotot ja kulut (sisältyvät K4.1. sijoitustoiminnan erittelyyn)

	2017	2016
Sijoitustoiminnan tuotot	38 515 916,00	30 658 167,42
Sijoitustoiminnan kulut	-4 134 551,98	-3 529 765,02
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua sekä arvonalennuksia ja niiden palautuksia	34 381 364,02	27 128 402,40
Sijoitusten arvonkorotus	109 299 080,65	91 287 760,80
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	-19 605 190,30	-17 311 738,72
Arvonalentumiset	-1 158 651,74	-11 156,56
Arvonalentumisten palautukset	242 587,92	3 092 417,08
	88 777 826,53	77 057 282,60
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	123 159 190,55	104 185 685,00

K4.3 Muiden tuottojen ja kulujen erittely

Muut tuotot	2017	2016
Palvelumyynnin ja liitännäistoiminnan tuotot	2 667 880,00	2 659 089,00
Muut tuotot, muut	29 446,22	59 318,71
Yhteensä	2 697 326,22	2 718 407,71
Muut kulut		
Konserniliikearvon poisto	0,00	-27 981,00
Palvelumyynnin ja liitännäistoiminnan kulut	-2 641 529,01	-2 676 725,88
Henkilöstörahasiirto	-145 397,87	-257 431,00
Muut kulut	-2 091 099,91	-2 234 343,33
Yhteensä	-4 878 026,79	-5 196 481,21

Taseen liitteet

K5. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero sekä ei-suojaavien johdannaisten arvostusero

K5.1 Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösisjoitukset			
Kiinteistöt	258 187 519,74	283 153 585,98	361 027 171,80
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	22 238 781,56	22 238 781,56	31 336 663,71
Kiinteistöosakkeet omistusyhteyksyrityksissä	14 209,52	14 209,52	71 984,43
Muut kiinteistöosakkeet	13 156 013,06	13 229 195,80	16 489 417,64
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	38 387 757,69	38 387 757,69	38 387 757,69
	<u>331 984 281,57</u>	<u>357 023 530,55</u>	<u>447 312 995,27</u>
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	145 495 397,93	145 495 397,93	155 884 750,52
Lainasaamiset	79 980 249,35	79 980 249,35	79 980 249,35
	<u>225 475 647,28</u>	<u>225 475 647,28</u>	<u>235 864 999,87</u>
Sijoitukset omistusyhteyksyrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	37 373 323,83	37 373 323,83	38 054 779,60
Rahoitusmarkkinavälineet	4 000 000,00	4 000 000,00	4 000 000,00
	<u>41 373 323,83</u>	<u>41 373 323,83</u>	<u>42 054 779,60</u>
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	913 587 470,13	913 587 470,13	1 072 285 365,10
Rahoitusmarkkinavälineet	790 089 820,64	790 089 820,64	810 457 538,31
Kiinnelainasaamiset	217 981 116,58	217 981 116,58	217 981 116,62
Muut lainasaamiset	107 263 446,94	107 263 446,94	107 263 446,94
Talletukset	10 097 123,11	10 097 123,11	10 097 123,11
Muut sijoitukset	13 881 100,00	13 881 100,00	13 347 500,00
	<u>2 052 900 077,40</u>	<u>2 052 900 077,40</u>	<u>2 231 432 090,08</u>
	<u>2 651 733 330,08</u>	<u>2 676 772 579,06</u>	<u>2 956 664 864,82</u>

2017

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva
hankintameno sisältää:

Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)

jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenon erotusta

-3 495 954,20

Kirjanpitoarvo sisältää

Tuloutettuja arvonkorotuksia

8 720 335,01

Muita arvonkorotuksia

16 318 913,97

25 039 248,98

Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)

279 892 285,76

Sijoitukset	Jäljellä oleva hankintameno	2016	
		Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	224 316 040,46	251 665 591,70	311 687 575,94
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	18 032 342,56	18 032 342,43	23 682 615,95
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyhteisöissä	77 767,78	77 767,78	77 767,78
Muut kiinteistöosakkeet	8 781 606,37	9 174 789,11	14 166 211,03
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	15 762 257,69	15 762 257,69	15 762 257,69
	266 970 014,86	294 712 748,71	365 376 428,39
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	41 163 478,34	41 163 478,34	41 163 478,34
Lainasaamiset	73 973 000,01	73 973 000,01	73 973 000,01
	115 136 478,35	115 136 478,35	115 136 478,35
Sijoitukset omistusyhteisyhteisöissä			
Osakkeet ja osuudet	40 257 156,42	40 257 156,42	45 572 165,10
Rahoitusmarkkinavälineet	4 000 000,00	4 000 000,00	4 000 000,00
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00
	44 257 156,42	44 257 156,42	49 572 165,10
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	882 672 192,51	882 672 192,51	1 032 548 567,67
Rahoitusmarkkinavälineet	958 752 898,24	958 752 898,24	989 016 732,95
Kiinnelainasaamiset	174 044 238,03	174 044 238,03	174 044 238,02
Muut lainasaamiset	142 109 989,71	142 109 989,71	142 109 989,73
Talletukset	11 565 073,75	11 565 073,75	11 565 073,75
	2 169 144 392,24	2 169 144 392,24	2 349 284 602,12
	2 595 508 041,87	2 623 250 775,72	2 879 369 673,96

2016

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva
hankintameno sisältää:

Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)
jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenon erotusta

-6 024 365,40

Kirjanpitoarvo sisältää

Tuloutettuja arvonorotuksia
Muita arvonorotuksia

11 423 820,01

16 318 913,97

27 742 733,98

Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)

256 118 898,24

K5.2 Ei-suojaavien johdannaisten käypä arvo ja arvostusero

Johdannaissopimukset	Jäljellä oleva hankintameno	2017	Käypä arvo
		Kirjanpitoarvo	
Muut saamiset			
Johdannaiskaupan annetut vakuudet	770 000,00	770 000,00	770 000,00
Muut velat			
Johdannaiskaupan saadut vakuudet	0,00	0,00	0,00
Muut siirtosaamiset ja -velat			
Futuuri- ja termiinisopimukset	-377 320,22	-377 320,22	-325 033,17
	392 679,78	392 679,78	444 966,83
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			52 287,05
Johdannaissopimukset	Jäljellä oleva hankintameno	2016	Käypä arvo
		Kirjanpitoarvo	
Muut saamiset			
Johdannaiskaupan annetut vakuudet	0,00	0,00	0,00
Muut velat			
Johdannaiskaupan saadut vakuudet	-1 050 000,00	-1 050 000,00	-1 050 000,00
Muut siirtosaamiset ja -velat			
Futuuri- ja termiinisopimukset	-298 262,46	-298 262,46	818 895,72
	-1 348 262,46	-1 348 262,46	-231 104,28
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			1 117 158,18

K6. Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten muutokset:

	2017	2017
	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä
Hankintameno 1.1.	299 085 384,12	15 762 257,69
Lisäykset	74 242 130,25	23 085 000,00
Vähennykset	-38 351 784,45	-459 500,00
Siirrot erien välillä	-10 390,96	0,00
Hankintameno 31.12.	334 965 338,96	38 387 757,69
Kertyneet poistot 1.1.	-27 664 877,51	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	538 628,43	
Tilikauden poistot	-4 342 794,86	
Kertyneet poistot 31.12.	-31 469 043,94	
Arvonalentumiset 1.1.	-20 212 749,57	
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	-470 000,00	
Tilikauden arvonalentumiset	-2 570 000,00	
Arvonalentumisten palautukset	13 352 978,43	
Arvonalentumiset 31.12.	-9 899 771,14	
Arvonkorotukset 1.1.	27 742 733,98	
Vähennykset	-2 703 485,00	
Arvonkorotukset 31.12.	25 039 248,98	
Kirjanpitoarvo 31.12.	318 635 772,86	38 387 757,69

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:

	2017
Jäljellä oleva hankintameno	1 628 655,16
Kirjanpitoarvo	1 628 655,16
Käypä arvo	1 628 655,16

K7. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisy yrityksissä

	2017	2016
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		
Hankintameno 1.1.	41 196 168,12	0,00
Lisäykset	118 987 221,37	0,00
Vähennykset	-14 884 003,88	0,00
Siirrot erien välillä	10 390,96	41 196 168,12
Hankintameno 31.12.	145 309 776,57	41 196 168,12
Arvon alentumiset 1.1.	-32 689,78	0,00
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	0,00	-32 689,78
Arvon alentumiset 31.12.	185 621,36	-32 689,78
Kirjanpitoarvo 31.12.	145 495 397,93	41 163 478,34
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		
Hankintameno 1.1.	73 973 000,01	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	73 973 000,01
Hankintameno 31.12.	79 980 249,35	73 973 000,01
Kirjanpitoarvo 31.12.	79 980 249,35	73 973 000,01
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisy yrityksissä		
Hankintameno 1.1.	50 907 472,51	27 179 143,74
Lisäykset	2 423 336,38	9 308 941,36
Vähennykset	-5 764 871,11	-659 416,09
Siirrot erien välillä	0,00	15 078 803,50
Hankintameno 31.12.	47 565 937,78	50 907 472,51
Arvon alentumiset 1.1.	-10 650 316,09	-1 147 980,99
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	0,00	-9 386 835,10
Tilikauden arvonalentumiset	0,00	-115 500,00
Arvon alentumisten palautukset	457 702,14	0,00
Arvon alentumiset 31.12.	-10 192 613,95	-10 650 316,09
Kirjanpitoarvo 31.12.	37 373 323,83	40 257 156,42
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteisy yrityksiltä		
Hankintameno 1.1.	4 000 000,00	2 407 493,34
Lisäykset	0,00	2 000 000,00
Siirrot erien välillä	0,00	-407 493,34
Hankintameno 31.12.	4 000 000,00	4 000 000,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 000 000,00	4 000 000,00
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisy yrityksissä yhteensä		
Kirjanpitoarvo 31.12.	266 848 971,11	159 393 634,77

K7.1 Sijoitukset LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluvissa yrityksissä

Osakkeet ja osuudet	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Akapo-Leasing Oy	2) Espoo	33,3 %	11 862,49	-20,00
Kauppakeskus Seppä Oy	2) Kuopio	47,0 %	976,26	-3 329,52
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva	4) Tampere	3,6 %	37 563 063,18	2 666 617,72
LTC-Otso Oy	2) Helsinki	20,0 %	8 057 481,19	3 625 680,02
LähiTapiola Core Kiinteistöt Ky -konserni	1) Espoo	100,0 %	6 908 093,81	-91 906,19
LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy -konserni	3) Espoo	15,9 %	8 836 624,74	1 856 428,97
LähiTapiola KR PK2 Ky -konserni	3) Espoo	10,0 %	18 079 455,67	444 964,08
LähiTapiola Palvelut Oy	3) Espoo	15,0 %	11 840 867,08	-6 168 966,26
LähiTapiola Pääomasijoitus GP Oy	2) Espoo	43,1 %	224,04	-593,92
LähiTapiola Pääomasijoitus I Ky	2) Espoo	43,1 %	102 770 583,56	4 881 281,15
LähiTapiola Pääomasijoitus II Ky	2) Espoo	45,0 %	12 510 035,31	-564 761,92
LähiTapiola Pääomasijoitus III Ky	2) Espoo	50,0 %	161 457 440,91	3 931 891,68
LähiTapiola Tontit GP I Oy	2) Espoo	22,6 %	105 261,56	2 817,97
LähiTapiola Tontit I Ky	3) Espoo	5,0 %	43 258 671,99	2 158 671,91
LähiTapiola Tontit II Ky	3) Espoo	16,2 %	1 231 820,10	29 868,78
LähiTapiola Varainhoito Oy	3) Espoo	16,2 %	23 026 989,56	4 734 285,33
LähiTapiola Velkasijoitus I Ky	2) Espoo	37,2 %	8 978 666,83	-130 912,07
Tieto-Tapiola Oy	2) Espoo	33,3 %	3 849 886,79	843 392,71
Vakuutusneuvonta Aura Oy	2) Espoo	33,3 %	10 729,40	0,00
Vakuutusneuvonta Pohja Oy	2) Espoo	33,3 %	10 672,17	0,00
Yhteensä			448 509 406,64	18 215 410,44

LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö -konserni on lisäksi sijoittanut 25 (31) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluvaan asunto- tai kiinteistöyhtiöön, joista sen omia tytäryhtiöitä on 19 (25)

- 1) Tytäryhtiö
- 2) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, joka on raportojalle omistusyhteysyritys.
- 3) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, joka on raportojalle muu sijoitus.
- 4) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, jota ei yhdistellä.

K7.2 Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä

Osakkeet ja osuudet	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Pihlajalinna Oyj	3) Tampere	7,9 %	100 300 000,00	9 500 000,00
Seligson & Co Oyj	3) Helsinki	19,0 %	11 088 476,09	2 230 264,00
S-Pankki Oy	3) Helsinki	3,5 %	413 897 594,61	12 352 320,61
Yhteensä			525 286 070,70	24 082 584,61

LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö -konserni on lisäksi sijoittanut 1 (1) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluvaan asunto- tai kiinteistöyhtiöön.

2) Omistusyhteisyritys

3) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva omistusyhteisyritys, joka on raportoitajalle muu sijoitus.

K7.3 Muut sijoitukset

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut					
Amer- Sports Oyj	0,18	209 164,00	2 616 952,27	4 829 596,76	Suomi
Huhtamäki Oyj	0,11	120 000,00	4 182 394,54	4 200 000,00	Suomi
Kone Oyj B	0,03	135 000,00	3 238 644,00	6 045 300,00	Suomi
Nokia Oyj	0,01	813 000,00	3 165 822,00	3 165 822,00	Suomi
Stora Enso R	0,06	395 000,00	3 153 209,64	5 221 900,00	Suomi
Vaisala Oyj A	0,93	137 579,00	3 732 208,31	6 122 265,50	Suomi
Muut		507 191,00	216 339,85	216 339,85	
Yhteensä		2 316 934,00	20 305 570,61	29 801 224,11	
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
CAP-Group Oy	6,67	793,00	1 270 376,61	1 270 376,61	Suomi
LeaseGreen Group Oy	2,54	99 354,00	881 238,19	881 238,19	Suomi
Sofigate Group Oy	3,11	596 326,00	1 999 999,89	1 999 999,89	Suomi
Muut		18 093 471,59	610 826,21	673 795,29	
Yhteensä		18 789 944,59	4 762 440,90	4 825 409,98	

Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut

AbbVie Inc	0,00	78 000,00	4 227 570,01	6 289 819,06	Yhdysvallat (USA)
Adecco SA	0,07	113 200,00	7 211 639,04	7 211 639,04	Sveitsi
Allstate Corp/The	0,02	68 000,00	4 157 018,65	5 937 029,93	Yhdysvallat (USA)
Amazon.com Inc	0,00	8 000,00	5 866 384,75	7 801 017,26	Yhdysvallat (USA)
Anheuser-Busch InBev NV	0,00	65 000,00	6 053 450,00	6 053 450,00	Belgia
Assa Abloy Ab B	0,03	360 000,00	6 231 739,78	6 231 739,78	Ruotsi
AstraZeneca PLC	0,01	130 000,00	7 503 465,84	7 503 465,84	Iso-Britannia
Automatic Data Processing Inc	0,01	54 000,00	4 443 322,40	5 276 628,03	Yhdysvallat (USA)
Axa Sa	0,01	363 000,00	7 414 029,07	8 978 805,00	Ranska
BASF SE	0,01	57 000,00	3 860 870,81	5 229 180,00	Saksa
Bayer AG	0,01	70 000,00	5 693 449,12	7 280 000,00	Saksa
Boliden AB	0,10	265 000,00	6 939 155,31	7 553 891,79	Ruotsi
Bunzl PLC	0,06	200 000,00	4 670 716,73	4 670 716,73	Iso-Britannia
Carl Zeiss Meditec AG	0,19	155 759,00	2 946 298,11	8 062 085,84	Saksa
Cellnex Telecom SAU	0,16	360 000,00	5 588 890,19	7 686 000,00	Espanja
Cognizant Technology Solutions Corp	0,02	92 000,00	4 870 460,14	5 448 044,69	Yhdysvallat (USA)
Compass Group PLC	0,02	394 230,00	6 333 599,74	7 109 407,93	Iso-Britannia
Continental Ag	0,02	35 000,00	7 046 280,79	7 876 750,00	Saksa
Danske Bank A/S	0,03	274 000,00	6 917 887,42	8 891 778,26	Tanska
Deutsche Telekom AG	0,01	386 000,00	5 710 870,00	5 710 870,00	Saksa
Eaton Corp PLC	0,01	54 000,00	3 515 351,78	3 557 525,22	Irlanti
Henkel Kgaa -Vorzug	0,04	78 000,00	8 061 111,24	8 607 300,00	Saksa
ING Groep NV	0,02	632 000,00	7 611 421,21	9 685 400,00	Alankomaat
Infineon Technologies AG	0,05	380 000,00	7 125 388,91	8 677 300,00	Saksa
Ingersoll-Rand PLC	0,02	56 000,00	4 064 936,16	4 164 629,37	Yhdysvallat (USA)
Innogy SE	0,03	170 000,00	5 554 750,00	5 554 750,00	Saksa
Johnson Matthey PLC	0,10	212 000,00	7 347 587,44	7 347 587,44	Iso-Britannia
Medtronic Inc	0,01	93 300,00	4 872 481,67	6 281 976,99	Irlanti
National Grid PLC	0,02	595 832,00	5 876 859,25	5 876 859,25	Iso-Britannia
Novartis Ag	0,00	97 000,00	6 830 285,42	6 830 285,42	Sveitsi
PepsiCo Inc	0,00	52 000,00	3 404 085,75	5 199 566,41	Yhdysvallat (USA)
SAP Ag	0,01	75 000,00	6 912 311,93	7 008 750,00	Saksa
SGS SA	0,04	3 330,00	5 966 622,34	7 230 840,88	Sveitsi
Sandvik Ab	0,04	505 000,00	6 522 016,77	7 372 000,65	Ruotsi
Schlumberger Ltd	0,01	75 000,00	4 214 333,36	4 214 333,36	Curaçao
Skanska AB	0,08	320 000,00	5 526 321,14	5 526 321,14	Ruotsi
Snap-on Inc	0,06	32 000,00	4 494 845,14	4 650 712,92	Yhdysvallat (USA)
TeliaSonera Ab	0,02	962 000,00	3 582 488,00	3 582 488,00	Ruotsi
Temenos Group Ag	0,13	90 000,00	6 794 348,59	9 613 741,24	Sveitsi
Total Sa	0,01	195 000,00	8 889 715,82	8 978 775,00	Ranska
Unilever Nv -CVA	0,01	181 000,00	6 506 384,24	8 498 855,00	Alankomaat
Visa Inc	0,00	80 000,00	5 984 276,22	7 605 770,03	Yhdysvallat (USA)
Vodafone Group Plc	0,01	2 175 000,00	5 760 907,54	5 760 907,54	Iso-Britannia
Yhteensä		10 641 651,00	249 105 927,82	288 628 995,04	

Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat

Actor General Partner S.á r.l. Finland 2 S.C.A. -	1,19	168 684,00	3 035 716,50	3 035 716,50	Luxemburg
Mehiläinen Holding AB	4,50	654 049,00	31 507 143,50	31 507 143,50	Ruotsi
Muut		3 083,00	246 923,08	332 209,27	
Yhteensä		825 816,00	34 789 783,08	34 875 069,27	

Sijoitusrahastot

Aktia Trade Finance Erikoissijoitusrahasto	4 000 000,00	4 048 421,73	Suomi
BNP Paribas Global Senior Corporate Loans	14 143 313,95	14 143 313,95	Ranska
GS Emerging Markets Equity	4 950 767,09	4 950 767,09	Luxemburg
ISAM Systematic Trend (Class Q)	4 268 450,35	4 268 450,35	Caymansaaret
Lynx Fund	4 571 816,79	4 571 816,79	Ruotsi
LähiTapiola Aasia-Tyynimeri A	4 873 311,83	8 258 626,56	Suomi
LähiTapiola High Yield A	52 813 865,98	84 142 282,29	Suomi
LähiTapiola Hyvinvointi A	2 948 862,00	8 701 102,78	Suomi
LähiTapiola Infra A	4 840 728,34	7 121 127,08	Suomi
LähiTapiola Japani A	7 916 995,82	10 043 764,31	Suomi
LähiTapiola Kasvu A	3 791 259,76	7 273 719,38	Suomi
LähiTapiola Kehittyvät Korkomarkkinat A	89 000 000,00	96 903 447,38	Suomi
LähiTapiola Kehittyvät Markkinat A	26 831 289,38	32 458 633,68	Suomi
LähiTapiola Korkomaailma A	11 000 000,00	11 045 988,57	Suomi
LähiTapiola Kuluttaja A	2 405 461,68	6 581 404,84	Suomi
LähiTapiola Osinko A	4 446 350,74	7 025 173,42	Suomi
LähiTapiola Pohjoinen Yrityskorko A	25 335 010,63	30 286 646,57	Suomi
LähiTapiola Suoja A	5 002 636,36	5 706 200,67	Suomi
LähiTapiola USA Keski-suuret A	2 587 106,29	5 905 880,72	Suomi
LähiTapiola Yrityskorko A	21 099 401,42	29 704 773,24	Suomi
Natixis Loomis Sayles Senior Loan Fund	10 000 000,00	10 998 509,76	Luxemburg
Pimco Socially Responsible EM Bond Fund I-EUR	20 000 000,00	22 522 372,12	Irlanti
Transtrend Fund Alliance - OmniTrend (EUR)	4 893 411,82	4 893 411,82	Luxemburg
Winton Diversified Fund (UCITS) EUR I-2 Shares	5 103 139,92	5 164 004,41	Irlanti

Pääomasijoitusrahastot

Aberdeen Property Funds SICAV Pan-Nordic	1 485 540,32	1 485 540,32	Luxemburg
Altor Fund III	4 500 058,06	5 430 648,28	Jersey
Altor Fund IV (No.2) AB	3 145 289,75	3 770 869,92	Ruotsi
Apax Europe VII - B, L.P.	2 429 904,19	2 429 904,19	Iso-Britannia
Ares Private Credit Solutions, L.P.	2 171 264,90	2 171 264,90	Caymansaaret
Armada Mezzanine IV Ky	1 830 474,15	1 891 069,56	Suomi
Beechbrook Mezzanine II L.P.	5 314 418,47	5 314 418,47	Iso-Britannia
Beechbrook Private Debt III L.P.	3 437 545,54	3 437 545,54	Iso-Britannia
Beechbrook UK SME Credit I L.P.	5 363 649,01	5 514 501,93	Iso-Britannia
Bow mark Capital Partners IV, L.P.	2 667 019,04	3 659 573,05	Iso-Britannia
Bow mark Capital Partners V, L.P.	1 770 624,30	1 770 624,30	Iso-Britannia
Bridgepoint Europe III, L.P.	2 072 744,98	2 197 884,00	Iso-Britannia
Bridgepoint Europe IV F L.P.	3 213 548,18	4 925 995,00	Iso-Britannia
Bridgepoint Europe V A L.P.	5 343 582,58	5 583 744,00	Iso-Britannia
Capvis Equity III L.P.	1 492 171,00	1 492 171,00	Jersey
Capvis Equity IV LP	3 421 771,44	3 612 540,00	Jersey
Dasos Timberland Fund II	13 673 094,18	15 145 292,30	Luxemburg
Gresham 4A	633 432,14	633 432,14	Iso-Britannia
ICG Senior Debt Partners Fund	3 824 023,51	3 824 023,51	Luxemburg
ICG Senior Debt Partners Fund 2	10 679 195,54	10 966 954,55	Luxemburg
ICG-Longbow UK Real Estate Debt Investments III	8 272 333,69	8 272 333,69	Luxemburg
KSK Parking I Ky	7 200 000,00	7 200 000,00	Suomi
KSK Redi Ky	10 800 000,00	10 800 000,00	Suomi
Lindsay Goldberg III L.P.	5 542 612,22	6 376 648,04	Yhdysvallat (USA)
LähiTapiola Asuntorahasto Prime Ky	4 571 437,25	4 800 557,69	Suomi
LähiTapiola Asuntosijoitus Suomi Ky	5 705 162,06	6 418 471,85	Suomi
M&G Real Estate Debt Fund II, L.P.	7 956 419,35	7 956 419,35	Guernsey
NB Private Debt Fund II LP	4 185 839,24	4 185 839,24	Yhdysvallat (USA)
NegaWatt Energiatehokkuusrahoitus 2 Ky	631 990,02	631 990,02	Suomi
Nexit INFOCOM II L.P.	3 737 118,38	4 375 004,12	Guernsey
Nordic Mezzanine Fund III Limited Partnership	2 358 380,26	2 918 171,41	Iso-Britannia
PBW II Real Estate Fund S.A.	2 128 000,00	2 128 000,00	Luxemburg
Partners Group U.S. Venture 2004, L.P.	799 422,84	807 378,84	Yhdysvallat (USA)
Real Estate Debt & Secondaries Ky	2 817 802,33	2 950 890,78	Suomi
Russian and Baltics Retail Properties Ky	5 200 000,00	5 200 000,00	Suomi
Siguler Guff Small Business Credit Opportunities	2 614 825,16	2 614 825,16	Yhdysvallat (USA)
TPG Partners VI, LP	8 794 078,36	9 345 320,60	Yhdysvallat (USA)
TPG Partners VII, L.P.	5 222 600,38	5 994 205,79	Yhdysvallat (USA)
Tapiola KR I Ky	21 110 898,71	21 110 898,71	Suomi
Tapiola KR III Ky	43 251 968,66	44 713 952,01	Suomi
The Triton Fund III L.P.	4 920 338,00	6 201 891,10	Jersey
Tikehau Direct Lending III	10 942 228,63	11 603 334,65	Luxemburg
Top Tier Venture Capital III, L.P.	1 427 347,64	1 427 347,64	Yhdysvallat (USA)
Top Tier Venture Capital IV, L.P.	2 279 291,88	3 726 981,97	Yhdysvallat (USA)
TuuliTapiola Ky	5 100 394,00	5 100 394,00	Suomi
VSS Structured Capital Parallel III, L.P.	6 373 541,23	6 373 541,23	Yhdysvallat (USA)
eQ PE V III North LP	2 105 946,71	2 105 946,71	Suomi
Muut	3 281 239,29	6 836 485,63	
Yhteensä	267 800 567,57	287 434 827,19	

K7.4 Sijoitussidonnaisen vakuutuksen katteena olevat sijoitukset

Arvopaperi	Kotivaltio	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo
Osakkeet			
Amer- Sports Oyj	Suomi	533 725,35	533 725,35
Aspo Oyj	Suomi	766 500,00	766 500,00
Evli Pankki B	Suomi	545 184,00	545 184,00
Fortum Oyj	Suomi	1 225 884,00	1 225 884,00
Global Gaming 555 AB	Ruotsi	673 235,95	673 235,95
Kemira Oyj	Suomi	531 806,00	531 806,00
Kone Oyj B	Suomi	545 465,18	545 465,18
Konecranes	Suomi	543 606,84	543 606,84
Neste Oil Oyj	Suomi	598 266,90	598 266,90
Nokia Oyj	Suomi	2 394 607,51	2 394 607,51
Nokian Renkaat Oyj	Suomi	765 185,40	765 185,40
Nordea Bank Ab	Ruotsi	3 283 508,35	3 283 508,35
Novo-Nordisk A/S B	Tanska	702 586,01	702 586,01
Outokumpu Oyj	Suomi	1 204 235,64	1 204 235,64
Outotec Oyj	Suomi	547 765,00	547 765,00
Ponsse Oyj	Suomi	513 671,36	513 671,36
Sampo Oyj A	Suomi	1 394 610,00	1 394 610,00
Statoil Asa	Norja	551 929,15	551 929,15
Stora Enso R	Suomi	679 349,36	679 349,36
TeliaSonera Ab	Ruotsi	1 255 237,91	1 255 237,91
UPM-Kymmene Oyj	Suomi	1 187 766,22	1 187 766,22
MUUT		19 121 995,64	19 121 995,64
Yhteensä		39 566 121,77	39 566 121,77
Sijoitusrahastot			
Amundi ETF MSCI Em Asia UCITS	Ranska	564 120,71	564 120,71
BGF European Value I2 EUR	Luxemburg	6 088 940,00	6 088 940,00
C Worldwide Asia Class 1A USD	Luxemburg	907 324,67	907 324,67
DB X-Trackers DJI 600 ETF	Saksa	1 113 187,26	1 113 187,26
EAI Residential asuntorahasto 2015	Suomi	1 270 753,35	1 270 753,35
eQ CO2 1 K	Suomi	1 040 694,00	1 040 694,00
eQ Euro Investment Grade 1 T	Suomi	560 926,73	560 926,73
EQ Eurooppa Indeksi-1 K	Suomi	817 617,11	817 617,11
EQ Eurooppa Kiinteistö-1 K	Suomi	1 059 185,97	1 059 185,97
EQ Eurooppa Osinko 1 K	Suomi	1 050 229,38	1 050 229,38
eQ High Yield Bond 1 T	Suomi	607 867,30	607 867,30
eQ High Yield Bond 1 K	Suomi	697 567,62	697 567,62
eQ Hoivakiinteistöt	Suomi	20 258 498,72	20 258 498,72
Eq Kasvava Aasia 1 K	Suomi	1 197 742,66	1 197 742,66
eQ Kehittyvät Markkinat Osinko 1 T	Suomi	707 155,90	707 155,90
eQ Kehittyvät Markkinat Osinko 1K	Suomi	2 203 438,28	2 203 438,28
eQ Kehittyvät Markkinat Pienyhtiö 1 K	Suomi	1 058 608,88	1 058 608,88
eQ Kehittyvät Markkinat Yrityslaina 1 K	Suomi	535 899,59	535 899,59
eQ Liikekiinteistöt-1T	Suomi	26 185 714,22	26 185 714,22
eQ Mandaatti-2K	Suomi	1 366 877,07	1 366 877,07
eQ PE VIII North Ky	Suomi	715 277,21	715 277,21
EQ Pohjoismaat Pienyhtiö 2 K	Suomi	725 580,45	725 580,45
eQ USA Indeksi 1 K	Suomi	2 126 544,96	2 126 544,96
eQ Vaihtuva Korko 1 K	Suomi	3 707 763,19	3 707 763,19
Evli Emerging Frontier B	Suomi	5 806 189,47	5 806 189,47
Evli Eurooppa B	Suomi	19 484 086,37	19 484 086,37
Evli GEM B	Suomi	6 411 025,68	6 411 025,68
Evli High Yield Yrityslaina B	Suomi	31 502 441,75	31 502 441,75

Evli Investment Grade Yrityslaina B	Suomi	2 040 572,51	2 040 572,51
Evli Kehittyvät Markkinat Yrityslaina B	Suomi	17 337 173,90	17 337 173,90
Evli Likvidi B	Suomi	10 980 099,10	10 980 099,10
Evli Lyhyt Yrityslaina B	Suomi	41 796 574,77	41 796 574,77
Evli Maaailma B	Suomi	898 505,01	898 505,01
Evli Osakefaktori Eurooppa B	Suomi	14 661 702,04	14 661 702,04
Evli Osakefaktori USA B	Suomi	8 908 814,78	8 908 814,78
Evli Pohjoismaat B	Suomi	7 477 205,81	7 477 205,81
Evli Pohjoismaat Yrityslaina B	Suomi	12 535 435,17	12 535 435,17
Evli Ruotsi Pienyhtiöt B	Suomi	4 120 133,10	4 120 133,10
Evli Suomi Pienyhtiöt B	Suomi	9 761 934,43	9 761 934,43
Evli Varainhoito 40 B	Suomi	627 424,60	627 424,60
Evli Varainhoito 75 B	Suomi	2 072 937,44	2 072 937,44
Evli Yrityslaina B	Suomi	664 313,97	664 313,97
Indeksivarainhoito 25	Suomi	5 450 500,00	5 450 500,00
Indeksivarainhoito 50	Suomi	6 451 716,70	6 451 716,70
iShares Core MSCI Emerging Markets IMI UCITS ETF	Saksa	7 925 774,29	7 925 774,29
iShares Core S&P 500 UCITS ETF	Saksa	7 750 986,20	7 750 986,20
iShares Emerg. Mark. Eq. Ind. A2 Acc USD	Luxemburg	555 112,80	555 112,80
JPM China A Acc - USD	Luxemburg	576 309,62	576 309,62
Kiinteistö-sijoitussalkku	Suomi	49 410 747,38	49 410 747,38
Korkovarainhoitosalkku	Suomi	4 071 015,65	4 071 015,65
Lyxor ETF EURSTX600 Telecom	Ranska	553 153,99	553 153,99
Lyxor Stoxx Europe 600 Retail ETF	Ranska	555 489,84	555 489,84
LähiTapiola 2020 A	Suomi	87 022 992,18	87 022 992,18
LähiTapiola 2025 A	Suomi	160 475 308,60	160 475 308,60
LähiTapiola 2035 A	Suomi	72 171 116,68	72 171 116,68
LähiTapiola 2045 A	Suomi	17 790 234,81	17 790 234,81
LähiTapiola Aasia-Tyynimeri A	Suomi	12 450 081,40	12 450 081,40
LähiTapiola Asuntosijoitus	Suomi	14 247 873,66	14 247 873,66
LähiTapiola Asuntosijoitus Prime	Suomi	30 279 846,73	30 279 846,73
LähiTapiola Asuntosijoitus Suomi	Suomi	6 358 948,83	6 358 948,83
LähiTapiola Asuntosijoitus Suomi I	Suomi	333 686,64	333 686,64
LähiTapiola Eurooppa Keskisuuret A	Suomi	28 427 949,33	28 427 949,33
LähiTapiola High Yield A	Suomi	7 783 826,74	7 783 826,74
LähiTapiola Hyvinvointi A	Suomi	27 772 847,18	27 772 847,18
LähiTapiola Infra A	Suomi	5 435 111,23	5 435 111,23
LähiTapiola Japani A	Suomi	2 445 758,76	2 445 758,76
LähiTapiola Kasvu A	Suomi	12 696 555,31	12 696 555,31
LähiTapiola Kehittyvät Korkomarkkinat A	Suomi	3 576 081,21	3 576 081,21
LähiTapiola Kehittyvät Markkinat A	Suomi	37 134 971,80	37 134 971,80
LähiTapiola Korko 100 A	Suomi	684 760,40	684 760,40
LähiTapiola Korkomaaailma A	Suomi	32 070 248,37	32 070 248,37
LähiTapiola Kuluttaja A	Suomi	24 583 104,63	24 583 104,63
LähiTapiola Lyhytkorko A	Suomi	9 283 580,20	9 283 580,20
LähiTapiola Maaailma 20 A	Suomi	24 167 709,26	24 167 709,26
LähiTapiola Maaailma 50 A	Suomi	65 775 112,35	65 775 112,35
LähiTapiola Maaailma 80 A	Suomi	74 576 799,67	74 576 799,67
LähiTapiola Metsäsijoitus	Suomi	3 438 298,07	3 438 298,07
LähiTapiola Osake 100 A	Suomi	527 961,30	527 961,30
LähiTapiola Osinko A	Suomi	967 996,62	967 996,62
LähiTapiola Osinko Suomi A	Suomi	15 101 022,21	15 101 022,21
LähiTapiola Pitkäkorko A	Suomi	8 015 919,23	8 015 919,23
LähiTapiola Pohjoinen Yrityskorko A	Suomi	3 598 064,31	3 598 064,31
LähiTapiola Skandinavia A	Suomi	1 452 100,71	1 452 100,71
LähiTapiola Suoja A	Suomi	1 366 828,87	1 366 828,87

LähiTapiola Tapiolan Keskus	Suomi	2 216 656,40	2 216 656,40
LähiTapiola Toimitila	Suomi	707 073,95	707 073,95
LähiTapiola USA Keskisuuret A	Suomi	9 226 532,25	9 226 532,25
LähiTapiola Viisas	Suomi	20 866 093,25	20 866 093,25
LähiTapiola Yrityskorko A	Suomi	5 408 188,57	5 408 188,57
Momentum-varainhoito	Suomi	67 727 110,76	67 727 110,76
Osake-sijoitussalkku	Suomi	1 004 736,19	1 004 736,19
Osakevarainhoitosalkku	Suomi	824 586,61	824 586,61
Private Banking Korkostrategia	Suomi	1 021 130,00	1 021 130,00
Private Banking Strategia 10	Suomi	4 054 616,94	4 054 616,94
Private Banking Strategia 30	Suomi	9 152 038,21	9 152 038,21
Private Banking Strategia 50	Suomi	4 075 985,53	4 075 985,53
Private Banking Strategia 70	Suomi	1 347 416,64	1 347 416,64
PYN Elite A - EUR	Suomi	1 056 418,22	1 056 418,22
PYN ELITE ERIK.SIJ.RAHASTO	Suomi	719 327,51	719 327,51
Seligson Aasia A	Suomi	3 624 249,34	3 624 249,34
Seligson Euro-obligaatio	Suomi	947 411,51	947 411,51
Seligson Eurooppa -indeksirahasto A	Suomi	7 041 452,10	7 041 452,10
Seligson Glb Top 25 Brands -A	Suomi	15 773 878,70	15 773 878,70
Seligson Global Top 25 Pharmaceuticals A	Suomi	12 141 606,49	12 141 606,49
Seligson Phoebus - A	Suomi	2 016 480,47	2 016 480,47
Seligson Phoenix A	Suomi	1 172 294,32	1 172 294,32
Seligson Pohjois-Amerikka -indeksirahasto A	Suomi	1 995 603,71	1 995 603,71
Seligson Rahamarkkina AAA	Suomi	1 993 350,14	1 993 350,14
Seligson Russian Pros Euro A	Suomi	8 776 934,41	8 776 934,41
Seligson Suomi-indeksirahasto	Suomi	10 712 154,40	10 712 154,40
Slättö Bostäder Invest AB	Suomi	878 725,70	878 725,70
Slättö IV AB	Suomi	3 352 363,92	3 352 363,92
SPDR Gold Shares	Yhdysvallat (USA)	727 692,57	727 692,57
SPDR S&P Bank ETF	Yhdysvallat (USA)	706 093,49	706 093,49
S-Sijoituskori Kohtuullinen	Suomi	4 447 704,94	4 447 704,94
S-Sijoituskori Varovainen	Suomi	6 482 667,97	6 482 667,97
Suojavarainhoito 10	Suomi	8 345 882,36	8 345 882,36
Suojavarainhoito 15	Suomi	3 122 359,36	3 122 359,36
Suojavarainhoito 20	Suomi	1 115 669,25	1 115 669,25
Suojavarainhoito 25	Suomi	1 202 156,64	1 202 156,64
Suojavarainhoito 5	Suomi	1 542 480,98	1 542 480,98
TOP-indeksivarainhoito 25	Suomi	2 460 982,09	2 460 982,09
TOP-indeksivarainhoito 50	Suomi	1 301 784,00	1 301 784,00
Varainhoito 100	Suomi	30 399 944,45	30 399 944,45
Varainhoito 25	Suomi	2 825 788,53	2 825 788,53
Varainhoito 50	Suomi	10 028 777,87	10 028 777,87
Varainhoito 75	Suomi	6 125 260,41	6 125 260,41
Varainhoito Maltillinen	Suomi	19 767 357,24	19 767 357,24
Varainhoito Nordic Plus	Suomi	38 969 903,01	38 969 903,01
Varainhoito Suomi Plus	Suomi	51 810 389,17	51 810 389,17
Varainhoito Tasapainoinen	Suomi	15 865 987,69	15 865 987,69
Varainhoito Tuottohakuinen	Suomi	7 669 172,91	7 669 172,91
Varainhoito Varovainen	Suomi	16 532 364,16	16 532 364,16
Varainhoitosalkku 10	Suomi	56 844 016,02	56 844 016,02
Varainhoitosalkku 30	Suomi	159 801 509,29	159 801 509,29
Varainhoitosalkku 50	Suomi	81 191 299,19	81 191 299,19
Varainhoitosalkku 70	Suomi	19 443 143,50	19 443 143,50
Varainhoitosalkku 90	Suomi	1 347 306,28	1 347 306,28
Vauras 100	Suomi	1 470 058,76	1 470 058,76

Vauras 25	Suomi	68 932 469,63	68 932 469,63
Vauras 50	Suomi	35 343 371,39	35 343 371,39
Vauras 75	Suomi	5 608 258,44	5 608 258,44
Yksilöllinen varainhoito 30	Suomi	43 251 987,51	43 251 987,51
Yksilöllinen varainhoito 50	Suomi	2 148 440,00	2 148 440,00
Ålandsbanken Asuntorahasto C	Suomi	3 360 677,33	3 360 677,33
Ålandsbanken Cash Manager B	Suomi	833 577,93	833 577,93
ÅLANDSBANKEN EURO BOND-B	Suomi	1 803 992,87	1 803 992,87
Ålandsbanken Europe Value B	Suomi	544 113,65	544 113,65
MUUT		16 535 094,94	16 535 094,94
Yhteensä		2 078 711 740,95	2 078 711 740,95

Rahoitusmarkkinavälineet

Eurooppa Pankit Autocall 1/2017	Suomi	524 000,00	524 000,00
Evli Eurooppa Bonus IV Sertifikaatti	Suomi	580 300,00	580 300,00
MUUT		11 960 515,79	11 960 515,79
Yhteensä		13 064 815,79	13 064 815,79

K8. Muut sijoitukset

K8.1 Muut lainasaamiset vakuuden mukaan eriteltynä

	2017	2016
Muut lainasaamiset, vakuutuskirja	287 534,04	353 149,72
Muu vakuus	59 016 576,64	89 324 729,37
Jäljellä oleva hankintameno	59 304 110,68	89 677 879,09
Ei-vakuudelliset, jäljellä oleva hankintameno yhteensä	47 959 336,26	52 432 110,62
Muut lainasaamiset yhteensä	107 263 446,94	142 109 989,71

K9. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

	Aineettomat oikeudet ja pitkävaikutteiset menot	Konserni- liikearvo	Ennakkomaksut aineettomat hyödykkeet	Kalusto
Hankintameno 1.1.	35 133 550,97	27 981,00	0,00	3 452 461,75
Lisäykset	987 764,11	8 237,44	4 171 372,34	433 031,48
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	-35 069,77
Siirrot erien välillä	2 500 486,71	0,00	-2 500 486,71	0,00
Hankintameno 31.12.	38 621 801,79	36 218,44	1 670 885,63	3 850 423,46
Kertyneet poistot 1.1.	-19 956 092,05	-27 981,00	0,00	-2 941 737,86
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	3 867,12
Tilikauden poistot	-4 199 990,90	0,00	0,00	-227 103,39
Kertyneet poistot 31.12.	-24 156 082,95	-27 981,00	0,00	-3 164 974,13
Kirjanpitoarvo 31.12.	14 465 718,84	8 237,44	1 670 885,63	685 449,33

K10. Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

	2017 Alkuperäinen hankintameno	2017 Käypä arvo (= kirjanpitoarvo)	2016 Alkuperäinen hankintameno	2016 Käypä arvo (= kirjanpitoarvo)
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	1 608 417 048,22	2 118 277 860,97	1 380 984 689,03	1 802 143 483,45
Rahoitusmarkkinavälineet	12 910 794,36	13 064 815,53	12 695 454,18	12 849 424,89
Saamiset vakuutusmaksunvälittäjiltä	121 080,94	121 080,94	134 007,89	134 007,89
Rahat ja pankkisaamiset	4 189 488,72	4 189 488,72	6 465 227,65	6 465 227,65
Kertyneet korot	120 717,72	120 717,72	150 852,40	150 852,40
Yhteensä	1 625 759 129,96	2 135 773 963,88	1 400 430 231,15	1 821 742 996,28
Etukäteen hankitut sijoitukset	20 205 779,80	17 423 561,95	22 429 738,17	21 371 671,56
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelkaa vastaavat sijoitukset	1 605 553 350,16	2 118 350 401,93	1 378 000 492,98	1 800 371 324,72
Rahat ja pankki- yms saamiset sisältävät tilinpäätöshetkellä voimassa olevien maksettujen vakuutusten nettomaksuja, joita ei vielä ole sijoitettu.	4 310 569,66		6 599 235,54	

K11. Oman pääoman muutokset ja arvonkorotusrahaston erittely

K11.1 Oman pääoman muutokset

	1.1.2017	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2017
Pohjarahasto	4 482 208,24	0,00	0,00	4 482 208,24
Takuupääoma	37 585 505,12	0,00	0,00	37 585 505,12
Arvonkorotusrahasto	9 162 367,08	0,00	0,00	9 162 367,08
Varmuusrahasto	259 660 731,95	57 274 000,00	0,00	316 934 731,95
Käyttörahasto	1 092 446,83	500 691,40	-115 000,00	1 478 138,23
Verotusperusteisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus	1 026 277,13	0,00	-105 044,86	921 232,27
Konsernin edellisten tilikausien voitto/tappio	-19 186 463,88	-59 558 990,03	59 163 329,66	-19 582 124,25
Tilikauden voitto	59 465 728,06	41 993 404,60	-59 465 728,06	41 993 404,60
Tilikauden voittoon sisältyvä osuus poistoeron ja verotusperusteisten varausten muutoksesta	93 261,97	105 044,86	-93 261,97	105 044,86
	59 558 990,03	42 098 449,46	-59 558 990,03	42 098 449,46
Oman pääoman muutokset yhteensä	353 382 062,50	40 314 150,83	-615 705,23	393 080 508,11

K11.2 Arvonkorotusrahaston erittely

	31.12.2017
Arvonkorotusrahasto 1.1.	9 162 367,08
Arvonkorotusrahasto 31.12.	9 162 367,08
Josta käyttöomaisuuteen liittyvää	9 162 367,08

K12. Tilinpäätössiirtojen kertymä

	2017	2016
Poistoero		
Poistoero 1.1.	1 653 836,40	1 892 280,60
Vähennykset	-131 306,07	-238 444,20
Poistoero 31.12.	1 522 530,33	1 653 836,40
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä	1 522 530,33	1 653 836,40
Jaettu		
Omaan pääomaan	-1 107 016,46	-1 212 061,32
Vähemmistöosuuteen	-111 007,80	-111 007,80
Laskennalliseen verovelkaan	-304 506,07	-330 767,28
Verokanta	20,00 %	20,00 %

K13. Muut pakolliset varaukset

	2017	2016
Työttömyysturvan omavastuuvaraus	88 676,16	184 252,33
	88 676,16	184 252,33

K14. Muut pakolliset varaukset

K14.1 Laskennalliset verosaamiset

	2017	2016
Poistoerosta johtuva laskennallinen verosaaminen	1 042 305,94	1 047 417,81

K14.2 Laskennalliset verovelat

	2017	2016
Konsernin poistoerosta ja varausten jaosta aiheutunut laskennallinen verovelka	304 506,07	330 767,28

K15. Saamiset ja velat

K15.1 Saamisten erittely

	2017	2016
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Muut saamiset	131 723,72	0,00
	131 723,72	0,00

K15.2 Velkojen erittely

	2017	2016
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	1 511 356,91	0,00
Muut velat	51 144,68	0,00
	1 562 501,59	0,00
Velat omistusyhteisyrityksille		
Muut velat	0,00	42 844,50
	0,00	42 844,50

K16. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

	2017	2017	2016	2016
	Vakuudet/pantit / takaukset yms sitoumukset	Velan määrä	Vakuudet/pantit / takaukset yms sitoumukset	Velan määrä
K16.1 Vakuudet				
Omien velkojen vakuudeksi				
Kiinteistökiinnitykset	21 672 170,80	7 946 679,03	71 476 224,00	8 299 715,73
	21 672 170,80	7 946 679,03	71 476 224,00	8 299 715,73
K16.2 Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut				
Johdannaisopimukset				
		2017		2016
Valuuttajohdannaiset				
<i>Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet</i>				
Kohde-etuus		-61 089 377,22		-80 142 044,35
Käypä arvo		-325 033,17		-428 138,99
Vuokravastuut				
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä		1 548 895,35		3 680 539,92
Seuraavina vuosina maksettava määrä		3 369 714,24		4 446 484,23
		<u>4 918 609,59</u>		<u>8 127 024,15</u>
Arvonlisäverovastuut				
<i>Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyen</i>				
Konserniyitykset		244 324,56		441 049,72
Osakkuusyitykset		2 369 617,10		0,00
Yhteistoimintayitykset		0,00		3 767 866,44
		<u>2 613 941,66</u>		<u>4 208 916,16</u>
<i>Kiinteistöinvestointien arvonlisäverolain 120§:n mukainen tarkistusvastuu</i>				
<i>- 10 v. tarkistuskausi</i>				
Yhtiö		1 474 849,86		1 031 066,53
Muut ryhmän yitykset		44 718 475,09		55 897 024,33
		<u>46 193 324,95</u>		<u>56 928 090,86</u>
Muut vastuusitoumukset				
Sijoitussitoumukset		1 756 638,60		500 000,00
Merkintäsitoumukset		482 891 191,96		308 244 150,25
Myönnetty limiitti		42 306 881,86		41 650 636,36
		<u>525 198 073,82</u>		<u>349 894 786,61</u>

K17. Lähipiirilainat ja -liiketoimet (VYL 8 luku 11 § ja KPA 2 luku 7 b §)

K17.1 Lähipiirilainat ja -liiketoimet (VYL 8 luku 11 § ja KPA 2 luku 7 b §)

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiön lähipiirirekisteriin kuuluville myönnettyt lainat

Tytäryhtiöt	149 306 109,71
Osakkuusyritykset ja yhteisyritykset	341 189,35
Yhteisön tai sen emoyhtiön johtoon kuuluvat avainhenkilöt	0,00
Muut lähipiiriin kuuluvat osapuolet	0,00
	149 647 299,06

Lähipiirille myönnettyissä lainoissa noudatetaan normaaleja luottoehtoja. Laina-aika on pääsääntöisesti 10-40 vuotta ja korko kiinteä.

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiön vakuudet ja vastuusitoumukset LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden hyväksi on esitetty liitteellä 16. Muiden lähipiiriin kuuluvien hyväksi ei ole annettu vakuuksia eikä vastuusitoumuksia.

Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset on ilmoitettu liitteellä 3.

K17.2 Pääomalainat

Velkoja	Useita
Lainan pääoma	100.000.000 euroa
Pääasialliset lainaehdot	100.000.000 euroa

Lainasopimus on voimassa 26.11.2024 saakka. Lainan ensimmäinen mahdollinen takaisinmaksupäivä on 26.11.2019, jonka jälkeen laina on mahdollista maksaa takaisin minä tahansa koronmaksupäivänä (26. marraskuuta), jos velallinen täyttää ne edellytykset, jotka takaisinmaksulle on lainsäädännössä asetettu.

Ensimmäistä takaisinmaksupäivää edeltävään päivään saakka lainan vuotuinen korko on 3,625 prosenttia. Jos velallinen ei maksa lainaa takaisin ensimmäisenä maksupäivänä, määräytyy lainan korko uudelleen. Ensimmäisestä takaisinmaksupäivästä lähtien korko on ensimmäisenä takaisinmaksupäivänä määräytyvä Euro 5-y Mid-Swap Rate lisättynä 3,25 prosentin marginaalilla.

Pääoma voidaan palauttaa ja korkoa voidaan maksaa vain siltä osin kuin yhtiön vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää yhtiön viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudempaan tilinpäätökseen sisältyvän taseen mukaisen tappion määrän.

Pääomalainasopimuksen ehtoja voidaan muuttaa ainoastaan Finanssivalvonnan suostumuksella.

Lainalla ei ole vakuutta.

Pääomalaina on Euroclear Finland Oy:n hoidossa.

Muut liitetiedot

Tulosanalyysi

	2017	2016	Muutos	Muutos %
Vakuutusmaksutulo	513 180	419 620	93 560	22,3 %
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset ja niiden oikaisut	248 485	234 108	14 377	6,1 %
Maksetut korvaukset	-325 728	-333 078	7 350	-2,2 %
Vastuuvelan muutos ennen lisätujen (asiakasetujen) ja tasoitusmäärän muutosta	-340 066	-207 257	-132 809	64,1 %
Liikekulut	-55 354	-47 831	-7 522	15,7 %
Vakuutustekninen tulos ennen lisätujen (asiakasetujen) ja tasoitusmäärän muutosta	40 517	65 561	-25 044	-38,2 %
Muut tuotot ja kulut	-2 181	-2 478	297	-12,0 %
Osuus osakkuusyhtiön voitosta tai tappiosta	544	-54	598	-1104,2 %
Liikevoitto	38 880	63 029	-24 149	-38,3 %
Tasoitusmäärän muutos	10 274	10 274	0	0,0 %
Lisäedut (asiakasedut)	2 265	-429	2 693	-628,5 %
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	51 419	72 874	-21 455	-29,4 %
Tuloverot ja muut välittömät verot	-9 305	-13 413	4 108	-30,6 %
Vähemmistöosuus	-121	5	-125	-2640,7 %
Kauden voitto	41 993	59 466	-17 473	-29,4 %
Liikevoitto	38 880	63 029	-24 149	-38,3 %
Arvostuserojen muutos	22 709	362	22 347	6181,6 %
Kokonaistulos	61 589	63 390	-1 802	-2,8 %

LähiTapiola Henkiyhtiön tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

Tuloslaskelman liitteet

1. Vakuutusmaksutulo

	2017	2016
Ensivakuutus		
Henkivakuutus		
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	248 834 647,72	191 666 545,11
Muu yksilöllinen henkivakuutus	52 876 421,80	47 488 584,28
Sijoitussidonnainen kapitalisaatiosopimus	51 413 665,22	25 388 256,05
Muu kapitalisaatiosopimus	1 394 622,12	0,00
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	11 596 818,95	10 069 595,14
Muu ryhmähenkivakuutus	65 304 723,19	58 929 783,63
Yhteensä	431 420 899,00	333 542 764,21
Eläkevakuutus		
Sijoitussidonnainen yksilöllinen eläkevakuutus	29 303 657,45	32 136 548,86
Muu yksilöllinen eläkevakuutus	15 339 656,81	20 138 901,83
Sijoitussidonnainen ryhmäeläkevakuutus	11 025 947,97	10 504 647,64
Muu ryhmäeläkevakuutus	28 927 320,54	25 383 151,90
Yhteensä	84 596 582,77	88 163 250,23
Ensivakuutuksen maksutulo yhteensä	516 017 481,77	421 706 014,44
Jälleenvakuutus	0,00	0,00
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	516 017 481,77	421 706 014,44
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta		
Jatkuvat vakuutusmaksut	396 749 060,15	326 972 742,04
Kertamaksut	119 268 421,62	94 733 272,40
Yhteensä	516 017 481,77	421 706 014,44
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen	175 439 563,41	162 010 016,78
Vakuutusmaksut sijoitussidonnaisesta vakuutuksesta	340 577 918,36	259 695 997,66
	516 017 481,77	421 706 014,44

1.1 Henkivakuutuksen hyvitysten ja alennusten vaikutus tulokseen

	2017	2016
Hyvitykset		
Henkivakuutus		
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus		
Muu yksilöllinen henkivakuutus	2 210 904,75	1 721 812,87
Muu kapitalisaatiosopimus	46 001,79	0,00
Muu ryhmähenkivakuutus	229 204,00	196 044,00
Yhteensä	2 486 110,54	1 917 856,87
Eläkevakuutus		
Sijoitussidonnainen yksilöllinen eläkevakuutus		
Muu yksilöllinen eläkevakuutus	2 065 098,81	1 948 365,39
Muu ryhmäeläkevakuutus	1 796 275,07	1 424 247,39
Yhteensä	3 861 373,88	3 372 612,78
Hyvitykset yhteensä	6 347 484,42	5 290 469,65
Alennukset		
Henkivakuutus		
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	292 186,00	428 556,15
Muu yksilöllinen henkivakuutus	176 124,54	257 950,32
Muu ryhmähenkivakuutus	1 490 810,42	1 655 361,68
Yhteensä	1 959 120,96	2 341 868,15
Eläkevakuutus		
Yhteensä	0,00	0,00
Alennukset yhteensä	1 959 120,96	2 341 868,15
Hyvitykset ja alennukset yhteensä	8 306 605,38	7 632 337,80

2. Maksetut korvauksen ennen jälleenvakuuttajien osuutta

	2017	2016
Ensivakuutus		
Henkivakuutus	201 901 617,08	211 996 084,76
Eläkevakuutus	125 300 098,70	121 465 526,98
Yhteensä	327 201 715,78	333 461 611,74
Jälleenvakuuttajien osuus	-1 473 851,83	-383 473,32
Maksetut korvaukset yhteensä	325 727 863,95	333 078 138,42
Josta:		
Takaisinostot	109 634 242,95	123 951 181,98
Säästösummien takaisinmaksut	43 633 853,58	41 255 981,47
Muut	173 933 619,25	168 254 448,29
	327 201 715,78	333 461 611,74
Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus maksetuista korvauksista	117 007 189,69	127 694 701,82

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.1 Kokonaisliikekulut toiminnoittain

	2017	2016
Maksetut korvaukset	3 826 841,13	4 508 848,52
Liikekulut	55 354 816,14	47 831 505,96
Sijoitustoiminnan hoitokulut	5 714 851,66	5 336 101,45
Muut kulut	2 642 686,36	2 676 821,28
Yhteensä	67 539 195,29	60 353 277,21

3.2 Tuloslaskelman erä liikekulut

	2017	2016
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	18 442 534,64	14 523 852,49
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	0,00	0,00
Muut vakuutusten hankintamenot	19 610 031,61	17 213 453,57
	38 052 566,25	31 737 306,06
Vakuutusten hoitokulut	7 704 815,15	8 219 989,83
Hallintokulut	9 847 363,88	8 262 158,30
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-249 929,14	-387 948,23
Yhteensä	55 354 816,14	47 831 505,96

3.3 Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.3.1 Henkilöstökulut

	2017	2016
Palkat ja palkkiot	10 965 953,10	9 744 137,10
Eläkekulut	2 033 272,01	1 962 634,89
Muut henkilösivukulut	344 076,70	588 683,27
Yhteensä	13 343 301,81	12 295 455,26

3.3.2 Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja		
Palkat ja palkkiot	472 973,00	436 922,00
Eläkesitoumukset	Toimitusjohtajan eläkeikä/eroamisikä on 63 vuotta ja varatoimitusjohtajan eläkeikä/eroamisikä määräytyy lain mukaan.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja.	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia.	
Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	144 000,00	151 000,00
Eläkesitoumukset	Yhtiöön toimitushteessa oleville hallituksen jäsenille ja varajäsenille on eläkeikäksi sovittu 60-63 vuotta.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja.	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia.	
Hallintoneuvosto		
Palkat ja palkkiot	170 250,00	187 250,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja.	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia.	

3.3.3 Henkilöstön keskimääräinen luku tilikauden aikana

Henkilöstö	132	132
------------	-----	-----

3.4 Tilintarkastajan palkkiot eriteltyinä toimeksiantoryhmittäin

	2017	2016
Tilintarkastus	29 642,05	35 363,23
Tilintarkastuslain 1§:n 1:n momentin		
2. kohdassa tarkoitetut toimeksiannot	0,00	0,00
Veroneuvonta	15 175,29	39 948,33
Muut palvelut	0,00	91 139,57
Yhteensä	44 817,34	166 451,13

4. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely sekä muiden tuottojen ja kulujen erittely

4.1 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

Sijoitustoiminnan tuotot	2017	2016
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin		
Osinkotuotot	2 196 520,62	1 105 700,47
Korkotuotot	2 446 086,49	2 667 511,21
Muut tuotot	826 204,87	400 000,00
Yhteensä	5 468 811,98	4 173 211,68
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrityksiin		
Osinkotuotot	87 708,24	80 519,04
Korkotuotot	59 296,62	51 761,39
Yhteensä	147 004,86	132 280,43
Tuotot kiinteistösijoituksista saman konsernin yrityksiin		
Korkotuotot	9 836 403,46	9 273 581,57
Muut tuotot	55 991,50	55 591,32
Yhteensä	9 892 394,96	9 329 172,89
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin		
Osinkotuotot	858,21	686,56
Korkotuotot	58 943,62	58 025,34
Muut tuotot	26 295 962,44	27 164 816,59
Yhteensä	26 355 764,27	27 223 528,49
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	49 303 219,37	45 234 329,11
Korkotuotot	29 086 139,09	33 078 175,18
Muut tuotot	9 171 669,26	8 387 555,10
Yhteensä	87 561 027,72	86 700 059,39
	129 425 003,79	127 558 252,88
Arvon alentumisten palautukset	39 934 402,56	26 748 956,76
Myyntivoitot	70 624 791,47	80 903 745,49
Sijoitustoiminnan tuotot yhteensä	239 984 197,82	235 210 955,13

Sijoitustoiminnan kulut	2017	2016
Kulut kiinteistösijoituksista		
Saman konsernin yritykset	-19 605 246,02	-15 911 242,60
Muut yritykset	-4 249 010,30	-5 514 648,17
<i>Yhteensä</i>	-23 854 256,32	-21 425 890,77
Kulut muista sijoituksista	-10 426 609,25	-9 290 865,89
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut		
Muut yritykset	-3 728 235,88	-3 715 209,98
<i>Yhteensä</i>	-3 728 235,88	-3 715 209,98
	-38 009 101,45	-34 431 966,64
Arvonalentumiset ja poistot		
Arvonalentumiset	-20 177 971,92	-25 119 685,21
Rakennusten suunnitelmapoistot	-2 127 923,53	-3 119 396,91
<i>Yhteensä</i>	-22 305 895,45	-28 239 082,12
Myyntitappiot	-10 702 444,40	-12 916 774,58
Sijoitustoiminnan kulut yhteensä	-71 017 441,30	-75 587 823,34
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvонkorotuksia ja niiden oikaisua	168 966 756,52	159 623 131,79
Sijoitusten arvonnkorotus	109 299 080,65	91 287 760,80
Sijoitusten arvonnkorotuksen oikaisu	-19 605 190,30	-17 311 738,72
	89 693 890,35	73 976 022,08
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	258 660 646,87	233 599 153,87

4.2 Sijoitussidonnaisten vakuutusten sijoitustoiminnan tuotot ja kulut (sisältyvät 4.1 sijoitustoiminnan erittelyyn)

	2017	2016
Sijoitustoiminnan tuotot	38 515 916,00	30 658 167,42
Sijoitustoiminnan kulut	-4 134 551,98	-3 529 765,02
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonnkorotuksia ja niiden oikaisua sekä arvonnalennuksia ja niiden palautuksia	34 381 364,02	27 128 402,40
Sijoitusten arvonnkorotus	109 299 080,65	91 287 760,80
Sijoitusten arvonnkorotusten oikaisu	-19 605 190,30	-17 311 738,72
Arvonnalentumiset	-1 158 651,74	-11 156,56
Arvonnalentumisten palautukset	242 587,92	3 092 417,08
	88 777 826,53	77 057 282,60
Sijoitussidonnaisten osuus sijoitustoiminnan nettotuotoista	123 159 190,55	104 185 685,00

4.3 Muiden tuottojen ja kulujen erittely

Muut tuotot

	2017	2016
Liitännäistoiminnan ja palvelumyynnin tuotot	2 667 880,00	2 659 089,00
Muut tuotot, muut	29 446,22	874 966,04
<i>Yhteensä</i>	<u>2 697 326,22</u>	<u>3 534 055,04</u>

Muut kulut

Liitännäistoiminnan ja palvelumyynnin kulut	2 642 686,36	2 676 821,28
Henkilöstörahastosiirto	145 397,87	257 431,00
Muut kulut, muut	2 249 244,28	2 234 343,33
<i>Yhteensä</i>	<u>5 037 328,51</u>	<u>5 168 595,61</u>

Taseen liitteet

5. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero sekä ei-suojaavien johdannaisten arvostusero

5.1 Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset	Jäljellä oleva hankintameno	2017 Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	7 738 169,02	12 365 959,46	18 585 171,80
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	127 648 050,63	152 117 833,34	200 658 528,01
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyhteisöissä	71 927,75	71 927,75	71 984,43
Muut kiinteistöosakkeet	10 257 022,67	8 236 789,11	13 931 417,64
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	187 693 867,40	187 693 867,40	187 693 867,40
	333 409 037,47	360 486 377,06	420 940 969,28
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	151 565 447,07	151 565 447,07	162 843 448,52
Lainasaamiset	79 980 249,35	79 980 249,35	79 980 249,35
	231 545 696,42	231 545 696,42	242 823 697,87
Sijoitukset omistusyhteisyhteisöissä			
Osakkeet ja osuudet	37 299 801,32	37 299 801,32	39 838 229,04
Rahamarkkinavälineet ja lainasaamiset	4 000 000,00	4 000 000,00	4 000 000,00
	41 299 801,32	41 299 801,32	43 838 229,04
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	913 587 470,13	913 587 470,13	1 072 285 365,10
Rahoitusmarkkinavälineet	790 089 820,64	790 089 820,64	810 457 538,31
Kiinnelainasaamiset	217 981 116,58	217 981 116,58	217 981 116,62
Muut lainasaamiset	107 263 446,94	107 263 446,94	107 263 446,93
Talletukset	10 097 123,11	10 097 123,11	10 097 123,11
Muut sijoitukset	13 881 100,00	13 881 100,00	13 347 500,00
	2 052 900 077,40	2 052 900 077,40	2 231 432 090,07
	2 659 154 612,61	2 686 231 952,20	2 939 034 986,26
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:			
Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)			
jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenon erotusta			-3 495 954,20
Kirjanpitoarvo sisältää			
Tuloutettuja arvонkorotuksia		24 458 784,09	
Muita arvonkorotuksia		4 711 971,80	29 170 755,89
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			252 803 034,06

Sijoitukset	2016		
	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	7 640 539,93	12 268 330,37	19 685 171,80
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	109 047 821,11	133 517 603,82	167 369 708,67
Kiinteistöosakkeet omistusyhteyksyrityksissä	71 927,75	71 927,75	71 984,43
Muut kiinteistöosakkeet	54 733 367,16	9 174 789,11	14 166 211,03
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	155 707 380,91	155 707 380,91	155 707 380,91
	327 201 036,86	310 740 031,96	357 000 456,84
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	40 284 572,28	40 284 572,28	40 607 841,35
	114 257 572,29	114 257 572,29	114 580 841,36
Sijoitukset omistusyhteyksyrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	35 165 699,18	35 165 699,18	45 572 165,10
Rahamarkkinavälineet ja lainasaamiset	4 000 000,00	4 000 000,00	4 000 000,00
	39 165 699,18	39 165 699,18	49 572 165,10
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	878 451 972,29	878 451 972,29	1 028 328 347,41
Rahoitusmarkkinavälineet	958 752 898,24	958 752 898,24	989 016 732,95
Kiinnelainasaamiset	174 044 238,03	174 044 238,03	174 044 238,02
Muut lainasaamiset	142 109 989,71	142 109 989,71	142 109 989,73
Talletukset	11 565 073,75	11 565 073,75	11 565 073,75
	2 164 924 172,02	2 164 924 172,02	2 345 064 381,86
	2 645 548 480,35	2 629 087 475,45	2 866 217 845,16
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:			
Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)			
jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenon erotusta			-6 024 365,40
Kirjanpitoarvo sisältää			
Tuloutettuja arvonkorotuksia		24 574 946,54	
Muita arvonkorotuksia		4 711 971,80	29 286 918,34
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			237 130 369,71

5.2 Ei-suojaavien johdannaisten käypä arvo ja arvostusero

Johdannaissopimukset

	Jäljellä oleva hankintameno	2017 Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Muut saamiset			
Johdannaiskaupan annetut vakuudet	770 000,00	770 000,00	770 000,00
Muut velat			
Johdannaiskaupan saadut vakuudet	0,00	0,00	0,00
Muut siirtosaamiset ja -velat			
Futuuri- ja termiinisopimukset	-377 320,22	-377 320,22	-325 033,17
	392 679,78	392 679,78	444 966,83
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			52 287,05

Johdannaissopimukset

	Jäljellä oleva hankintameno	2016 Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Muut saamiset			
Johdannaiskaupan annetut vakuudet	0,00	0,00	0,00
Muut velat			
Johdannaiskaupan saadut vakuudet	-1 050 000,00	-1 050 000,00	-1 050 000,00
Muut siirtosaamiset ja -velat			
Futuuri- ja termiinisopimukset	-298 262,46	-298 262,46	818 895,72
	-1 348 262,46	-1 348 262,46	-231 104,28
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			1 117 158,18

6. Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten muutokset:

	2017	
	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä
Hankintameno 1.1.	154 419 811,45	155 707 380,91
Lisäykset	12 639 025,83	35 600 000,00
Vähennykset	-6 016 737,94	-3 613 513,51
Hankintameno 31.12.	161 031 708,38	187 693 867,40
Kertyneet poistot 1.1.	-11 249 148,98	
Tilikauden poistot	-434 441,12	
Kertyneet poistot 31.12.	-11 683 590,10	
Arvonalentumiset 1.1.	-18 887 554,42	
Tilikauden arvonalentumiset	-2 579 742,80	
Arvonalentumisten palautukset	14 472 402,80	
Arvonalentumiset 31.12.	-6 985 151,62	
Arvonkorotukset 1.1.	30 749 543,00	
Arvonkorotukset 31.12.	30 429 543,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.	172 792 509,66	187 693 867,40
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		
Jäljellä oleva hankintameno	1 628 655,16	
Kirjanpitoarvo	1 628 655,16	
Käypä arvo	985 171,80	

7. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä

Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä

	2017	2016
Hankintameno 1.1.	41 196 168,12	24 018,80
Lisäykset	125 987 221,37	8 272 597,90
Vähennykset	-14 884 003,88	-3 410 375,65
Siirrot erien välillä	10 390,96	36 309 927,07
Hankintameno 31.12.	152 309 776,57	41 196 168,12
Arvon alentumiset 1.1.	-911 595,84	0,00
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	-9 742,80	-1 030 239,06
Tilikauden arvonalentumiset	-244 086,83	-122 819,20
Arvon alentumisten palautukset	421 095,97	241 462,42
Arvon alentumiset 31.12.	-744 329,50	-911 595,84
Kirjanpitoarvo 31.12.	151 565 447,07	40 284 572,28

Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteisyhteisöiltä

Hankintameno 1.1.	73 973 000,01	0,00
Lisäykset	6 018 300,00	17 270 760,00
Vähennykset	-11 050,66	-55 253,33
Siirrot erien välillä	0,00	56 757 493,34
Hankintameno 31.12.	79 980 249,35	73 973 000,01
Kirjanpitoarvo 31.12.	79 980 249,35	73 973 000,01

Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä

Hankintameno 1.1.	44 937 109,21	29 861 507,67
Lisäykset	1 676 400,00	0,00
Vähennykset	0,00	-3 201,96
Siirrot erien välillä	0,00	15 078 803,50
Hankintameno 31.12.	46 613 509,21	44 937 109,21
Arvon alentumiset 1.1.	-9 771 410,03	-10 534 816,09
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	0,00	878 906,06
Tilikauden arvonalentumiset	0,00	-115 500,00
Arvon alentumisten palautukset	457 702,14	0,00
Arvon alentumiset 31.12.	-9 313 707,89	-9 771 410,03
Kirjanpitoarvo 31.12.	37 299 801,32	35 165 699,18

Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteisyhteisöiltä

Hankintameno 1.1.	4 000 000,00	2 407 493,34
Lisäykset	0,00	2 000 000,00
Vähennykset	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	-407 493,34
Hankintameno 31.12.	4 000 000,00	4 000 000,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 000 000,00	4 000 000,00

Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä yhteensä

Kirjanpitoarvo 31.12.	272 845 497,74	153 423 271,47
-----------------------	----------------	----------------

7.1 Sijoitukset LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluvissa yrityksissä.

Osakkeet ja osuudet, käyttöomaisuus	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Akapo-Leasing Oy	2) Espoo	33,3	11 862,49	-20,00
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva	4) Tampere	3,6	37 563 063,18	2 666 617,72
LTC-Otso Oy	2) Helsinki	20,0	8 057 481,19	3 625 680,02
LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy -konserni	3) Espoo	15,9	8 836 624,74	1 856 428,97
LähiTapiola Palvelut Oy	3) Espoo	15,0	11 840 867,08	-6 168 966,26
LähiTapiola Varainhoito Oy	3) Espoo	16,2	23 026 989,56	4 734 285,33
Tieto-Tapiola Oy	2) Espoo	33,3	3 849 886,79	843 392,71
Vakuutusneuvonta Aura	2) Espoo	33,3	10 729,40	0,00
Vakuutusneuvonta Pohja	2) Espoo	33,3	10 672,17	0,00
Yhteensä			93 196 314,11	7 557 438,49

Osakkeet ja osuudet, sijoitusomaisuus	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Kauppakeskus Seppä Oy	2) Kuopio	47,0	976,26	-3 329,52
LähiTapiola Core Kiinteistöt Ky -konserni	1) Espoo	100,0	6 908 093,81	-91 906,19
LähiTapiola KR PK2 Ky -konserni	3) Espoo	10,0	18 079 455,67	444 964,08
LähiTapiola Pääomasijoitus GP Oy	2) Espoo	43,1	224,04	-593,92
LähiTapiola Pääomasijoitus I Ky	2) Espoo	43,1	102 770 583,56	4 881 281,15
LähiTapiola Pääomasijoitus II Ky	2) Espoo	45,0	12 510 035,31	-564 761,92
LähiTapiola Pääomasijoitus III Ky	2) Espoo	50,0	161 457 440,91	3 931 891,68
LähiTapiola Tontit GP I Oy	2) Espoo	22,6	105 261,56	2 817,97
LähiTapiola Tontit I Ky	3) Espoo	5,0	43 258 671,99	2 158 671,91
LähiTapiola Tontit II Ky	3) Espoo	16,2	1 231 820,10	29 868,78
LähiTapiola Velkasijoitus I Ky	2) Espoo	37,2	8 978 666,83	-130 912,07
Yhteensä			355 300 253,78	10 661 321,47

LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö on lisäksi sijoittanut 25 (31) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluvaan asunto- tai kiinteistöyhtiöön, joista sen omia tytäryhtiöitä on 19 (25).

- 1) Tytäryhtiö
- 2) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, joka on raportioijalle omistusyhteysyritys.
- 3) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, joka on raportioijalle muu sijoitus.
- 4) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, jota ei yhdistellä.

7.2 Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä

Osakkeet ja osuudet, käyttöomaisuus	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Pihlajalinna Oyj -konserni	3) Helsinki	7,9	100 300 000,00	9 500 000,00
S-Pankki Oy -konserni	3) Helsinki	3,5	414 118 071,89	12 571 296,83
Yhteensä			514 418 071,89	22 071 296,83

Osakkeet ja osuudet, sijoitusomaisuus	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Seligson & Co Oyj -konserni	3) Helsinki	19,0	11 088 476,09	2 230 264,00
Yhteensä			11 088 476,09	2 230 264,00

LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö on lisäksi sijoittanut 1 (1) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluvaan asunto- tai kiinteistöyhtiöön.

2) Omistusyhteisyritys

3) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva omistusyhteisyritys, joka on raportojalle muu sijoitus.

7.3 Muut sijoitukset

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut					
Amer- Sports Oyj	0,18	209 164,00	2 616 952,27	4 829 596,76	Suomi
Huhtamäki Oyj	0,11	120 000,00	4 182 394,54	4 200 000,00	Suomi
Kone Oyj B	0,03	135 000,00	3 238 644,00	6 045 300,00	Suomi
Nokia Oyj	0,01	813 000,00	3 165 822,00	3 165 822,00	Suomi
Stora Enso R	0,06	395 000,00	3 153 209,64	5 221 900,00	Suomi
Vaisala Oyj A	0,93	137 579,00	3 732 208,31	6 122 265,50	Suomi
Muut		507 191,00	216 339,85	216 339,85	
Yhteensä		2 316 934,00	20 305 570,61	29 801 224,11	
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
CAP-Group Oy	6,67	793,00	1 270 376,61	1 270 376,61	Suomi
LeaseGreen Group Oy	2,54	99 354,00	881 238,19	881 238,19	Suomi
Sofigate Group Oy	3,11	596 326,00	1 999 999,89	1 999 999,89	Suomi
Muut		18 093 471,59	610 826,17	673 795,29	
Yhteensä		18 789 944,59	4 762 440,86	4 825 409,98	

Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut

AbbVie Inc	0,00	78 000,00	4 227 570,01	6 289 819,06	Yhdysvallat (USA)
Adecco SA	0,07	113 200,00	7 211 639,04	7 211 639,04	Sveitsi
Allstate Corp/The	0,02	68 000,00	4 157 018,65	5 937 029,93	Yhdysvallat (USA)
Amazon.com Inc	0,00	8 000,00	5 866 384,75	7 801 017,26	Yhdysvallat (USA)
Anheuser-Busch InBev NV	0,00	65 000,00	6 053 450,00	6 053 450,00	Belgia
Assa Abloy Ab B	0,03	360 000,00	6 231 739,78	6 231 739,78	Ruotsi
AstraZeneca PLC	0,01	130 000,00	7 503 465,84	7 503 465,84	Iso-Britannia
Automatic Data Processing Inc	0,01	54 000,00	4 443 322,40	5 276 628,03	Yhdysvallat (USA)
Axa Sa	0,01	363 000,00	7 414 029,07	8 978 805,00	Ranska
BASF SE	0,01	57 000,00	3 860 870,81	5 229 180,00	Saksa
Bayer AG	0,01	70 000,00	5 693 449,12	7 280 000,00	Saksa
Boliden AB	0,10	265 000,00	6 939 155,31	7 553 891,79	Ruotsi
Bunzl PLC	0,06	200 000,00	4 670 716,73	4 670 716,73	Iso-Britannia
Carl Zeiss Meditec AG	0,19	155 759,00	2 946 298,11	8 062 085,84	Saksa
Cellnex Telecom SAU	0,16	360 000,00	5 588 890,19	7 686 000,00	Espanja
Cognizant Technology Solutions Corp	0,02	92 000,00	4 870 460,14	5 448 044,69	Yhdysvallat (USA)
Compass Group PLC	0,02	394 230,00	6 333 599,74	7 109 407,93	Iso-Britannia
Continental Ag	0,02	35 000,00	7 046 280,79	7 876 750,00	Saksa
Danske Bank A/S	0,03	274 000,00	6 917 887,42	8 891 778,26	Tanska
Deutsche Telekom AG	0,01	386 000,00	5 710 870,00	5 710 870,00	Saksa
Eaton Corp PLC	0,01	54 000,00	3 515 351,78	3 557 525,22	Irlanti
Henkel KgaA -Vorzug	0,04	78 000,00	8 061 111,24	8 607 300,00	Saksa
ING Groep NV	0,02	632 000,00	7 611 421,21	9 685 400,00	Alankomaat
Infineon Technologies AG	0,05	380 000,00	7 125 388,91	8 677 300,00	Saksa
Ingersoll-Rand PLC	0,02	56 000,00	4 064 936,16	4 164 629,37	Yhdysvallat (USA)
Innogy SE	0,03	170 000,00	5 554 750,00	5 554 750,00	Saksa
Johnson Matthey PLC	0,10	212 000,00	7 347 587,44	7 347 587,44	Iso-Britannia
Medtronic Inc	0,01	93 300,00	4 872 481,67	6 281 976,99	Irlanti
National Grid PLC	0,02	595 832,00	5 876 859,25	5 876 859,25	Iso-Britannia
Novartis Ag	0,00	97 000,00	6 830 285,42	6 830 285,42	Sveitsi
PepsiCo Inc	0,00	52 000,00	3 404 085,75	5 199 566,41	Yhdysvallat (USA)
SAP Ag	0,01	75 000,00	6 912 311,93	7 008 750,00	Saksa
SGS SA	0,04	3 330,00	5 966 622,34	7 230 840,88	Sveitsi
Sandvik Ab	0,04	505 000,00	6 522 016,77	7 372 000,65	Ruotsi
Schlumberger Ltd	0,01	75 000,00	4 214 333,36	4 214 333,36	Curaçao
Skanska AB	0,08	320 000,00	5 526 321,14	5 526 321,14	Ruotsi
Snap-on Inc	0,06	32 000,00	4 494 845,14	4 650 712,92	Yhdysvallat (USA)
TeliaSonera Ab	0,02	962 000,00	3 582 488,00	3 582 488,00	Ruotsi
Temenos Group Ag	0,13	90 000,00	6 794 348,59	9 613 741,24	Sveitsi
Total Sa	0,01	195 000,00	8 889 715,82	8 978 775,00	Ranska
Unilever Nv -CVA	0,01	181 000,00	6 506 384,24	8 498 855,00	Alankomaat
Visa Inc	0,00	80 000,00	5 984 276,22	7 605 770,03	Yhdysvallat (USA)
Vodafone Group Plc	0,01	2 175 000,00	5 760 907,54	5 760 907,54	Iso-Britannia
Yhteensä		10 641 651,00	249 105 927,82	288 628 995,04	

Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat

Actor General Partner S.á r.l. Finland 2 S.C.A. -	1,19	168 684,00	3 035 716,50	3 035 716,50	Luxemburg
Mehiläinen Holding AB	4,50	654 049,00	31 507 143,50	31 507 143,50	Ruotsi
Muut		3 083,00	246 923,08	332 209,27	
Yhteensä		825 816,00	34 789 783,08	34 875 069,27	

Sijoitusrahastot

Aktia Trade Finance Erikoissijoitusrahasto			4 000 000,00	4 048 421,73	Suomi
BNP Paribas Global Senior Corporate Loans			14 143 313,95	14 143 313,95	Ranska
GS Emerging Markets Equity			4 950 767,09	4 950 767,09	Luxemburg
ISAM Systematic Trend (Class Q)			4 268 450,35	4 268 450,35	Caymansaaret
Lynx Fund			4 571 816,79	4 571 816,79	Ruotsi
LähiTapiola Aasia-Tyynimeri A			4 873 311,83	8 258 626,56	Suomi
LähiTapiola High Yield A			52 813 865,98	84 142 282,29	Suomi
LähiTapiola Hyvinvointi A			2 948 862,00	8 701 102,78	Suomi
LähiTapiola Infra A			4 840 728,34	7 121 127,08	Suomi
LähiTapiola Japani A			7 916 995,82	10 043 764,31	Suomi
LähiTapiola Kasvu A			3 791 259,76	7 273 719,38	Suomi
LähiTapiola Kehittyvät Korkomarkkinat A			89 000 000,00	96 903 447,38	Suomi
LähiTapiola Kehittyvät Markkinat A			26 831 289,38	32 458 633,68	Suomi
LähiTapiola Korkomaailma A			11 000 000,00	11 045 988,57	Suomi
LähiTapiola Kuluttaja A			2 405 461,68	6 581 404,84	Suomi
LähiTapiola Osinko A			4 446 350,74	7 025 173,42	Suomi
LähiTapiola Pohjoinen Yrityskorko A			25 335 010,63	30 286 646,57	Suomi
LähiTapiola Suoja A			5 002 636,36	5 706 200,67	Suomi
LähiTapiola USA Keskisuuret A			2 587 106,29	5 905 880,72	Suomi
LähiTapiola Yrityskorko A			21 099 401,42	29 704 773,24	Suomi
Natixis Loomis Sayles Senior Loan Fund			10 000 000,00	10 998 509,76	Luxemburg
Pimco Socially Responsible EM Bond Fund I-EUR			20 000 000,00	22 522 372,12	Irlanti
Transtrend Fund Alliance - OmniTrend (EUR)			4 893 411,82	4 893 411,82	Luxemburg
Winton Diversified Fund (UCITS) EUR I-2 Shares			5 103 139,92	5 164 004,41	Irlanti
Yhteensä			336 823 180,15	426 719 839,51	

Pääomasijoitusrahastot

Aberdeen Property Funds SICAV Pan-Nordic	1 485 540,32	1 485 540,32	Luxemburg
Altor Fund III	4 500 058,06	5 430 648,28	Jersey
Altor Fund IV (No.2) AB	3 145 289,75	3 770 869,92	Ruotsi
Apax Europe VII - B, L.P.	2 429 904,19	2 429 904,19	Iso-Britannia
Ares Private Credit Solutions, L.P.	2 171 264,90	2 171 264,90	Caymansaaret
Armada Mezzanine IV Ky	1 830 474,15	1 891 069,56	Suomi
Beechbrook Mezzanine II L.P.	5 314 418,47	5 314 418,47	Iso-Britannia
Beechbrook Private Debt III L.P.	3 437 545,54	3 437 545,54	Iso-Britannia
Beechbrook UK SME Credit I L.P.	5 363 649,01	5 514 501,93	Iso-Britannia
Bow mark Capital Partners IV, L.P.	2 667 019,04	3 659 573,05	Iso-Britannia
Bow mark Capital Partners V, L.P.	1 770 624,30	1 770 624,30	Iso-Britannia
Bridgepoint Europe III, L.P.	2 072 744,98	2 197 884,00	Iso-Britannia
Bridgepoint Europe IV F L.P.	3 213 548,18	4 925 995,00	Iso-Britannia
Bridgepoint Europe V A L.P.	5 343 582,58	5 583 744,00	Iso-Britannia
Capvis Equity III L.P.	1 492 171,00	1 492 171,00	Jersey
Capvis Equity IV LP	3 421 771,44	3 612 540,00	Jersey
Dasos Timberland Fund II	13 673 094,18	15 145 292,30	Luxemburg
Gresham 4A	633 432,14	633 432,14	Iso-Britannia
ICG Senior Debt Partners Fund	3 824 023,51	3 824 023,51	Luxemburg
ICG Senior Debt Partners Fund 2	10 679 195,54	10 966 954,55	Luxemburg
ICG-Longbow UK Real Estate Debt Investments III	8 272 333,69	8 272 333,69	Luxemburg
KSK Parking I Ky	7 200 000,00	7 200 000,00	Suomi
KSK Redi Ky	10 800 000,00	10 800 000,00	Suomi
Lindsay Goldberg III L.P.	5 542 612,22	6 376 648,04	Yhdysvallat (USA)
LähiTapiola Asuntorahasto Prime Ky	4 571 437,25	4 800 557,69	Suomi
LähiTapiola Asuntosijoitus Suomi Ky	5 705 162,06	6 418 471,85	Suomi
M&G Real Estate Debt Fund II, L.P.	7 956 419,35	7 956 419,35	Guernsey
NB Private Debt Fund II LP	4 185 839,24	4 185 839,24	Yhdysvallat (USA)
NegaWatt Energiatehokkuusrahoitus 2 Ky	631 990,02	631 990,02	Suomi
Nexit INFOCOM II L.P.	3 737 118,38	4 375 004,12	Guernsey
Nordic Mezzanine Fund III Limited Partnership	2 358 380,26	2 918 171,41	Iso-Britannia
PBW II Real Estate Fund S.A.	2 128 000,00	2 128 000,00	Luxemburg
Partners Group U.S. Venture 2004, L.P.	799 422,84	807 378,84	Yhdysvallat (USA)
Real Estate Debt & Secondaries Ky	2 817 802,33	2 950 890,78	Suomi
Russian and Baltics Retail Properties Ky	5 200 000,00	5 200 000,00	Suomi
Siguler Guff Small Business Credit Opportunities	2 614 825,16	2 614 825,16	Yhdysvallat (USA)
TPG Partners VI, LP	8 794 078,36	9 345 320,60	Yhdysvallat (USA)
TPG Partners VII, L.P.	5 222 600,38	5 994 205,79	Yhdysvallat (USA)
Tapiola KR I Ky	21 110 898,71	21 110 898,71	Suomi
Tapiola KR III Ky	43 251 968,66	44 713 952,01	Suomi
The Triton Fund III L.P.	4 920 338,00	6 201 891,10	Jersey
Tikehau Direct Lending III	10 942 228,63	11 603 334,65	Luxemburg
Top Tier Venture Capital III, L.P.	1 427 347,64	1 427 347,64	Yhdysvallat (USA)
Top Tier Venture Capital IV, L.P.	2 279 291,88	3 726 981,97	Yhdysvallat (USA)
TuuliTapiola Ky	5 100 394,00	5 100 394,00	Suomi
VSS Structured Capital Parallel III, L.P.	6 373 541,23	6 373 541,23	Yhdysvallat (USA)
eQ PE V III North LP	2 105 946,71	2 105 946,71	Suomi
Muut	3 281 239,29	6 836 485,63	
Yhteensä	267 800 567,57	287 434 827,19	
Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet yhteensä	32 574 345,59	913 587 470,09	1 072 285 365,10

7.4 Sijoitussidonnaisen vakuutuksen katteena olevat sijoitukset

Arvopaperi	Kotivaltio	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo
Osakkeet			
Amer- Sports Oyj	Suomi	533 725,35	533 725,35
Aspo Oyj	Suomi	766 500,00	766 500,00
Evli Pankki B	Suomi	545 184,00	545 184,00
Fortum Oyj	Suomi	1 225 884,00	1 225 884,00
Global Gaming 555 AB	Ruotsi	673 235,95	673 235,95
Kemira Oyj	Suomi	531 806,00	531 806,00
Kone Oyj B	Suomi	545 465,18	545 465,18
Konecranes	Suomi	543 606,84	543 606,84
Neste Oil Oyj	Suomi	598 266,90	598 266,90
Nokia Oyj	Suomi	2 394 607,51	2 394 607,51
Nokian Renkaat Oyj	Suomi	765 185,40	765 185,40
Nordea Bank Ab	Ruotsi	3 283 508,35	3 283 508,35
Novo-Nordisk A/S B	Tanska	702 586,01	702 586,01
Outokumpu Oyj	Suomi	1 204 235,64	1 204 235,64
Outotec Oyj	Suomi	547 765,00	547 765,00
Ponsse Oyj	Suomi	513 671,36	513 671,36
Sampo Oyj A	Suomi	1 394 610,00	1 394 610,00
Statoil Asa	Norja	551 929,15	551 929,15
Stora Enso R	Suomi	679 349,36	679 349,36
TeliaSonera Ab	Ruotsi	1 255 237,91	1 255 237,91
UPM-Kymmene Oyj	Suomi	1 187 766,22	1 187 766,22
MUUT		19 121 995,64	19 121 995,64
Yhteensä		39 566 121,77	39 566 121,77
Sijoitusrahastot			
Amundi ETF MSCI Em Asia UCITS	Ranska	564 120,71	564 120,71
BGF European Value I2 EUR	Luxemburg	6 088 940,00	6 088 940,00
C Worldwide Asia Class 1A USD	Luxemburg	907 324,67	907 324,67
DB X-Trackers DJS 600 ETF	Saksa	1 113 187,26	1 113 187,26
EAI Residential asuntorahasto 2015	Suomi	1 270 753,35	1 270 753,35
eQ CO2 1 K	Suomi	1 040 694,00	1 040 694,00
eQ Euro Investment Grade 1 T	Suomi	560 926,73	560 926,73
EQ Eurooppa Indeksi-1 K	Suomi	817 617,11	817 617,11
EQ Eurooppa Kiinteistö-1 K	Suomi	1 059 185,97	1 059 185,97
EQ Eurooppa Osinko 1 K	Suomi	1 050 229,38	1 050 229,38
eQ High Yield Bond 1 T	Suomi	607 867,30	607 867,30
eQ High Yield Bond 1 K	Suomi	697 567,62	697 567,62
eQ Hoivakiinteistöt	Suomi	20 258 498,72	20 258 498,72
Eq Kasvava Aasia 1 K	Suomi	1 197 742,66	1 197 742,66
eQ Kehittyvät Markkinat Osinko 1 T	Suomi	707 155,90	707 155,90
eQ Kehittyvät Markkinat Osinko 1K	Suomi	2 203 438,28	2 203 438,28
eQ Kehittyvät Markkinat Pienyhtiö 1 K	Suomi	1 058 608,88	1 058 608,88
eQ Kehittyvät Markkinat Yrityslaina 1 K	Suomi	535 899,59	535 899,59
eQ Liikekiinteistöt-1T	Suomi	26 185 714,22	26 185 714,22
eQ Mandaatti-2K	Suomi	1 366 877,07	1 366 877,07
eQ PE VIII North Ky	Suomi	715 277,21	715 277,21
EQ Pohjoismaat Pienyhtiö 2 K	Suomi	725 580,45	725 580,45
eQ USA Indeksi 1 K	Suomi	2 126 544,96	2 126 544,96
eQ Vaihtuva Korko 1 K	Suomi	3 707 763,19	3 707 763,19
Evli Emerging Frontier B	Suomi	5 806 189,47	5 806 189,47
Evli Eurooppa B	Suomi	19 484 086,37	19 484 086,37
Evli GEM B	Suomi	6 411 025,68	6 411 025,68
Evli High Yield Yrityslaina B	Suomi	31 502 441,75	31 502 441,75

Evli Investment Grade Yrityslaina B	Suomi	2 040 572,51	2 040 572,51
Evli Kehittyvät Markkinat Yrityslaina B	Suomi	17 337 173,90	17 337 173,90
Evli Likvidi B	Suomi	10 980 099,10	10 980 099,10
Evli Lyhyt Yrityslaina B	Suomi	41 796 574,77	41 796 574,77
Evli Maaailma B	Suomi	898 505,01	898 505,01
Evli Osakefaktori Eurooppa B	Suomi	14 661 702,04	14 661 702,04
Evli Osakefaktori USA B	Suomi	8 908 814,78	8 908 814,78
Evli Pohjoismaat B	Suomi	7 477 205,81	7 477 205,81
Evli Pohjoismaat Yrityslaina B	Suomi	12 535 435,17	12 535 435,17
Evli Ruotsi Pienyhtiöt B	Suomi	4 120 133,10	4 120 133,10
Evli Suomi Pienyhtiöt B	Suomi	9 761 934,43	9 761 934,43
Evli Varainhoito 40 B	Suomi	627 424,60	627 424,60
Evli Varainhoito 75 B	Suomi	2 072 937,44	2 072 937,44
Evli Yrityslaina B	Suomi	664 313,97	664 313,97
Indeksivarainhoito 25	Suomi	5 450 500,00	5 450 500,00
Indeksivarainhoito 50	Suomi	6 451 716,70	6 451 716,70
iShares Core MSCI Emerging Markets IMI UCITS ETF	Saksa	7 925 774,29	7 925 774,29
iShares Core S&P 500 UCITS ETF	Saksa	7 750 986,20	7 750 986,20
iShares Emerg. Mark. Eq. Ind. A2 Acc USD	Luxemburg	555 112,80	555 112,80
JPM China A Acc - USD	Luxemburg	576 309,62	576 309,62
Kiinteistö-sijoitussalkku	Suomi	49 410 747,38	49 410 747,38
Korkovarainhoitosalkku	Suomi	4 071 015,65	4 071 015,65
Lyxor ETF EURSTX600 Telecom	Ranska	553 153,99	553 153,99
Lyxor Stoxx Europe 600 Retail ETF	Ranska	555 489,84	555 489,84
LähiTapiola 2020 A	Suomi	87 022 992,18	87 022 992,18
LähiTapiola 2025 A	Suomi	160 475 308,60	160 475 308,60
LähiTapiola 2035 A	Suomi	72 171 116,68	72 171 116,68
LähiTapiola 2045 A	Suomi	17 790 234,81	17 790 234,81
LähiTapiola Aasia-Tyynimeri A	Suomi	12 450 081,40	12 450 081,40
LähiTapiola Asuntosijoitus	Suomi	14 247 873,66	14 247 873,66
LähiTapiola Asuntosijoitus Prime	Suomi	30 279 846,73	30 279 846,73
LähiTapiola Asuntosijoitus Suomi	Suomi	6 358 948,83	6 358 948,83
LähiTapiola Asuntosijoitus Suomi I	Suomi	333 686,64	333 686,64
LähiTapiola Eurooppa Keskisuuret A	Suomi	28 427 949,33	28 427 949,33
LähiTapiola High Yield A	Suomi	7 783 826,74	7 783 826,74
LähiTapiola Hyvinvointi A	Suomi	27 772 847,18	27 772 847,18
LähiTapiola Infra A	Suomi	5 435 111,23	5 435 111,23
LähiTapiola Japani A	Suomi	2 445 758,76	2 445 758,76
LähiTapiola Kasvu A	Suomi	12 696 555,31	12 696 555,31
LähiTapiola Kehittyvät Korkomarkkinat A	Suomi	3 576 081,21	3 576 081,21
LähiTapiola Kehittyvät Markkinat A	Suomi	37 134 971,80	37 134 971,80
LähiTapiola Korko 100 A	Suomi	684 760,40	684 760,40
LähiTapiola Korkomaailma A	Suomi	32 070 248,37	32 070 248,37
LähiTapiola Kuluttaja A	Suomi	24 583 104,63	24 583 104,63
LähiTapiola Lyhytkorko A	Suomi	9 283 580,20	9 283 580,20
LähiTapiola Maaailma 20 A	Suomi	24 167 709,26	24 167 709,26
LähiTapiola Maaailma 50 A	Suomi	65 775 112,35	65 775 112,35
LähiTapiola Maaailma 80 A	Suomi	74 576 799,67	74 576 799,67
LähiTapiola Metsäsijoitus	Suomi	3 438 298,07	3 438 298,07
LähiTapiola Osake 100 A	Suomi	527 961,30	527 961,30
LähiTapiola Osinko A	Suomi	967 996,62	967 996,62
LähiTapiola Osinko Suomi A	Suomi	15 101 022,21	15 101 022,21
LähiTapiola Pitkäkorko A	Suomi	8 015 919,23	8 015 919,23
LähiTapiola Pohjoinen Yrityskorko A	Suomi	3 598 064,31	3 598 064,31
LähiTapiola Skandinaavia A	Suomi	1 452 100,71	1 452 100,71
LähiTapiola Suoja A	Suomi	1 366 828,87	1 366 828,87
LähiTapiola Tapiolan Keskus	Suomi	2 216 656,40	2 216 656,40
LähiTapiola Toimitila	Suomi	707 073,95	707 073,95

LähiTapiola USA Keskisuuret A	Suomi	9 226 532,25	9 226 532,25
LähiTapiola Viisas	Suomi	20 866 093,25	20 866 093,25
LähiTapiola Yrityskorko A	Suomi	5 408 188,57	5 408 188,57
Momentum-varainhoito	Suomi	67 727 110,76	67 727 110,76
Osake-sijoitussalkku	Suomi	1 004 736,19	1 004 736,19
Osakevarainhoitosalkku	Suomi	824 586,61	824 586,61
Private Banking Korkostrategia	Suomi	1 021 130,00	1 021 130,00
Private Banking Strategia 10	Suomi	4 054 616,94	4 054 616,94
Private Banking Strategia 30	Suomi	9 152 038,21	9 152 038,21
Private Banking Strategia 50	Suomi	4 075 985,53	4 075 985,53
Private Banking Strategia 70	Suomi	1 347 416,64	1 347 416,64
PYN Elite A - EUR	Suomi	1 056 418,22	1 056 418,22
PYN ELITE ERIK.SIJ.RAHASTO	Suomi	719 327,51	719 327,51
Seligson Aasia A	Suomi	3 624 249,34	3 624 249,34
Seligson Euro-obligaatio	Suomi	947 411,51	947 411,51
Seligson Eurooppa -indeksirahasto A	Suomi	7 041 452,10	7 041 452,10
Seligson Glb Top 25 Brands -A	Suomi	15 773 878,70	15 773 878,70
Seligson Global Top 25 Pharmaceuticals A	Suomi	12 141 606,49	12 141 606,49
Seligson Phoebus - A	Suomi	2 016 480,47	2 016 480,47
Seligson Phoenix A	Suomi	1 172 294,32	1 172 294,32
Seligson Pohjois-Amerikka -indeksirahasto A	Suomi	1 995 603,71	1 995 603,71
Seligson Rahamarkkina AAA	Suomi	1 993 350,14	1 993 350,14
Seligson Russian Pros Euro A	Suomi	8 776 934,41	8 776 934,41
Seligson Suomi-indeksirahasto	Suomi	10 712 154,40	10 712 154,40
Slättö Bostäder Invest AB	Suomi	878 725,70	878 725,70
Slättö IV AB	Suomi	3 352 363,92	3 352 363,92
SPDR Gold Shares	Yhdysvallat (USA)	727 692,57	727 692,57
SPDR S&P Bank ETF	Yhdysvallat (USA)	706 093,49	706 093,49
S-Sijoituskori Kohtuullinen	Suomi	4 447 704,94	4 447 704,94
S-Sijoituskori Varovainen	Suomi	6 482 667,97	6 482 667,97
Suojavarainhoito 10	Suomi	8 345 882,36	8 345 882,36
Suojavarainhoito 15	Suomi	3 122 359,36	3 122 359,36
Suojavarainhoito 20	Suomi	1 115 669,25	1 115 669,25
Suojavarainhoito 25	Suomi	1 202 156,64	1 202 156,64
Suojavarainhoito 5	Suomi	1 542 480,98	1 542 480,98
TOP-indeksivarainhoito 25	Suomi	2 460 982,09	2 460 982,09
TOP-indeksivarainhoito 50	Suomi	1 301 784,00	1 301 784,00
Varainhoito 100	Suomi	30 399 944,45	30 399 944,45
Varainhoito 25	Suomi	2 825 788,53	2 825 788,53
Varainhoito 50	Suomi	10 028 777,87	10 028 777,87
Varainhoito 75	Suomi	6 125 260,41	6 125 260,41
Varainhoito Maltillinen	Suomi	19 767 357,24	19 767 357,24
Varainhoito Nordic Plus	Suomi	38 969 903,01	38 969 903,01
Varainhoito Suomi Plus	Suomi	51 810 389,17	51 810 389,17
Varainhoito Tasapainoinen	Suomi	15 865 987,69	15 865 987,69
Varainhoito Tuottohakuinen	Suomi	7 669 172,91	7 669 172,91
Varainhoito Varovainen	Suomi	16 532 364,16	16 532 364,16
Varainhoitosalkku 10	Suomi	56 844 016,02	56 844 016,02
Varainhoitosalkku 30	Suomi	159 801 509,29	159 801 509,29
Varainhoitosalkku 50	Suomi	81 191 299,19	81 191 299,19
Varainhoitosalkku 70	Suomi	19 443 143,50	19 443 143,50
Varainhoitosalkku 90	Suomi	1 347 306,28	1 347 306,28
Vauras 100	Suomi	1 470 058,76	1 470 058,76
Vauras 25	Suomi	68 932 469,63	68 932 469,63
Vauras 50	Suomi	35 343 371,39	35 343 371,39
Vauras 75	Suomi	5 608 258,44	5 608 258,44
Yksilöllinen varainhoito 30	Suomi	43 251 987,51	43 251 987,51
Yksilöllinen varainhoito 50	Suomi	2 148 440,00	2 148 440,00

Ålandsbanken Asuntorahasto C	Suomi	3 360 677,33	3 360 677,33
Ålandsbanken Cash Manager B	Suomi	833 577,93	833 577,93
ÅLANDSBANKEN EURO BOND-B	Suomi	1 803 992,87	1 803 992,87
Ålandsbanken Europe Value B	Suomi	544 113,65	544 113,65
MUUT		16 535 094,94	16 535 094,94
Yhteensä		2 078 711 740,95	2 078 711 740,95

Rahoitusmarkkinavälineet

Eurooppa Pankit Autocall 1/2017	Suomi	524 000,00	524 000,00
Evli Eurooppa Bonus IV Sertifikaatti	Suomi	580 300,00	580 300,00
MUUT		11 960 515,79	11 960 515,79
Yhteensä		13 064 815,79	13 064 815,79

Yhteensä **2 131 342 678,51** **2 131 342 678,51**

8. Muut sijoitukset, muut lainasaamiset, erittely vakuuden mukaan

	2017	2016
Vakuutuskirja	287 534,04	353 149,72
Muu vakuus	59 016 576,64	89 324 729,37
Jäljellä oleva hankintameno	59 304 110,68	89 677 879,09
Ei-vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	47 959 336,26	52 432 110,62
	107 263 446,94	142 109 989,71

9. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

	Aineettomat oikeudet ja pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	2017 Kalusto
Hankintameno 1.1.	34 230 331,62	834 217,57	3 266 951,24
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	0,00	0,00	0,00
Lisäykset	987 764,11	4 171 372,34	111 296,48
Vähennykset	0,00	0,00	-29 500,00
Siirrot erien välillä	3 334 704,28	-3 334 704,28	0,00
Hankintameno 31.12.	38 552 800,01	1 670 885,63	3 348 747,72
Kertyneet poistot 1.1.	-19 956 092,05	0,00	-2 905 764,30
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	0,00	0,00	0,00
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poistot	-4 199 990,90	0,00	-110 745,85
Kertyneet suunnitelmapoistot 31.12.	-24 156 082,95	0,00	-3 016 510,15
Kirjanpitoarvo 31.12.	14 396 717,06	1 670 885,63	332 237,57

10. Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

	2017		2016	
	Alkuperäinen hankintameno	Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)	Alkuperäinen hankintameno	Käypä arvo (=kirjanpitoarvo)
<i>Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset</i>				
Osakkeet ja osuudet	1 608 417 048,22	2 118 277 860,97	1 380 984 689,03	1 802 143 483,45
Rahoitusmarkkinavälineet	12 910 794,36	13 064 815,53	12 695 454,18	12 849 424,89
Saamiset vakuutusmaksunvälittäjiltä	121 080,94	121 080,94	134 007,89	134 007,89
Rahat ja pankkisaamiset	4 189 488,72	4 189 488,72	6 465 227,65	6 465 227,65
Kertyneet korot	120 717,72	120 717,72	150 852,40	150 852,40
<i>Yhteensä</i>	1 625 759 129,96	2 135 773 963,88	1 400 430 231,15	1 821 742 996,28
<i>Etukäteen hankitut sijoitukset</i>	20 205 779,80	17 423 561,95	22 429 738,17	21 371 671,56
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvulkaa vastaavat sijoitukset	1 605 553 350,16	2 118 350 401,93	1 378 000 492,98	1 800 371 324,72
Rahat ja pankki- yms saamiset sisältävät tilinpäätöshetkellä voimassa olevien maksettujen vakuutusten nettomaksuja, joita ei vielä ole sijoitettu.	4 310 569,66		6 599 235,54	

11. Oman pääoman muutokset

11.1 Oman pääoman muutokset

	1.1.2017	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2017
Pohjarahasto	4 482 208,24	0,00	0,00	4 482 208,24
Takuupääoma	37 585 505,12	0,00	0,00	37 585 505,12
Varmuusrahasto	259 660 731,89	57 274 000,00	0,00	316 934 731,89
Käyttörahassto	1 092 446,83	500 691,40	-115 000,00	1 478 138,23
Tilikauden voitto *)	59 954 650,40	51 724 640,66	-59 954 650,40	51 724 640,66
Oman pääoman muutokset yhteensä	362 775 542,48	109 499 332,06	-60 069 650,40	412 205 224,14

*) Vähennyserä sisältää maksetun takuupääoman koron 2 179 959,00 euroa.

11.2 Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

	31.12.2017
Tilikauden voitto	51 724 640,66
+ Muu vapaa oma pääoma	
Varmuusrahasto	316 934 731,89
Käyttörahassto	1 478 138,23
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	370 137 510,78

12. Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero	2017	2016
Kertynyt poistoero 1.1.	941 270,12	1 068 259,58
Lisäykset	-162 425,70	0,00
Vähennykset	31 119,63	-126 989,46
Kertynyt poistoero 31.12.	809 964,05	941 270,12

13. Muut pakolliset varaukset

	2017	2016
Työttömyysturvan omavastuuvaraus	88 676,16	184 252,33
	<u>88 676,16</u>	<u>184 252,33</u>

14. Laskennalliset verovelat

	2017	2016
Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen jaksotuserojen ja muiden väliaikaisten erojen perusteella laskettu verovelka	942 394,36	983 161,87
Arvostuseroista laskettu verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana.	7 600 000,00	10 000 000,00
	<u>8 542 394,36</u>	<u>10 983 161,87</u>

15. Saamiset ja velat

15.1 Saamisten erittely

	2017	2016
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Muut saamiset	490 947,92	0,00
	<u>490 947,92</u>	<u>0,00</u>

15.2 Velkojen erittely

	2017	2016
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	2 119 550,21	232 361,26
Muut velat	51 144,68	1 024 348,19
	<u>2 170 694,89</u>	<u>1 256 709,45</u>
Velat omistusyhteisyriksille		
Muut velat	0,00	42 844,50
	<u>0,00</u>	<u>42 844,50</u>

16. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat taseen liitetiedot

16.1 Vakuudet

	2017 Vakuudet/pantit/ takaukset yms sitoumukset	2017 Velan määrä	2016 Vakuudet/pantit/ takaukset yms sitoumukset	2016 Velan määrä
Omien velkojen vakuudeksi				
Kiinteistökiinnitykset	23 396 480,00	14 255 888,00	71 476 224,00	8 299 715,73
	23 396 480,00	14 255 888,00	71 476 224,00	8 299 715,73

16.2 Taseeseen sisältyvät vastuusitoumukset ja vastuut

Johdannaissopimukset	2017	2016
Valuuttajohdannaiset		
<i>Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet</i>		
Kohde-etuus	-61 089 377,22	-80 142 044,35
Käypä arvo	-325 033,17	-428 138,99
Vuokravastuut		
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	1 548 895,35	3 680 539,92
Seuraavina vuosina maksettava määrä	3 369 714,24	4 446 484,23
	4 918 609,59	8 127 024,15
Arvonlisäverovastuut		
<i>Arvonlisäverotuksen ryhmärekisteröintiin liittyvä ryhmän vastuu</i>		
Konserniyritykset	-244 324,56	441 049,72
Osakkuusyritykset	2 369 617,10	0,00
Yhteistoimintayritykset	0,00	3 767 866,44
	2 125 292,54	4 208 916,16
<i>Kiinteistöinvestointien arvonlisäverolain 120§:n mukainen tarkistusvastuu - 10v. tarkistuskausi</i>		
Yhtiö	1 474 849,86	1 031 066,53
Muut ryhmän yritykset	44 718 475,09	55 897 024,33
	46 193 324,95	56 928 090,86
Muut vastuusitoumukset		
Sijoitussitoumukset	1 756 638,60	500 000,00
Merkintäsitoumukset	515 891 191,96	308 244 150,25
Myönnetty limiitti	42 306 881,86	41 650 636,36
	558 198 073,82	349 894 786,61

17. Lähipiirilainat ja -liiketoimet (VYL 8 luku 11 § ja KPA 2 luku 7 b §)

17.1 Lähipiirilainat ja -liiketoimet (VYL 8 luku 11 § ja KPA 2 luku 7 b §)

LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiön lähipiiriin muodostaa konserniin kuuluvat yritykset (liite 7.1 ja 7.2) sekä yhtiöt, joissa Henkiyhtiöllä huomattava vaikutusvalta (konsernirakenne toimintakertomuksessa). Yhtiöiden lisäksi lähipiiriin luetaan Henkiyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja tämän sijainen sekä johtoryhmän jäsenet sekä näiden läheiset perheenjäsenet ja yhtiöt, joissa edellä mainitut henkilöt käyttävät merkittävää äänivaltaa.

LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiön lähipiirirekisteriin kuuluville myönnettyt lainat

Tytäryhtiöt	149 306 109,71
Osakkuusyritykset ja yhteisyritykset	341 189,35
Yhteisön tai sen emoyhtiön johtoon kuuluvat avainhenkilöt	0,00
Muut lähipiiriin kuuluvat osapuolet	0,00
	149 647 299,06

Lähipiirille myönnettyissä lainoissa noudatetaan normaaleja luottoehtoja. Laina-aika on pääsääntöisesti 10-40 vuotta ja korko kiinteä.

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiön vakuudet ja vastuusitoumukset LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden hyväksi on esitetty liitteellä 16. Muiden lähipiiriin kuuluvien hyväksi ei ole annettu vakuuksia eikä vastuusitoumuksia.

Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset on ilmoitettu liitteellä 3.

17.2 Pääomalainat

Velkoja

Useita

Lainan pääoma

100.000.000 euroa

Pääasialliset lainaehdot

Lainasopimus on voimassa 26.11.2024 saakka. Lainan ensimmäinen mahdollinen takaisinmaksupäivä on 26.11.2019, jonka jälkeen laina on mahdollista maksaa takaisin minä tahansa koronmaksupäivänä (26. marraskuuta), jos velallinen täyttää ne edellytykset, jotka takaisinmaksulle on lainsäädännössä asetettu.

Ensimmäistä takaisinmaksupäivää edeltävään päivään saakka lainan vuotuinen korko on 3,625 prosenttia. Jos velallinen ei maksa lainaa takaisin ensimmäisenä maksupäivänä, määräytyy lainan korko uudelleen. Ensimmäisestä takaisinmaksupäivästä lähtien korko on ensimmäisenä takaisinmaksupäivänä määräytyvä Euro 5-y Mid-Swap Rate lisättynä 3,25 prosentin marginaalilla.

Pääoma voidaan palauttaa ja korkoa voidaan maksaa vain siltä osin kuin yhtiön vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää yhtiön viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudempaan tilinpäätökseen sisältyvän taseen mukaisen tappion määrän.

Jos korkoa ei voida maksaa, siirtyy se maksettavaksi aikaisintaan ensimmäisen sellaisen tilinpäätöksen jälkeen, jonka perusteella korkoa voidaan maksaa. Lisäksi yhtiö ei saa ajautua pääomien palautuksen jälkeen tilanteeseen, jossa yhtiön omat varat alittavat viranomaisen pääomavaatimuksen.

Pääomalainasopimuksen ehtoja voidaan muuttaa ainoastaan Finanssivalvonnan suostumuksella.

Lainalla ei ole vakuutta.

Pääomalaina on Euroclear Finland Oy:n hoidossa.

Muut liitetiedot

Tulosanalyysi

	Toteuma 1-12/2017	Toteuma 1-12/2016	Muutos	€ 1 000 Muutos %
Vakuutusmaksutulo	513 180	419 620	93 560	22,3
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset ja niiden oikaisut	258 661	233 599	25 061	10,7
Maksetut korvaukset	-325 728	-333 078	7 350	-2,2
Vastuuvelan muutos ennen lisäetuja (asiakasetuja) ja tasoitusmäärän muutosta	-340 066	-207 257	-132 809	64,1
Liikekulut	-55 355	-47 832	-7 523	15,7
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetujen (asiakasetujen) ja tasoitusmäärän muutosta	50 692	65 052	-14 360	-22,1
Muut tuotot ja kulut	-2 340	-1 635	-705	43,2
Liikevoitto	48 352	63 418	-15 066	-23,8
Tasoitusmäärän muutos	10 274	10 274	0	0,0
Lisäedut (asiakasedut)	2 265	-429	2 693	-628,5
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	60 891	73 263	-12 373	-16,9
Tilinpäätössiirrot	131	127	4	3,4
Tuloverot ja muut välittömät verot	-9 297	-13 436	4 138	-30,8
Kauden voitto	51 725	59 955	-8 230	-13,7
Liikevoitto	48 352	63 418	-15 066	-23,8
Arvostuserojen muutos	15 610	9 329	6 281	67,3
Kokonaistulos	63 962	72 747	-8 785	-12,1

Sijoitusjakauma käyvin arvoin 1.1. – 31.12.2017

Korkosijoitukset yhteensä

Lainasaamiset ¹⁾

Joukkovelkakirjalainat

Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}

Osakesijoitukset yhteensä

Noteeratut osakkeet ³⁾

Pääomasijoitukset ⁴⁾

Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾

Kiinteistösijoitukset yhteensä

Suorat kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset

Muut sijoitukset

Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾

Hyödykesijoitukset

Muut sijoitukset ⁷⁾

Sijoitukset yhteensä

Johdannaisten vaikutus ⁹⁾

Sijoitukset yhteensä

Perusjakauma				Riskijakauma		
31.12.2017		31.12.2016		31.12.2017		31.12.2016
milj.eur	%	milj.eur	%	milj.eur	%	%
1 595,8	53,1	1 709,3	58,1	1 595,8	53,1	58,1
406,8	13,5	391,1	13,3	406,8	13,5	13,3
1 121,6	37,3	1 235,2	42,0	1 121,6	37,3	42,0
67,5	2,2	83,1	2,8	67,5	2,2	2,8
800,8	26,6	686,2	23,3	800,8	26,6	23,3
444,0	14,8	409,7	13,9	444,0	14,8	13,9
287,3	9,6	249,5	8,5	287,3	9,6	8,5
69,5	2,3	27,0	0,9	69,5	2,3	0,9
586,1	19,5	523,8	17,8	586,1	19,5	17,8
434,7	14,5	357,0	12,1	434,7	14,5	12,1
151,3	5,0	166,8	5,7	151,3	5,0	5,7
22,9	0,8	20,1	0,7	22,9	0,8	0,7
5,2	0,2	0,0	0,7	5,2	0,0	0,7
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
17,8	0,6	20,1	0,0	17,8	0,8	0,0
3 005,7	100,0	2 939,5	100,0	3 005,7	100,0	100,0
				0,0	0,0	
3 005,7	100,0	2 939,5	100,0	3 005,7	100,0	100,0

Jvk-salkun modifioitu duraatio

3,8

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Riskijakauma voidaan esittää vertailukausilta sitä mukaa kun tietoa kertyy (ei taannehtivasti).

Mikäli luvut esitetään vertailukausilta ja kaudet eivät ole täysin vertailukelpoisia, tulee tästä antaa tieto.

9) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen. Johdannaisten vaikutus voi olla +/-.

Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakaumaan.

10) Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana 'Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä'-rivin loppusummaa.

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin 1.1. – 31.12.2017

	Netto- tuottojen markkina- arvo ⁸⁾	Sitoutunut pääoma	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle				
	2017		2017	2016	2015	2014	2013
	milj. eur	milj. eur	%	%	%	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	37,1	1 636,0	2,3	4,1	0,9	4,1	1,4
Lainasaamiset ¹⁾	10,3	399,9	2,6	3,1	4,2	4,4	3,9
Joukkovelkakirjalainat	27,9	1 162,4	2,4	4,6	0,6	4,3	1,3
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	-1,1	73,8	-1,5	-0,6	-0,4	1,0	-0,1
Osakesijoitukset yhteensä	76,1	713,7	10,7	6,5	18,4	12,1	16,5
Noteeratut osakkeet ³⁾	36,8	415,1	8,9	5,2	18,7	8,3	22,0
Pääomasijoitukset ⁴⁾	27,3	256,2	10,7	7,9	19,0	18,0	8,3
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	12,0	42,5	28,2	11,5	13,6	21,6	-2,7
Kiinteistösijoitukset yhteensä	50,5	518,6	9,7	7,6	5,6	3,1	2,4
Suorat kiinteistösijoitukset	36,4	375,6	9,7	9,6	6,4	4,3	3,1
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	14,1	143,0	9,8	3,6	3,9	-0,4	0,1
Muut sijoitukset	-1,2	21,8	-5,4	4,0	0,0	0,0	-2,3
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	0,1	0,3	23,5	0,0	0,0	0,0	-2,3
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut sijoitukset ⁷⁾	-1,2	21,6	-5,7	4,0	0,0	0,0	0,0
Sijoitukset yhteensä	162,5	2 890,2	5,6	5,3	5,1	5,6	4,9
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-9,4						
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	153,1	2 890,2	5,3	5,0	4,8	5,3	4,6

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta.

9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiön (LähiTapiola Henkiyhtiö) tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakien mukaisesti. Lisäksi noudetaan sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusyhtiöyksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annettua asetusta ja kirjanpitoasetuksen säännöksiä siten kuin edellä olevassa asetuksessa säädetään sekä vakuutusyhtiöitä valvovien viranomaisten, sosiaali- ja terveysministeriön ja Finanssivalvonnan, päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita. LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiön tilinpäätös yhdistellään LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen.

Yleiset tiedot

LähiTapiola-ryhmän johtavana yrityksenä toimii LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö (LähiTapiola Vahinkoyhtiö, y-tunnus 0211034-2). LähiTapiola Vahinkoyhtiön kotipaikka on Espoo ja sen tilinpäätös on julkaistu LähiTapiolan verkkosivuilla www.lahitapiola.fi.

Aineettomien hyödykkeiden arvostus ja jaksotus

Muut pitkävaikutteiset menot

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen perusrakennusmenot sekä ICT-järjestelmien suunnittelumenot. Ne esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä.

Sijoitusten arvostus ja jaksotus

Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöosakkeet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon. Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoihin on voitu tehdä arvonnkorotus, mikäli niiden arvo on tilikauden päättyessä ollut pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi. Sijoitusomaisuudeksi katsottavan kiinteistön tai kiinteistöosakkeen arvonnkorotuksen vastaerä on tuloutettu tuloslaskelmassa vuodesta 1978 lähtien, ja sitä aikaisemmin tehty arvonnkorotukset on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonnkorotusrahastoon. Käyttöomaisuudeksi katsottavan sijoituksen vastaerä on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonnkorotusrahastoon.

Sijoituksista aikaisemmin tehty arvonnalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa (tulosvaikutteisesti) enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisenä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Aikaisemmin tehty arvonnalennukset palautetaan osakkeiden ja osuuksien arvoon siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon.

Lainaksi annetut arvopaperit sisältyvät taseeseen. Tiedot lainaksi luovutetuista arvopapereista esitetään taseen liitetiedoissa.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja muut rahamarkkinainstrumentit. Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotus on jaksotettu korkotuotoiksi tai niiden vähennyksiksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä on kirjattu rahoitusmarkkinavälineen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia ja muita tilapäisiä arvonnmuutoksia ei ole kirjattu. Muista syistä aiheutuneet arvonnalennukset on kirjattu.

Samoin on kirjattu arvonnalennuksen palautukset, mikäli rahoitusmarkkinavälineen käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintamenon, enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletsaamiset

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletsaamiset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia ja muita tilapäisiä arvonmuutoksia ei ole kirjattu. Muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu.

Samoin on kirjattu arvonalennuksen palautukset, mikäli käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintamenon, enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

Johdannaissopimukset

Johdannaissopimuksia käytetään ensisijaisesti sijoitus-salkkujen suojaukseen. Kirjanpidollisesti johdannaisia kuitenkin käsitellään pääasiassa ei-suojaavina, vaikka johdannaiset toimivat tehokkaina suojauksina.

Tilikauden aikana sopimusten sulkemisesta tai raukeamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuotoksi tai kuluksi.

Ei-suojaavat sopimukset

Ei-suojaaavan tai ei-suojaavasti käsitellyn johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon negatiivinen erotus kirjataan kuluksi. Realisoitumattomia tuottoja ei kirjata.

Suojauslaskennan soveltaminen

Suojauslaskentaa käytettäessä johdannaisen negatiivinen arvonmuutos jätetään kirjaamatta kuluksi siltä osin kuin suojattavan kohteen arvonnousu kattaa sen. Se osa johdannaisen negatiivisesta arvonmuutoksesta, joka ylittää suojattavan kohteen arvonnousun, kirjataan kuluksi. Johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotus kirjataan tuotoksi suojattavasta tase-erästä kuluksi kirjattuun määrään asti. Jos suojattavasta tase-erästä ei tuloslaskelmaan kirjata arvonmuutosta, ei suojaavasta sopimuksesta kirjata arvostustuottoa tai -kuluja.

Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoina käytetään markkinaperusteisia käypiä arvoja. Kiinteistösijoitusten arvioinnissa sovelletaan IVS:n (International Valuation Standards) sekä hyvän kiinteistöarviointitavan (ns. AKA-kriteerit) mukaisia arviointiperiaatteita ja niiden arviointimenetelmille asettamia vaatimuksia.

Asuntokohteet arvioidaan pääosin vertailukauppoihin perustuvalla kauppa-arvomenetelmällä. Toimitilakohteiden pääasiallisena arviointimenetelmänä käytetään tuototarvoon perustuvaa kassavirtamenetelmää. Erikoiskoh-

teet arvioidaan kohteeseen parhaiten soveltuvalla markkinaperusteisella arviointimenetelmällä. Valtion asunto-lainoin lainoitettujen kiinteistösijoitusten käypänä arvona pidetään aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratulojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksi lunastamisesta annetun lain (1190/1993) 10 §:n mukaista luovutuskorvausta.

Arvonmäärityksen tekee Finanssivalvonnan edellyttämällä tavalla joko ulkopuolinen auktorisoitu kiinteistöarvioitsija tai LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy:n asiantuntijat ulkopuolisen auktorisoidun kiinteistöarvioitsijan ohjeistamana ja auditoimana.

Osakkeet, osuudet ja rahoitusmarkkinavälineet

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona on käytetty vuoden viimeisintä kaupantekokurssia tai sen puuttuessa ostokurssia. Muiden sijoitusten osalta on käypänä arvona käytetty todennäköistä luovutushintaa, kirjanpitoarvoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletsaamiset

Lainasaamisten, talletusten ja jälleenvakuutustalletsaamisten käypänä arvona on käytetty nimellisarvoa ottaen huomioon luottotappiovaaran edellyttämä nimellisarvon alentaminen todennäköiseen arvoon.

Zillmerointiperusteet

Zillmerointia ei sovelleta.

Saamisten arvostus

Vakuutusmaksusaamiset

Vakuutusmaksusaamiset esitetään taseessa enintään todennäköisen arvon määräisenä. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemukseräinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta kirjataan luottotappioksi.

Ulkomaanrahamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä julkaisemaan kurssiin. Muiden sijoitusten osalta on käytetty hankinta-ajankohdan kurssia tai sitä alemmaa tilinpäätöspäivän kurssia.

Valuuttakurssierot on kohdistettu kyseisten tulojen ja menojen oikaisueriksi. Rahojen ja pankkisaamisten sekä talletusten valuuttakurssierot samoin kuin erät, joita ei

ole voitu kohdistaa suoraan tulon tai menon oikaisuksi, on kirjattu sijoitustoiminnan valuuttakurssivoitoksi tai tappioksi.

Poistot

Rakennusten ja niiden ainesosien, kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen hankintameno on aktivoitu ja se kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

Arvioidut poistoajat ovat hyödykeryhmäkohtaisesti keskimäärin seuraavat:

Aineettomat hyödykkeet

Huoneistojen peruskorjaukset	5-10 v
ICT-järjestelmien suunnittelukustannukset	5-10 v

Kiinteistöt

Asuin-, toimisto- ja hotellirakennukset	40-50 v
Tavaratalo-, myymälärakennukset	30-40 v
Teollisuus-, varasto ym. rakennukset	20-30 v
Rakennusten ainesosat, menojäätännöspoisto	25 %

Kalusto

Konttorikoneet, -kalusto yms., menojäätännöspoisto	25 %
--	------

Rakennusten olennaisten perusparannusten vaikutus pitoaikaan arvioidaan erikseen. Tuloutettujen arvonnkorotusten osalta on tehty poistot kyseisen erän pitoajan mukaan.

Kirjanpidossa tehtyjen kokonaispoistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus merkitään taseen vastattaviin erään "Tilinpäätössiirtojen kertymä, poistoero" ja tilikauden aikainen poistoeron lisäys tai vähennys esitetään tuloslaskelmassa erikseen.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Ks. kohta "Poistot".

Verotusperusteiset varaukset

Kirjanpito- ja verolainsäädännön perusteella on tehty tulosvaikutteisia varauksia.

Pakolliset varaukset

Tuotoista on vähennetty pakollisina eläkevarauksina velvoitteista vastaisuudessa aiheutuvat eläkemenot ja

mahdolliset työttömyyseläkemenot, jotka kohdistuvat päätyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen. Muina varauksina tuotoista on vähennetty keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkovaraukset.

Välittömät verot

Tuloslaskelmassa välittömät verot on esitetty suoriteperusteisesti.

Laskennalliset verovelat/-saamiset

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen välisiin jakso-tuseroihin ja muihin väliaikaisiin eroihin liittyvät laskennalliset verovelat/-saamiset esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Liitetiedoissa esitetään arvotuseroista laskettu laskennallinen verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana.

Pääomalaina

Pääomalaina on merkitty taseen vastattaviin hankintahintaan. Velan nimellisarvon ja hankintahinnan erotus on jaksotettu korkokuluksi ja vastaerä on kirjattu pääomailain hankintahinnan lisäykseksi.

Muut velat

Muut velat kuin vakuutustekninen vastuuvélka merkitään taseeseen nimellisarvoon.

Vakuutustekninen vastuuvélka, henkivakuutustoiminta

Vastuuvélkaa laskettaessa on ennen 1.1.1999 myönnettyissä henkivakuutuksissa ja yksilöllisissä eläkevakuutuksissa käytetty 4,5 %:n laskuperustekorkoa ja ryhmäeläkkeissä 4,25 %:n laskuperustekorkoa. Ennen 1.1.1999 myönnettyjen joustavamaksuisten yksilöllisten eläkevakuutusten kertyneiden eläke-etujen vastuuvélka on laskettu 1,9 %:n laskuperustekorolla ja yksilöllisten henkivakuutusten vastuuvélka 3,9 % laskuperustekorolla, kun vastuuvélkaan lasketaan mukaan tehdyt korkotäydennykset. Ennen 1.1.1999 myönnettyjen ryhmäeläkevakuutuksien vastuuvélka on laskettu 3,5 %:n laskuperustekorolla, kun vastuuvélkaan lasketaan mukaan tehdyt korkotäydennykset.

Vakuutuksissa, jotka on myönnetty 1.1.1999 ja 31.12.2002 välisenä aikana, on käytetty 3,5 % laskuperustekorkoa. Kaikissa 1.1.2003 ja 31.12.2004 välisenä aikana

myönnettyissä vakuutuksissa sekä 1.1.2005 – 31.12.2013 myönnettyissä rahastoivissa riskihenkivakuutuksissa on käytetty 2,5 %:n laskuperustekorkoa. Vuonna 2005 ja sen jälkeen myönnetyille yksilöllisille henki- ja eläkevakuutuksille, sekä vuonna 2014 ja sen jälkeen myönnetyille rahastoiville riskihenkivakuutuksille käytetty laskuperustekorko on ollut 1,5 %. Yksilöllisten henkivakuutusten laskuperustekorko on ollut 0,0 % 27.3.2017 alkaen.

Edellä mainitusta poiketen vastuuvulkaa laskettaessa käytettävä perustekorko on kuitenkin laskettu enintään 0,5 % tasolle vuosiksi 2018-2020, 0,75 % tasolle vuosiksi 2021-2022, 1,0 % tasolle vuosiksi 2023-2024 ja 1,5 % tasolle vuosiksi 2025-2027.

Seuraavien vastuuerien laskennassa ei käytetä perustekorkoa:

- yksilöllisen henkivakuutuksen vakuutusehtojen muuttamisesta aiheutuva vakuutusmaksuvastuun täydennysvaraus
- yksilöllisen henkivakuutuksen vakuutusmaksuvastuuseen tehtävät lisähyvitys-, lisäsumma- ja maksunalennusvaraukset
- yksilöllisen henki- ja eläkevakuutuksen vakuutusmaksuvastuuseen tehtävät tulevien lisäetujen varaukset
- tasoitusmäärä

Kohtuusperiaatteen soveltaminen ja lisäetujen jakamista koskevat tavoitteet

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:n mukaisen ns. kohtuusperiaatteen mukaan vakuutusyhtiön on, mikäli yhtiön vakavaraisuus sen sallii, palautettava kohtuullinen osa ylijäämästä lisäetuina sellaisille vakuutuksille, joilla on oikeus ylijäämän perusteella jaettaviin lisäetuihin.

LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö soveltaa kohtuusperiaatetta siten, että se käyttää ylijäämänsä pääosin lisäetuihin ja vakavaraisuuden vahvistamiseen sekä maksaa riskipääoman merkitsijöille markkinaehtoisen tuoton.

LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiön tavoitteena on antaa ylijäämän jakoon oikeutetuille vakuutus-säästöille pitkällä aikavälillä ennen kuluja ja veroja kokonaistuotto, joka eläkevakuutuksessa ylittää euroalueen valtioiden pitkien, vähintään 10-vuotisten joukkovelkakirjalainojen korkotason ja säästöhenkivakuutuksessa vastaavasti 5-vuotisten valtionlainojen korkotason. Rahastoivassa riskivakuutuksessa tavoitteena on, että reaalin kokonaiskorko on positiivinen.

Vakuutussäästöjen kokonaistuottotavoitteena ilmaista lisäetutavoitetta ei sovelleta sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin eikä riskivakuutuksiin, joihin ei liity vakuutussäästöä. Riskivakuutuksissa kohtuusperiaatetta noudatetaan siten, että riskiliikkeen ylijäämästä palautetaan asiakkaille maksunalennuksina tai riskietuuksien ilmaisina korotuk-

sina se osa, jota ei varata riskiliikkeen heilahtelujen varalle.

Edellä kollektiivisesti kaikille eläkevakuutuksille ja säästöhenkivakuutuksille määriteltä kokonaistuottotavoitetta sovelletaan yksittäisiin vakuutussopimuksiin ottamalla huomioon hyvityksiä määrättäessä yleinen korkotaso ja sen heilahtelun voimakkuus, yhtiön onnistuminen sijoitustoiminnassa, kunkin vakuutuksen laskuperustekorko, vakuutuksen hoitamisen kustannukset, vakuutuksesta liikekulujen kattamiseen menevät erät sekä yhtiön vakavaraisuus. Asiakashyvitysten tasossa otetaan vakuutuslajeittain huomioon tarve varautua tulevaisuudessa huomattavasti kohoaviin korvausmenoihin mm. kuolleisuudessa tapahtuvien muutosten takia.

Asiakkaan vakuutussäästöille hyvitettävä kokonaiskorko muodostuu laskuperustekorosta ja annettavista hyvityksistä.

Seuraavat tekijät vaikuttavat sopimuksille maksettavaan kokonaiskorkoon:

- matalampi laskuperustekorotaso tai korkeampi liikekulujen kattamiseksi menevän osuuden taso voi korottaa kokonaiskorkoa
- pitkäaikaisen sidotun säästämisen tuotteiden, kuten esim. eläkevakuutusten, kokonaiskorko on korkeampi kuin vapaasti takaisinostettavissa olevien vakuutusten.

Kokonaiskorko voi joissakin sopimuksissa olla korkeinta sovellettavaa laskuperustekorkoa pienempi.

Asiakashyvitysten tasossa pyritään vakauteen tasoittamalla sijoitustuottojen vaihtelua siten, että varataan hyvien sijoitustuottojen vuosina osa ylijäämästä myöhempinä vuosina jaettavaksi.

Vakavaraisuustavoitteena on sellainen laadullinen ja määrällinen vakavaraisuus, että se ei rajoita yhtiön toimintaa ja lisäetutavoitteiden mukaisten lisäetujen maksamista vakuutuksenottajille.

Lisäetutavoitteiden julkaiseminen tässä muodossa perustuu vakuutusyhtiölakiin, ja tavoitteet kuvaavat ylijäämän jakautumista oman pääoman ja vakuutussopimuksista johtuvan vastuuvulcan välillä.

Lisäetutavoitteet eivät siten ole sellaisia yksittäistä vakuutussopimusta koskevia tietoja, joita vakuutuksenottajalle tulee vakuutussopimuslain mukaan antaa, eivätkä ne sen vuoksi ole osa mitään yksittäistä vakuutussopimusta.

Lisäetutavoitteet eivät ole yhtiötä sitovia ja ne ovat voimassa toistaiseksi. Yhtiön hallitus päättää vuosittain lisäeduista ja tarvittavista muutoksista lisäetujen jakamis-ta koskeviin tavoitteisiin.

Tavoitteet ja selvitys niiden toteutumisesta julkaistaan yhtiön internet-verkkosivuilla ja tilinpäätöksessä.

LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiön lisäetujen jakamista koskevien tavoitteiden toteutuminen vuosina 2008–2017

Yhtiön lisäetutavoite on luonteeltaan pitkän aikavälin tavoite, eli sen toteutuminen tulee tarkastella useamman vuoden aikavälillä. Yksittäisinä vuosina yhtiö voi jäädä tavoitteiden alle.

Tästä syystä seuraavassa on tarkasteltu tavoitteen toteutumista vuosina 2008–2017, ei pelkästään vuoden 2017 osalta. Vuoden 2017 osalta voidaan todeta, että yhtiö kykeni maksamaan kaikille sopimusryhmille lisäetutavoitteen mukaista kokonaiskorkoa. Vuosina 2008–2017 maksetut kokonaiskorot ovat kaikissa sopimusryhmissä ylittäneet selvästi lisäetutavoitteen.

Lisäetutavoitteena olevat korot on määritelty seuraavasti:

Lisäetutavoitteena käytetty korko on ollut vuosina 2008–2017 Euroopan Keskuspankin julkaisemaa euroalueen valtioiden velkakirjojen tuottoindeksiä 5 ja 10 vuoden maturiteeteille. Vuosittaiset tuotot on laskettu päivä- tai kuukausinoteerausten keskiarvoina.

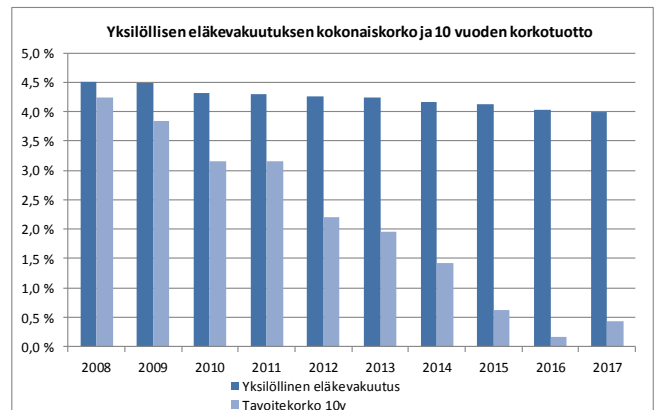
Seuraavassa on eritelty vakuutuslajeittain ja sopimusryhmittäin kokonaiskorkojen tasoa vuodelta 2017 ja aikaväliltä 2008–2017. On huomattava, että erilaisten sopimustyyppien suuren määrän takia tämä ei ole täysin kattava selvitys kokonaiskoroista jokaisen yksittäisen vakuutus sopimuksen osalta. Vakuutuksenottajalle lähetetyistä vuositiedotteista selviää tarkasti kunkin sopimuksen laskuperustekoron ja asiakashyvityksen taso.

Selvitys vakuutussäästöille annetuista kokonaiskoroista vakuutuslajeittain vuosina 2008–2017

Yksilölliset eläkevakuutukset

Yksilöllisten eläkevakuutusten vakuutussäästöille annettu kokonaiskorko vuodelta 2017 oli keskimäärin 4,0 % ja vaihteli tuotteesta ja laskuperustekorosta riippuen 2,5 %:n ja 4,5 %:n välillä. Kaikille tuotteille kokonaiskorko oli yli 10 vuoden tavoitekoron, joka vuonna 2017 oli keskimäärin 0,4 %.

Laskuperuste-korko	Asiakashyvitys	Kokonaiskorko
4,5 %	0,0 %	4,5 %
3,5 %	0,0 %	3,5 %
2,5 %	0,0 %	2,5 %
1,5 %	1,6 %	3,1 %

Oheisessa kuvassa on esitetty yksilöllisten eläkevakuutusten kokonaiskorko verrattuna tavoitteeseen vuosina 2008–2017. Kokonaiskorko on ylittänyt tavoitteen kaikkina vuosina.

Säästöhenkivakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset

Säästöhenkivakuutusten vakuutussäästöille annettu kokonaiskorko vuodelta 2017 oli keskimäärin 3,4 % ja vaihteli tuotteesta ja laskuperustekorosta riippuen 2,0 %:n ja 4,5 %:n välillä. Kaikille tuotteille kokonaiskorko oli yli 5 vuoden tavoitekoron, joka vuonna 2017 oli keskimäärin -0,3 %.

Laskuperuste-korko	Asiakashyvitys	Kokonaiskorko
4,5 %	0,0 %	4,5 %
3,5 %	0,0 %	3,5 %
2,5 %	0,0 %	2,5 %
1,5 %	1,2 %	2,7 %
0,0 %	2,0 – 2,7 %	2,0 – 2,7 %

Laajan omaisuusluokkahajautuksen varainhoitosalkuihin liittyvän nollaperustekorokaisen vakuutussäästön, ns. Korkohyvityksen, asiakashyvitys on 2,2 % vuonna 2018. Vuonna 2017 maksettu asiakashyvitys oli 2,0 %. LähiTapiolan säästöhenkivakuutuksia ja kapitalisaatiosopimuksia, joihin varainhoitosalkut voi liittää, on myönnetty 27.3.2017 alkaen.

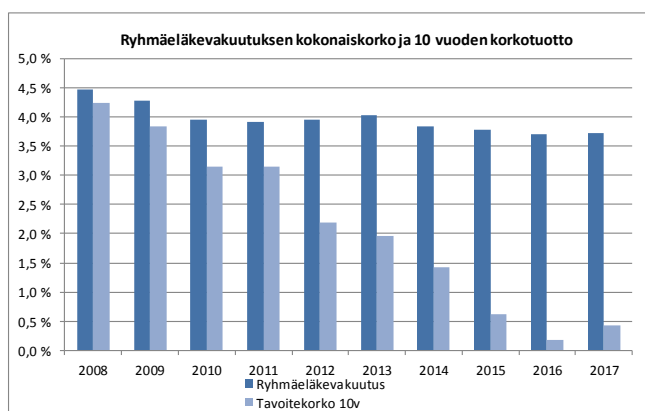

Oheisessa kuvassa on esitetty säästöhenkivakuutusten kokonaiskorko verrattuna tavoitteeseen vuosina 2008–2017. Kokonaiskorko on keskimäärin ylittänyt tavoitteena olevan 5 vuoden korkotuoton ko. ajanjaksolla, vaikka korko jäi vuonna 2008 joissakin sopimuksissa hieman tavoitteen alle.

Ryhmäeläkevakuutukset

Ryhmäeläkevakuutusten vakuutussäästöille annettu kokonaiskorko vuodelta 2017 oli Etueläke-vakuutuksissa 2,9 %:n ja 4,25 %:n välillä ja TOP-eläkevakuutuksissa 3,3 %:n ja 3,5 %:n välillä. Kaikkien tuotteiden kokonaiskorko oli yli 10 vuoden tavoitekoron, joka vuonna 2017 oli keskimäärin 0,4 %.

Laskuperuste-korko	Asiakas-hyvitys	Kokonais-korko
4,25 %	0,0 %	4,25 %
3,5 %	0,0 %	3,5 %
2,5 %	0,4 - 0,8 %	2,9 - 3,3 %
1,5 %	1,9 %	3,4 %

Oheisessa kuvassa on esitetty ryhmäeläkevakuutusten kokonaiskorko verrattuna tavoitteeseen vuosilta 2008–2017. Kokonaiskorko on keskimäärin ylittänyt ta-

voitteena olevan 10 vuoden korkotuoton kaikkina vuosina.

Selvitys riskivakuutuksille annetuista lisäeduista vuonna 2017

Voitonjakoon oikeutetuissa riskivakuutuksissa kohtuusperiaatetta sovelletaan kuolemantapausturvien osalta korotettujen korvaussummien tai maksualennusten muodossa. Korvaussummien korotus, sekä maksunalennuksen suuruus vaihtelee vakuutuksen alkamisajankohdan, sukupuolen ja vakuutetun iän perusteella.

Vuonna 2017 riskivakuutuksille maksettiin lisäetuja 1,7 miljoonaa euroa. Riskivakuutuksissa lisäedut vahvistetaan etukäteen. Vuodelle 2018 on vahvistettu vastaavat lisäedut kuin vuodelle 2017.

Selvitys tulevien lisätujen varauksen käytöstä laskuperustemuutoksesta aiheutuneen tappion kattamiseen

Tulevien lisätujen varauksen laskuperuste mahdollistaa vastuun käyttämisen sellaisen tappion peittämiseen, joka on syntynyt vastuuvelan laskuperusteen muuttamisesta. Tilinpäätöksessä tehty kuolevuustäydennys kasvatti vastuuvelkaa 14,1 miljoonaa euroa ja korkotäydennys kasvatti vastuuvelkaa 64,2 miljoonaa euroa.

Tulevien lisätujen varausta käytettiin vuonna 2017 22,1 miljoonaa euroa ennen 1.1.1999 myönnettyjen joustavamaksuisten yksilöllisten eläkevakuutusten kuolevuustäydennykseen ja korkotäydennykseen ja 5,5 miljoonaa euroa kiinteämaksuisten yksilöllisten henkivakuutusten korkotäydennykseen. Näillä vakuutuksilla ei ole muutosten jälkeen tulevien lisätujen varausta.

Ennen 1.1.1999 myönnettyillä joustavamaksuisilla yksilöllisillä eläkevakuutuksilla ei ole muutosten jälkeen tulevien lisätujen varausta ja kiinteämaksuisten yksilöllisten henkivakuutusten tulevien lisätujen varaus on 1,6 miljoonaa euroa.

Selostus henkilökunnan eläketurvasta ja eläkemenojen jaksottamisesta

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL -vakuutuksella Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Elossa ja lisäeläketurva LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiössä, jossa etuina ovat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke sekä kuolemantapauskorvaus omaisille. Lisäeläke kartuttaa eläkettä vuosittain pääsääntöisesti 0,2 prosenttia TyEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevasta vuosiansiosta. Lisäedun piirissä ovat kaikki

31.12.2012 mennessä alkaneet työsuhteet 5 palvelusvuoden jälkeen. Lisäeläkettä karttuu koko palvelusajalta.

Päätoimisten hallituksen jäsenten, jotka ovat työsuhteessa LähiTapiola Vahinkoyhtiöön tai LähiTapiola Henkiyhtiöön, eläkeikä on 63 vuotta. Toimitusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Muiden johtajien eläkeikä on yleinen vanhuuseläkeikä eli 63 - 68 vuotta. Lisäeläketurva on järjestetty lisäeläkkeellä LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiössä.

Eläkevakuutusmaksut on kirjattu kuluksi suoriteperusteisesti.

Laatimisperiaatteissa tapahtuneet muutokset, jotka vaikuttavat tilikauden ja edellisen tilikauden tuloksen vertailukelpoisuuteen

Konsernitilinpäätös

LähiTapiola Henkiyhtiö -konserni yhdistellään alakonsernina LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen. Tässä kappaleessa tarkastellaan LähiTapiola Henkiyhtiö -konsernin laatimisperiaatteita.

LähiTapiola Vakuutusyhtiölain mukaan konsernitilinpäätökseen yhdistellään sellaiset osakeyhtiöt ja muut niihin rinnastettavat yhtiöt, joiden määräysvallasta emoyhtiö omistaa suoraan tai välillisesti yli puolet. Konserniin kuuluvat yhtiöt ja konsernirakenne on kerrottu toimintakertomuksessa.

Konsernitilinpäätös on laadittu emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista on eliminoitu yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako, konsernin sisäiset myyntivoitot/-tappiot sekä keskinäinen omistus. Konsernin sisäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenetelmää käyttäen. Vähemmistön osuus omasta pääomasta ja tuloksesta esitetään erikseen tuloslaskelmassa ja taseessa. Tilikauden aikana hankitut tytäryhtiöt yhdistellään hankintahetkestä lähtien ja myydyt tytäryhtiöt luovutushetkeen saakka.

Osakkuusyhtyritykset eli yritykset, joiden osakkeista tai äänivallasta konserni omistaa 20 - 50 % on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Asunto- ja keskinäisiä kiinteistöyhtiöitä ei yhdistellä osakkuusyhtyrityksenä konsernitilinpäätökseen, vaikka äänivalta ja omistusrajat täytyisivätkin. Muut kuin keskinäiset kiinteistöosakkuusyhteisöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen osakkuusyhteisinä.

Konsernitilinpäätökseen merkitään laskennalliset verovelat ja -saamiset taseeseen. Yhdistelytoimenpiteistä johtuvat laskennalliset verovelat ja -saamiset merkitään taseeseen silloin kun niiden tulevia verovaikutuksia on pidettävä ilmeisinä niille konserniyrityksille, joita ne kos-

kevat. Verotusperusteisten varausten ja poistoeron muutos on jaettu laskennallisen verovelan muutokseen ja tulokseen. Vastaavat tase-erät on jaettu laskennalliseen verovelkaan ja omaan pääomaan vähemmistöosuus huomioiden.

Tytäryhtiöosakkeiden arvonkorotukset on asunto- ja kiinteistöyhtiöiden osalta kohdistettu konsernissa tytäryhtiöiden kiinteistöjen arvonkorotuksiksi.

Eliminoinnin yhteydessä muodostunut konserniaktiiva on pääsääntöisesti kohdistettu tytäryhtiön ao. omaisuuserille, erien käypä arvo huomioon ottaen, ja konserniaktiiva poistetaan suunnitelman mukaan kuten vastaava erä. Kohdistamaton konsernilikearvo esitetään taseen vastaavissa aineettomissa hyödykkeissä omana eränään ja se poistetaan suunnitelman mukaan. Konsernireservi esitetään taseen vastattavissa omana eränään ja se tuloutetaan mahdollisuuksien mukaan yhtiön voittovaroista.

Konsernin sisäistä ensivakuutusliikettä ei ole eliminoitu.

Riskienhallinnan liitetiedot

Riskienhallinnan yleiset periaatteet

Riskienhallinnan lähtökohdat

Riskienhallinta on aktiivista ja ennakoivaa toimintaa, joka tunnistaa, arvioi, rajoittaa, hyödyntää ja valvoo liiketoiminnan uhkia sekä uusia mahdollisuuksia, jotka johtuvat muuttuvista ulkoisista ja sisäisistä olosuhteista tai LähiTapiolan omasta strategisesta tahtotilasta. Tavoitteena on edistää asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvuutta ja tukea liiketoiminnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Vastuullisen yritystoiminnan periaatteiden mukaisesti ryhmässä huolehditaan ja tiedotetaan luotettavasti riskeistä sekä niiden hallinnasta asiakkaille ja muille sidosryhmille.

Riskienhallinnan pääalueet ja riskiluokat ovat:

Taloudelliset riskit	Vakavaraisuuden hallinnan riskit
	Markkinariskit
	Luottoriskit
	Likviditeettiriskit
	Keskittymäriskit
Operatiiviset riskit	Vakuutusriskit
	Toiminnan suunnittelun riskit
	Prosessiriskit
	Järjestelmäriskit

	Henkilöstöriskit
	Juridiset riskit
	Tapahtuma- ja vahinkoriskit
Toiminta- ympäristön ja strategian riskit	Yleisen toimintaympäristön riskit
	Markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen riskit
	Kilpailun luonteen ja kilpailijoiden aiheuttamat riskit
	Strategisten valintojen riskit
	Ryhmätason erityisriskit

Riskienhallinnan organisointi

Hallituksella on kokonaisvastuu riskienhallinnan järjestämisestä. Hallitus määrittelee riskienhallinnan tavoitteet, riskinottohalukkuuden, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Hallitus vahvistaa vuosittain riskienhallintaa käsittelevät suunnitelmat, varmistaa niiden huomioimisen toimintasuunnitelmissa sekä valvoo suunnitelmien toteuttamista ja noudattamista. Hallitus seuraa säännöllisesti riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä. LähiTapiola Henkiyhtiön hallituksen jäsen osallistuu LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen perustaman Tarkastus- ja riskienhallintavaliokunnan työhön, jonka tarkoituksena on mm. avustaa hallitusta riskienhallintaan liittyvissä asioissa. Toimitusjohtaja ja johto vastaavat riskienhallinnan käytännön valmistelusta, toteuttamisesta ja toteuttamisen seurannasta. Liiketoimintayksiköt vastaavat oman toimintansa riskien kartoittamisesta sekä niihin liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta. Esimiesten tehtävänä on varmistaa, että liiketoimintaprosessien valvonta on riittävää ja että aina on käytettävissä luotettavaa ja ajantasaista tietoa valvonnan tuloksista. Jokainen työntekijä on velvollinen kertomaan havaitsemistaan riskeistä tai riskienhallinnan kehittämiskohteista.

Riskienhallinnan valvonnasta vastaa aina muu kuin operatiivisesta toiminnasta vastaava taho. Aktuaari-, riskienhallinta-, talous-, controller-, compliance- ja taseenhallintatoiminnot sekä sisäinen tarkastus avustavat hallitusta ja johtoa riskienhallinnan valvonnan ja riskien seurannan käytännön toteuttamisessa. Lisäksi tilintarkastus valvoo riskienhallinnan toteuttamista.

Vahinkoyhtiön hallituksella on LähiTapiola-ryhmän johtavan yrityksen hallituksena vastuu ryhmän riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan järjestämisestä ja valvonnasta. Ryhmän riskienhallintakomitealla on keskeinen rooli ryhmän riskienhallinnan toimintaperiaatteiden valmistelussa sekä ryhmän riskien seurannassa ja valvonnassa. Ryhmän taseenhallintakomitea on taseriskien hallinnan, seurannan ja kehittämisen asiantuntijaelin, ja se raportoi suoraan hallitukselle. Komitea vastaa siitä, että taseriskien hallinta on järjestetty asianmukaisesti ja pääomat ovat tehokkaassa käytössä. Vahinkoyhtiön hallitus nimittää sijoitustoiminnan johtoryhmän, joka vastaa sijoitustoiminnan käytännön organisoinnista ja operatiivisesta markkinariskien valvonnasta.

Raportointi

Taloudellisen informaation oikeellisuus varmistetaan riittävän ajantasaisella ja tiheällä raportoinnilla, säännöllisillä täsmäytysrutiineilla, kattavalla ja ajan tasalla olevalla dokumentaatiolla raportoinnissa käytettävistä laskentamenetelmistä ja järjestelmistä. Lisäksi liiketoimintojen päätöksenteko ja raportointitoiminnot on organisatorisesti eriytetty.

Henkivakuutustoiminnan riskienhallinta

Henkivakuutustoiminnan riskit

Henkivakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit ovat vastuuvetkaan liittyvät riskit ja asiakaskäyttäytymiseen liittyvät sopimusten ja vakuutusmaksujen maksamisen keskeytymisen riskit. Vastuuvetkaan liittyviä riskejä ovat laskuperustekoroon tasoon ja takaisinostoihin liittyvä korkoriski, sekä kuolevuuteen, eliniän pituuteen ja sairastuvuuteen liittyvät riskit.

Korkoriskiä hallitaan suojaamalla sijoitussalkkuja johdannaisilla, muuttamalla korkosalkun maturiteettirakennetta tai yhtiön koko strategista allokaatiota epävakaisissa markkinatilanteissa, huolehtimalla riittävän korkeasta vakavaraisuusasteesta, alentamalla vakuutuskantojen laskennallista laskuperustekorokoa vastuita täydentämällä ja käyttämällä tuotteissa takaisinostosanktioita sekä uusissa tuotteissa turvaavan alhaista laskuperustekorokoa. Yhtiö voi tarvittaessa merkittävästi vähentää taseeseen kohdistuvaa korkoriskiä replikoimalla yhtiön vastuuvetkan muutoksia korkoliikkeissä osassa sijoitussalkkuaan joko johdannaisia tai ns. replikoivaa portfoliota käyttäen.

Kuolevuuteen, eliniän pituuteen ja sairastuvuuteen liittyviä riskejä hallitaan huolellisella tuotesuunnittelulla, vastuunvalinnalla, sekä jälleenvakuuttamalla valitun omavastuun ylittävät vastuut ja katastrofitapahtumista johtuvat vahinkokumulaatiot. Vastuunvalinnassa noudatetaan henkivakuutuksen yleisesti käytössä olevia vastuunvalintaohjeita, laadittua vakuutusten merkintäpolitiikkaa ja siihen liittyvää ohjeistusta. Tarvittaessa tehdään lisäksi taloudellinen vastuunvalinta vakuutettavan intressin tarkistamiseksi. Vakuutettujen havaitun kuolleisuuden ja sairastavuuden tasoa ja kehittymistä seurataan vuosittain ja vastuita täydennetään tarvittaessa. Sairausvakuutuksissa on lisäksi mahdollisuus korottaa maksuja korvausmenon nousua vastaavasti.

Takuutuottoisen vastuuvetkan laskennassa käytetty laskuperustekorokko vaihtelee välillä 0–3,5 % kun tehty vastuuvetkan korkotäydennykset otetaan huomioon. Kuolevuutena käytetään henkivakuutuksessa ja yksilöllisessä eläkevakuutuksessa vuodelta 1987 peräisin olevaa E87-kuolevuutta 20.12.2012 mennessä myönnettyjen sopimusten osalta. Tasa-arvoistettujen 21.12.2012 tai myöhemmin alkaneiden sopimusten vastuuvetkan laskennassa käytetään kuolevuutena uusia tasa-arvoisia kuole-

vuusperusteita (HT 2012) jotka perustuvat Henkiyhtiön omasta vakuutuskannasta estimoituun kuolevuuteen.

Sijoitustoiminnan riskit

Hallitus asettaa sijoitustoiminnalle tuottotavoitteen ja riskinoton rajat, joilla pyritään turvaamaan vakavaraisuus ja likviditeettiasema kaikissa markkinaolosuhteissa.

Markkinariskeillä tarkoitetaan varojen ja vastuiden markkina-arvojen muutoksia, jotka johtuvat taloudellisten muuttujien kuten korkojen, valuuttakurssien, osakekurssien tai kiinteistöjen arvojen tai arvovaihteluiden (volatiliteetti) muutoksista.

Sijoitustoiminnan riskeiksi luetaan myös luotto-/vastapuoli- ja likviditeettiriskit. Luotto tai vastapuoliriskillä tarkoitetaan riskiä, että johdannaissopimuksen, transaktion, lainan tms. vastapuoli ei kykene selviytymään velvoitteistaan tai vastapuolen kyky selviytyä velvoitteistaan muuttuu. Likviditeettiriskillä tarkoitetaan rahoituslikviditeetti- tai markkinalikviditeettiriskiä. Edellinen liittyy rahoitustarpeiden ja -lähteiden eriaikaisuuteen ja sen hallintaan. Jälkimmäisellä tarkoitetaan tilannetta, jossa sijoitusomaisuutta ei kyetä myymään riittävän nopeasti vaikuttamatta markkinoiden hintatasoon.

Hallituksen hyväksymässä sijoitussuunnitelmassa kuvataan sijoitustoiminnan tuottotavoite, vakavaraisuustavoite, sijoitusomaisuuden strateginen allokatio, sijoitusriskien oton rajat, riski- ja vakavaraisuusasemaa kuvaavat mittarit, sijoitustoiminnan ohjaus- ja raportointiprosessit sekä toimenpiteet vakavaraisuuden turvaamiseksi.

Taseenhallinnan päätehtävänä on hallitukselle esitettävän strategisen allokation mitoittaminen siten, että vakavaraisuus säilyy tavoitellulla tasolla riittävällä todennäköisyydellä viiden vuoden aikajänteellä ja on mitoitettu huomioiden yhtiön yksilöllinen riskinotto- ja -halukkuus.

Strategisen allokation muodostamisessa huomioidaan erityisesti korkotason muutoksesta johtuva yhtiön oman pääoman vaihtelu ja siitä aiheutuva riski yhtiön taseelle.

Taseenhallinta seuraa jatkuvasti strategisen allokation asianmukaisuutta ja valmistelee muutosesityksen yhtiön hallitukselle tarvittaessa. Koska strateginen allokatio edustaa pitkän aikavälin tavoitteita, sitä muutetaan vain riittävän painavista syistä, jotka liittyvät muutoksiin vakavaraisuudessa, vakuutuskannassa, sijoitusten pitkän aikavälin tuotto- ja riskiodotuksissa, yhtiön asakashyötypolitiikassa tai vakavaraisuusstrategiassa. Taseenhallinnan tavoitteena on varmistaa tehokas ja toimiva markkinariskeille kohdistettujen pääomien käyttö LähiTapiola-ryhmässä sekä toiminnan jatkuvuuden varmistaminen.

Markkina-, luotto- ja likviditeettiriskejä mitataan ja seurataan jatkuva-aikaisesti yleisesti käytössä olevilla menetelmillä. Riskejä hallitaan limiiteillä ja hajautuksella.

Sijoitustoiminnan liikennevalot ovat vakavaraisuusseurannan keskeinen työkalu. Vihreä valo tarkoittaa ti-

lannetta, jossa omaisuudenhoitajat voivat toimia sijoitussuunnitelman normaalien limiittien mukaan. Keltainen valo liittyy tilanteeseen, jossa sijoitussuunnitelman puitteissa tapahtuvat sijoitusriskien lisäykset tai neutraalisyyden kannalta. Punaisen valon tilanteessa taseen riskillisuus on liian korkea ja tarvitaan aktiivisia riskien vähentämistoimia. Keltaisen ja punaisen valon riskiasemassa määritellään tiukennetut rajoitukset sijoitusriskeille ja mahdolliset riskien vähentämistoimenpiteet.

Pitkän aikavälin markkinaskenaarioiden vaikutusta vakavaraisuuteen ja yhtiön toimintaan tarkastellaan vuosittain laadittavassa riski- ja vakavaraisuusarviossa (OR-SA).

Operatiivisten riskien hallinta

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Juridiset / oikeudelliset riskit ja tapahtuma-/vahinkoriskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toiminnan suunnittelun riskeillä tarkoitetaan vuosisuunnittelun valintoihin, tavoiteasetantaan ja liiketoiminnan muutostilanteisiin sisältyviä riskejä. Operatiivisten riskien hallinnan lähtökohtana on pyrkiä ehkäisemään riskien toteutumista ja minimoimaan riskeistä aiheutuvia vahinkoja.

Operatiivisten riskien hallinnan keskeisimmät osa-alueet ovat riskien kattava tunnistaminen, arviointi ja raportointi eri organisaatioissa ja eri riskialueilla sekä toiminnan laadun ja oikeellisuuden varmistaminen valvonta- ja kontrollitoimenpiteillä. Operatiiviset riskit karotetaan määrämuotoisella riskien kartoitusmenettelyllä vuosittain osana vuosisuunnitteluprosessia sekä aina riskitilanteen olennaisesti muuttuessa. Kartoituksissa tunnistetut riskienhallintatoimenpiteet kytketään osaksi eri liiketoimintayksiköiden vuosisuunnitelmia. Prosesseihin sisältyvien valvonta- eli kontrollitoimenpiteiden avulla varmistetaan toiminnan oikeellisuudesta ja laadusta. Osana operatiivisten riskien hallintaa kirjataan toteutuneet riskit ja läheltä piti -tapahtumat sekä tarvittavat jatkotoimenpiteet ryhmän riskitapahtumarekisteriin. Toiminnan häiriöiden ja virheiden sekä operatiivisten riskien aiheuttaminen tappioiden raportointi viranomaisille toteutetaan asetettujen vaatimusten mukaisesti. Toiminnan jatkuvuuden hallinta varmistetaan jatkuvuus- ja valmiussuunnitelmien säännöllisellä arvioinnilla, testauksella ja päivittämisellä. Lisäksi jokaisesta hankkeesta, projektista ja merkittävästä liiketoiminnan muutostilanteesta laaditaan aina erillinen riskikartoitus. Ryhmän yhtiöt ovat vastuussa toimintansa asianmukaisesta järjestämisestä, niihin kuuluvista velvoitteista ja toiminnan jatkuvuuden hallinnasta myös kaikkien ulkoistettujen toimintojensa osalta.

Operatiivisten riskien hallitsemiseksi on lisäksi erillisiä menettelytapoja ja ohjeistuksia mm.:

- prosessiriskien hallintaan
- järjestelmäriskien hallintaan
- juridisten riskien hallintaan
- turvallisuusriskien hallintaan
- tietoturvariskien hallintaan
- hankkeiden ja projektien riskienhallintaan
- vakuutettavissa olevien riskien hallintaan (oma vakuutusturva)

Toimintaympäristön ja strategian riskien hallinta

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyviä riskejä ovat mm. yleisen toimintaympäristön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen, kilpailun luonteen ja kilpailijoiden, omien strategisten valintojen ja yhtiöryhmänä toimimisen ja ryhmäsijoitusten riskit.

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit kartoitetaan ja niiden merkittävyys arvioidaan vuosittain vuosisuunnitteluprosessin yhteydessä. Menettelynä on ohjeistettu itsearviointi. Tunnistettujen riskien vähentämiseksi ja pienentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi vastuulliset tahot suunnittelevat ja toteuttavat riskienhallintatoimenpiteitä, jotka toteutetaan osana organisaatio-osien vuosisuunnitelmia. Oleellinen osa strategisten riskien hallintaa on strategisten kehityshankkeiden yhteydessä toteutettava riskienhallintatyöskentely. Riskitilannetta käsitellään säännöllisesti hankkeiden ohjausryhmissä.

Tunnuslukujen laskentakaavat ja laskentaperiaatteet

Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Henkivakuutuksen liikevaihto

= Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta
+ Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
+ Muut tuotot

Henkivakuutusyhtiön tulosanalyysi

Vakuutusmaksutulo

Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonnkorotukset, niiden oikaisut ja arvonn muutokset

Maksetut korvaukset

Vastuuvelan muutos ennen lisäetuja (asiakasetuja) ja tasoitusmäärän muutosta

Liikekulut

Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut

Vakuutustekninen tulos ennen (lisäetuja) ja tasoitusmäärän muutosta

Muut tuotot ja kulut

Osuus osakkuusyritysten voitoista ja tappioista ¹

Liikevoitto tai -tappio

Tasoitusmäärän muutos

Lisäedut (asiakasedut) ²

Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja

Tilinpäätössiirrot

Tuloverot ja muut välittömät verot

Vähemmistöosuudet ¹

Tilikauden voitto tai tappio

¹ Koskee konsernitilinpäätöstä

² Lisäetuihin sisällytetään takuukoron ylittävät korot

Hallituksen toimintakertomuksessa liikevoitosta (-tappiosta) käytetään termiä liiketulos ja tiikauden voitosta (tappiosta) termiä tilikauden tulos.

Kokonaistulos

= Liikevoitto tai -tappio

+ Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvonn rahaston ja arvonnkorotusrahaston muutos

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvonn)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvonn suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietz:in kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakauden puolivälistä kauden loppuun.

Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

= Sijoitustoiminnan suorat nettotuotot kirjanpidossa

+ Arvonnmuutokset kirjanpidossa

+ Arvostuserojen muutos

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

Sijoitussidonnaisen vakuutuksen sijoitukset eivät ole mukana sijoitusjakaumassa. Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin.

Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyhtiöihin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin luetaan kiinteistösijoituksiin.

Johdannaisten siirtyvissä erissä olevat laskennalliset arvostuserot ja ennakkomaksuissa olevat preemiot kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.

Raportin kohtaan Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset otetaan mukaan tase-erä Rahat ja pankkisaamiset, kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten vakuudet.

Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitussidonnaista vakuutusta prosentteina (käyvin arvoin)

$$\begin{aligned} & \text{Liikevoitto tai -tappio} \\ & + \text{Korkokulut ja muut rahoituskulut} \\ & + \text{Perustekorkokulu} \\ & + \text{Arvonkorotusrahoon/käyvän arvon rahastoon} \\ & \quad \text{kirjattu arvonkorotus/peruutus} \\ & + \text{Sijoitusten arvostuserojen muutos} \\ & \hline & \text{Taseen loppusumma} \times 100 \\ & - \text{Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka} \\ & + \text{Sijoitusten arvostuserot} \end{aligned}$$

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

Henkivakuutuksessa perustekorkokululla tarkoitetaan vakuutuksille vuoden aikana hyvitettyä laskuperustekor-koa lisättynä/vähennettynä mahdollisilla laskuperustekoron täydennysvastuun muutoksilla.

Tunnusluvussa muihin rahoituskuluihin sisällytetään muut vieraasta pääomasta aiheutuneet erät kuin korkokulut, esimerkiksi tuloslaskelman eriin kirjatut korollisen vieraan pääoman kurssivoitot ja -tappiot.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä. Lukumäärässä otetaan huomioon palveluksessa olleiden henkilöiden mahdollinen osa-aikaisuus. Henkilökuntaan kuuluvaksi lasketaan ne henkilöt, joille maksetaan tilikauden aikana palkkaa.

Henkivakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo

= Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Liikekustannussuhde prosentteina

$$\begin{aligned} & \text{Liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen} \\ & \quad \text{hankintamenojen muutosta} \\ & + \text{Korvausten selvittelykulut} \\ & \hline & \text{Kuormitustulo (ja taseen loppusumma)} \times 100 \end{aligned}$$

Osoittaja suhteutetaan erikseen sekä kuormitustuloon että taseen loppusummaan. Kuormitustulo on laskuperusteiden mukaan liikekustannusten kattamiseen tarkoitettu erä. Kuormitustuloon sisällytetään kaikki kuormituserät. Liikekulut eivät sisällä jälleenvakuutuksen palkkioita.

Liikekuluina käytetään kokonaisliikekuluja, kun liikekulut suhteutetaan taseen loppusummaan. Taseen loppusumma on aloittavan taseen loppusumma.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Espoossa 27. päivänä maaliskuuta 2018.

Erkki Moisander
Hallituksen puheenjohtaja

Jari Eklund

Janne Kaippio

Timo Laakso

Olli Latola

Lauri Riekkola

Kati Sulin

Minna Kohmo
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Espoossa 9. päivänä huhtikuuta 2018.

KPMG Oy Ab

Mikko Haavisto
KHT

Tilintarkastuskertomus

LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiön yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiön (y-tunnus 0201319-8) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahotuslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton hallitukselle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia yhtiöstä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Yhtiölle suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa 3.4.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olennaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Merkittävimmät arvioidut olennaisen virheellisyyden riskit

Olemme alla kuvanneet arviomme merkittävimmistä olennaisen virheellisyyden riskeistä, mukaan lukien väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskeistä, sekä esittäneet yhteenvedon siitä, miten olemme toimineet näiden riskien johdosta.

**MERKITTÄVIMMÄT ARVIOIDUT
OLENNAISEN VIRHEELLISYYDEN RISKIT**

**KUINKA OLEMME TOIMINEET NÄIDEN
RISKIEN JOHDOSTA**

1 Vakuutustekninen vastuuelka (tilinpäätöksen laatimisperiaatteet s. 83-86)

Vakuutusyhtiölain 9 luvun mukainen vakuutustekninen vastuuelka on taseen velkojen merkittävin erä.

Vakuutusteknisen vastuuelan laskennan perustana on monimutkaisia vakuutusmatemaattisia laskentamalleja ja johdon harkintaa edellyttäviä oletuksia, jotka liittyvät mm. eläkeluotoisissa vakuutuslajeissa vakuutettujen eliniän odotteeseen ja käytettävään diskonttauskorkokantaan.

Yhtiön omalla riskillä on takuukorkoisia eläke- ja säästöhenkivakuutuksia, joille on luvattu laskuperustekorko. Luvattuun laskuperustekorkoon liittyy sijoitustuottojen riski. Vastuuelkaa laskettaessa käytettävä korko on valittava turvaavasti.

Vastuuelan laskenta perustuu useiden eri tietojärjestelmien tuottamiin tietoihin ja niiden yhdistelyyn. Tietokannat ovat laajoja ja järjestelmien käsittelemät tietomäärät suuria.

Näiden tekijöiden perusteella vastuuelka on arvioitu tilintarkastuksessa eräksi, johon sisältyy olennaisen virheellisyyden riski.

Olemme arvioineet vakuutusteknisen vastuuelan kirjaamiseen ja laskentaan liittyviä periaatteita ja laskentaprosessia.

Vakuutusmatemaattikkomme on osallistunut tarkastukseen ja arvioinut käytettyjen oletusten ja menetelmien asianmukaisuutta, muun muassa arvioimalla erityisesti kollektiivivaruksen ja korvauskäsittelyvarauksen laskentakaavojen loogisuutta.

Lisäksi olemme käyneet läpi vastuuelan kirjanpidollisen käsittelyn asianmukaisuutta ja arvioineet vastuuelkaa koskevien liitetietojen oikeellisuutta.

**MERKITTÄVIMMÄT ARVIDUT
OLENNAISEN VIRHEELLISYYDEN RISKIT**

**KUINKA OLEMME TOIMINEET NÄIDEN
RISKIEN JOHDOSTA**

2 Sijoitusten arvostus (tilinpäätöksen laatimisperiaatteet s. 81-82)

Sijoitusomaisuus sisältäen sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset muodostaa taseen varoista merkittävimmän erän.

Sijoitukset arvostetaan tilinpäätöksessä pääsääntöisesti alkuperäiseen hankintamenuon tai, kuten kiinteistöt, suunnitelman mukaisin poistoin vähennettyyn hankinta-arvoon tai edellä mainittuja alempana käypään arvoon.

Tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetään sijoitusten kirjanpitoarvojen lisäksi sijoitusten käypä arvo sekä sijoitusten nettotulos käyvin arvoin.

Omaisuserien käyvät arvot perustuvat joko markkinanoteerauksiin tai yleisesti hyväksyttyjen periaatteiden mukaisesti määritettyihin käypiin arvoihin. Sijoitusten käyvän arvon määrittämiseen liittyy harkinnanvaraisuutta erityisesti niiden omaisuserien ja instrumenttien osalta, joiden markkina-arvoa ei saada julkisista markkinanoteerauksista; näitä ovat esim. pääoma- ja kiinteistösijoitukset.

Sijoitusomaisuuden huomattavan tasearvon sekä sen arvostamiseen liittyvän harkinnan-varaisuuden johdosta sijoitusomaisuus ja sen esittäminen on määritelty tilintarkastuksen kannalta eräksi, johon sisältyy olennaisen virheellisuuden riski.

Olemme arvioineet yhtiön soveltamien tilinpäätösperiaatteiden ja arvostusmenetelmien asianmukaisuutta.

Olemme testanneet arvopapereiden, johdannaisien ja kiinteistöomaisuuden kirjaamiseen ja arvostusprosessiin liittyviä sisäisiä kontrolleja.

Tarkastuksen yhteydessä olemme myös verranneet sijoitusomaisuuden arvostuksessa käytettyjä käypiä arvoja ulkopuolisiin hintanoteerauksiin ja muiden sovellettujen arvostusmenetelmien antamiin tuloksiin sekä arvioineet yhtiön omien arvostusmenettelyjen asianmukaisuutta.

Lisäksi olemme arvioineet sijoitusomaisuutta koskevien liitetietojen oikeellisuutta.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhtiö aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyys voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyiden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankkimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksemme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhtiö pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiön yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana vuodesta 2013 alkaen yhtäjaksoisesti 5 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntonne ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Espoo 9. huhtikuuta 2018

KPMG OY AB

Mikko Haavisto
KHT